नगर शिक्षा योजना

२०८३-२०९२

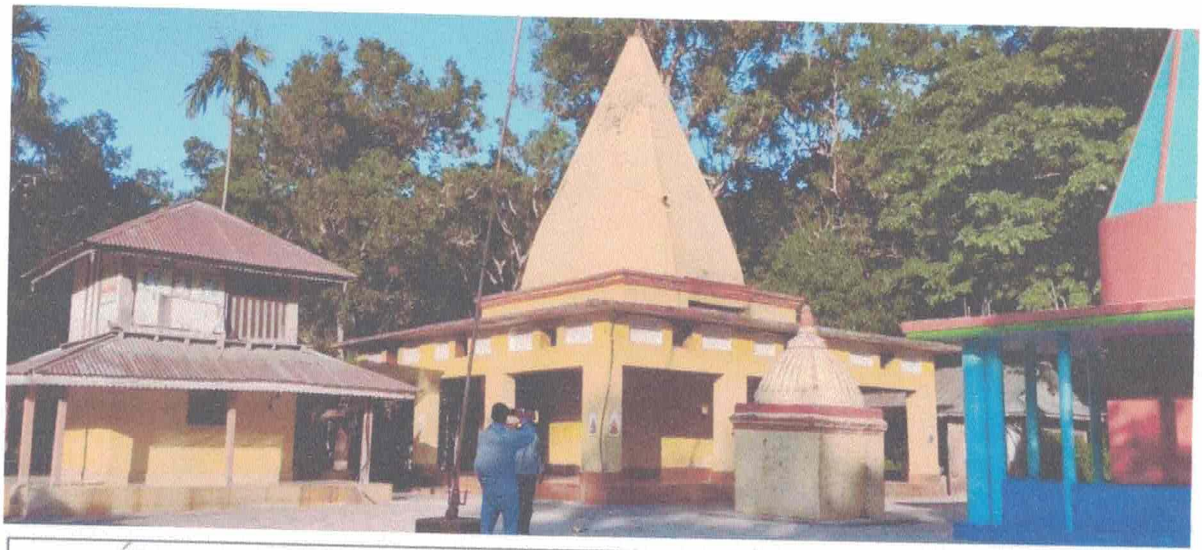

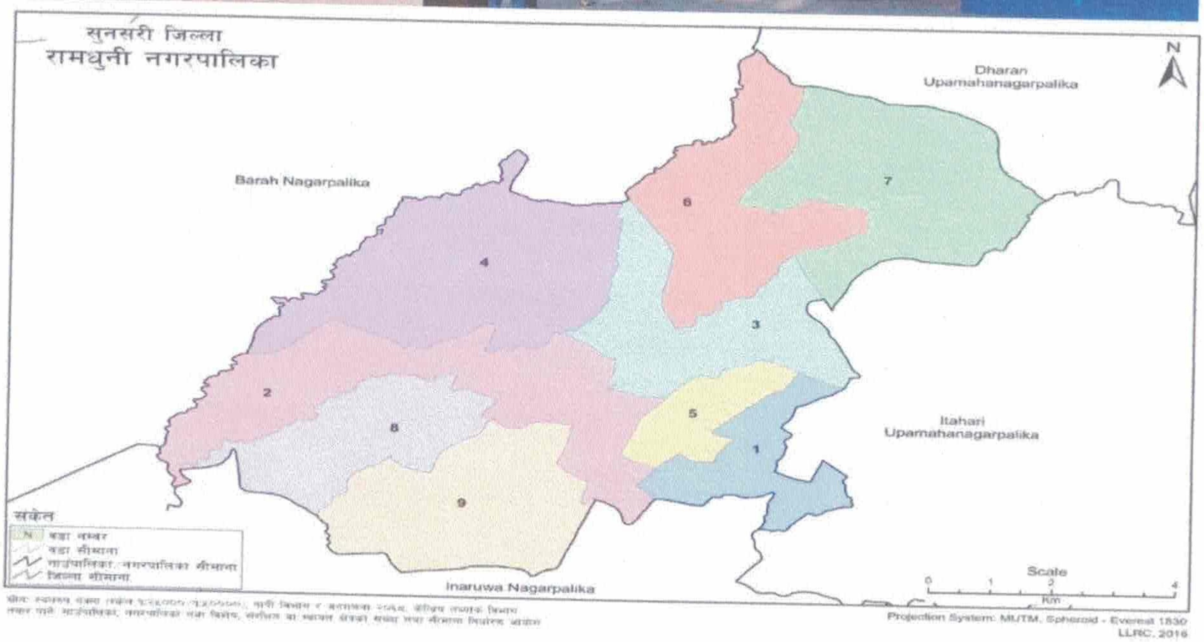

रामधुनी नगरपालिका, सुनसरी

रामधुनी नगरपालिकाको मिति २०८३।०३।१० गतेको २० औं नगर सभाबाट स्वीकृत

शुभकामना मन्तव्य

रामधुनी नगरपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिको मुख्य आधार शिक्षा नै हो । नेपालको संविधानले प्रत्याभूत गरेको अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा र निःशुल्क माध्यमिक शिक्षाको हकलाई स्थानीय स्तरमा व्यावहारिक रूपमा कार्यान्वयन गर्नका लागि यो नगर शिक्षा योजना निर्माण गरिएको छ । शिक्षा क्षेत्रलाई व्यवस्थित, समयसापेक्ष, प्रविधिमैत्री र नतिजामुखी बनाउँदै आगामी १० वर्षका लागि स्पष्ट मार्गचित्र कोर्न यो योजना कोसेढुङ्गा सावित हुनेछ भन्ने मैले पूर्ण विश्वास लिएको छु । हाम्रा बालबालिकाहरूलाई सक्षम, जिम्मेवार र सृजनशील नागरिकका रूपमा रूपान्तरण गर्नका लागि नगरपालिकाले शैक्षिक पूर्वाधारको विकास, शिक्षक व्यवस्थापन र आधुनिक प्रविधिको उच्चतम प्रयोगलाई आफ्नो मुख्य प्राथमिकतामा राखेर कार्य अगाडि बढाउने प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछ ।

यस नगर शिक्षा योजनाले नगरभित्रका सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरूमा शैक्षिक गुणस्तर कायम गर्न नवीनतम् शिक्षण विधिका साथै स्टिम (STEAM) शिक्षा प्रणालीलाई अङ्गीकार गरेको छ । विद्यालयहरूलाई पूर्ण रूपमा बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र प्रविधिमैत्री बनाउँदै शतप्रतिशत विद्यार्थी भर्ना तथा टिकाउ दर हासिल गर्नु हाम्रो मुख्य रणनीति र लक्ष्य दुवै हो । सूचना र सञ्चार प्रविधिको तीव्र विकाससँगै हाम्रा कक्षाकोठाहरूलाई स्मार्ट कक्षाकोठामा रूपान्तरण गर्ने, इ-पुस्तकालयको व्यवस्था गर्ने र शिक्षकहरूको व्यावसायिक दक्षता अभिवृद्धि गरी विद्यार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धि राष्ट्रिय औसतभन्दा माथि पुर्‍याउने रणनीतिक योजना यस दस्तावेजमा समेटिएको छ । स्थानीय आवश्यकता र पहिचानलाई समेटेर स्थानीय पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन र प्राविधिक शिक्षाको विस्तारमा समेत यस योजनाले विशेष जोड दिएको छ ।

"समावेशी, गुणस्तरीय र प्रविधिमैत्री शिक्षा, सक्षम, जिम्मेवार र सृजनशील नागरिक हाम्रो इच्छा" भन्ने दूरदृष्टिलाई सार्थक तुल्याउन स्थानीय सरकार एक्लैको प्रयास मात्र पर्याप्त हुँदैन । यस दीर्घकालीन नगर शिक्षा योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि हाम्रा जनप्रतिनिधिहरू, शिक्षक वर्ग, कर्मचारी मित्रहरू, अभिभावक, नागरिक समाज, र विभिन्न सङ्घ–संस्थाहरूको सक्रिय सहभागिता, समन्वय र सहकार्य अपरिहार्य रहन्छ । यस योजनाको गरिमामय तर्जुमा कार्यमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा अमूल्य सुझाव र सहयोग पुर्‍याउनुहुने सम्पूर्ण शिक्षाविद्, सरोकारवाला, जनप्रतिनिधि एवं कर्मचारी मित्रहरूलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै यस ऐतिहासिक नगर शिक्षा योजनाको पूर्ण सफलताको हार्दिक शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

शंकरलाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

रामधुनी नगरपालिकाको आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक रूपान्तरणका लागि गुणस्तरीय शिक्षा सबैभन्दा शक्तिशाली माध्यम हो। शिक्षाको पहुँच र गुणस्तरलाई स्थानीय तहमा सुदृढ बनाउन निर्माण गरिएको यो दीर्घकालीन नगर शिक्षा योजना पालिकाको शैक्षिक विकासमा एउटा महत्वपूर्ण दस्तावेज हो। नेपालको संविधानले मार्गदर्शन गरेबमोजिम न्यायपूर्ण, समावेशी र समाजवादी उन्मुख समाज निर्माणका लागि हाम्रा बालबालिकाहरूलाई युगानुकूल व्यावहारिक शिक्षा प्रदान गर्नु हाम्रो दायित्व हो। यस योजनाले नगरभित्रका सम्पूर्ण बालबालिकाहरूका लागि समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गर्दै उनीहरूको चौतर्फी विकासका लागि ठोस रणनीतिहरू तय गरेको छ, जसले आगामी दिनमा पालिकाको शैक्षिक स्तरलाई नयाँ उचाइमा पुऱ्याउनेछ भन्ने कुरामा म विश्वस्त छु।

हाम्रो नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशीकरण र समतामूलक सहभागितालाई शैक्षिक प्रणालीको अभिन्न अङ्गका रूपमा स्थापित गर्न यो योजनाले विशेष जोड दिएको छ। विद्यालयहरूलाई बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र विशेष गरी किशोरीमैत्री पूर्वाधारले सम्पन्न बनाउनु हाम्रो मुख्य प्राथमिकता हो, जसले विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको टिकाउ दर र सिकाइ उपलब्धिलाई गुणात्मक रूपमा वृद्धि गर्नेछ। प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रहरूको सुदृढीकरण, विपन्न तथा सीमान्तकृत वर्गका बालबालिकाहरूका लागि छात्रवृत्तिको व्यवस्था र प्राविधिक तथा सीपमूलक शिक्षाको माध्यमबाट स्वरोजगार बन्न सक्ने सक्षम जनशक्ति तयार पार्ने लक्ष्य यस योजनाले राखेको छ। साथै, विद्यालयहरूमा पोषण र स्वास्थ्य कार्यक्रम, स्वच्छ खानेपानी र सरसफाइ (WASH) सुविधाको उचित प्रबन्ध मिलाई विद्यार्थीहरूका लागि सुरक्षित र रमाइलो सिकाइ वातावरण तयार गर्न हामी निरन्तर प्रतिबद्ध रहनेछौं।

सबै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्दै समावेशी, गुणस्तरीय, प्रविधिमैत्री र जीवनोपयोगी शिक्षाको माध्यमबाट सक्षम, जिम्मेवार र सृजनशील नागरिक निर्माण गर्ने नगरको पवित्र लक्ष्यलाई पूरा गर्न यस योजनाको अक्षरसः कार्यान्वयन हुनु आवश्यक छ। यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन र नतिजामुखी अनुगमनका लागि स्थानीय सरकार, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक, अभिभावक, र सम्पूर्ण सरोकारवालाहरू बीचको बलियो सहकार्य र समन्वय अपरिहार्य रहन्छ। योजना तर्जुमाका क्रममा आफ्नो अमूल्य ज्ञान, विशेषज्ञता र सुझाव प्रदान गर्नुहुने सम्पूर्ण सरोकारवाला, प्राविधिक टोली र कर्मचारी मित्रहरूमा हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु। नगरको समग्र शैक्षिक विकासको यो मार्गचित्र अर्थात् नगर शिक्षा योजनाको पूर्ण सफलताको हार्दिक मङ्गलमय शुभकामना व्यक्त गर्दछु ।

तारा थापा
नगर उप प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

शिक्षा समृद्ध समाज निर्माणको आधार हो। प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको हैसियतले रामधुनी नगरपालिकाको नगर शिक्षा योजना तयार हुनु नगरको शिक्षा क्षेत्रका लागि महत्वपूर्ण उपलब्धि हो। नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, राष्ट्रिय शिक्षा नीति तथा दिगो विकास लक्ष्यसँग तादात्म्य राख्दै यस योजनाले गुणस्तरीय, समावेशी, प्रविधिमैत्री र जीवनोपयोगी शिक्षाको स्पष्ट मार्गचित्र प्रस्तुत गरेको छ। नगरभित्रका विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार, सिकाइ उपलब्धि वृद्धि, शिक्षकको पेसागत विकास, विद्यालय सुशासन, सूचना प्रविधिको प्रयोग, समावेशी शिक्षा, प्रारम्भिक बालविकास, सुरक्षित विद्यालय तथा समुदायको सहभागितालाई यस योजनाले विशेष प्राथमिकता दिएको छ। योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, शिक्षक, अभिभावक, विद्यार्थी, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र सम्पूर्ण सरोकारवालाको साझा प्रतिबद्धता आवश्यक छ। योजना निर्माणमा योगदान गर्ने सबैप्रति हार्दिक धन्यवाद व्यक्त गर्दै यस योजनाले रामधुनी नगरपालिकालाई उत्कृष्ट शैक्षिक गन्तव्य बनाउने विश्वास व्यक्त गर्दछु।

तेजनारायण यादव
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

शुभकामना मन्तव्य

रामधुनी नगरपालिकाको शिक्षा क्षेत्रलाई योजनाबद्ध, गुणस्तरीय, समावेशी तथा परिणाममुखी बनाउने उद्देश्यका साथ नगर शिक्षा योजना तयार गरिएको छ। यस योजनाले नगरभित्रको शैक्षिक अवस्थाको अध्ययन, आवश्यकता पहिचान तथा भविष्यका प्राथमिकताहरू निर्धारण गर्दै शिक्षा विकासको स्पष्ट मार्गचित्र प्रस्तुत गरेको छ। यस योजनामा प्रारम्भिक बालविकासदेखि माध्यमिक शिक्षासम्मका विषय, शिक्षकको पेसागत विकास, सिकाइ उपलब्धि अभिवृद्धि, सूचना प्रविधिमा आधारित शिक्षण, विद्यालय सुशासन, समावेशी शिक्षा, विपद् व्यवस्थापन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली लगायतका महत्वपूर्ण पक्षहरू समेटिएका छन्। यो योजना सफल बनाउन शिक्षा क्षेत्रमा संलग्न सबै पक्षको सक्रिय सहभागिता, साझा प्रतिबद्धता र निरन्तर सहकार्य आवश्यक छ। योजनाले नगरको शैक्षिक गुणस्तर अभिवृद्धि गरी दक्ष, नैतिक, सिर्जनशील तथा प्रतिस्पर्धी जनशक्ति उत्पादनमा महत्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने विश्वास लिएको छु। योजना निर्माण प्रक्रियामा सहयोग पुऱ्याउनुहुने जनप्रतिनिधि, विद्यालय परिवार, शिक्षक, अभिभावक, कर्मचारी, विज्ञ तथा सम्पूर्ण सरोकारवालाप्रति हार्दिक आभार व्यक्त गर्दै यस योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि शुभकामना व्यक्त गर्दछु।

गुणराज ढकाल
शिक्षा अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

कार्यकारी सारांश

नेपालको संविधानले शिक्षालाई मौलिक हक र राज्यको निर्देशक सिद्धान्तमा नागरिकको आधारभूत आवश्यकताको रुपमा प्रत्याभूत गरेको छ । नागरिकको सहज पहुँचमा शिक्षा प्रदान गर्नु राज्यको सामाजिक दायित्व हो भने नागरिकको नैसर्गिक अधिकार हो। आधारभूत शिक्षा प्रदान गर्न राज्यका तर्फवाट समय सापेक्ष शैक्षिक नीति तथा कार्यक्रमहरु जारी भइ कार्यान्वयन भइरहेका छन् । यद्यपि ती शैक्षिक नीति तथा कार्यक्रम लागु गरी कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा देश सङ्घीयतामा प्रवेश गरेसँगै विद्यालय शिक्षाको सञ्चालन र व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय तहको एकल अधिकार क्षेत्र र संघ, प्रदेश सरकारको साझा अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने भएकोले तीनै तहका सरकार बिच आपसी सहअस्तित्व, समन्वय र सहकार्यमा शैक्षिक क्षेत्रको विकास र सुधार गर्न आवश्यक छ र हुन्छ पनि। सोही बमोजिम विगत देखि अविछिन्नरुपमा विषयगत सम्बन्धित निकायहरुबाट स्रोत र साधनको विनियोजन भइ कार्यान्वयनका लागि प्रयास भइरहेका छन् । तथापि पालिका विशेषको सिकाइ आवश्यकता, विद्यमान अवसर र संभावना, समस्या र चुनौतीको आधारमा शिक्षा नीति तथा कार्यक्रमहरु लागु गर्नुपर्ने हुन्छ। सोही बमोजिम हिजोको शिक्षा, आजको इच्छा र भोलिको अपेक्षालाई विश्लेषण गर्दै रामधुनी नगरपालिकाले आर्थिक २०८३।०८४ देखि २०९२।०९३ को लागि पहिलो दश वर्षे शिक्षा योजना निर्माण गर्ने सोच राखी शिक्षा योजना निर्माणका लागि शिक्षा योजना निर्माण समिति गठन गरी आवश्यकता अनुसार शिक्षा सरोकारवालाहरुसँगको आपसी अन्तरक्रिया र छलफलबाट उक्त योजना निर्माण गरी यहाँहरु समक्ष प्रस्तुत भएको छ । शिक्षा योजना निर्माणका क्रममा पालिकाका नेतृत्व, कार्यपालिका पदाधिकारी, शिक्षा समितिका पदाधिकारी र शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखासँगको नियमित सम्पर्क र समन्वयमा नगरपालिकाका प्रमुख सरोकारवालाहरुबाट उपलब्ध प्रेरणा, आवश्यक स्रोत र सूचना तथा तथ्याङ्क, विद्यालय शिक्षाको विकास र गुणस्तर सुधार केन्द्रित सुझाव र विज्ञको प्राविधिक सल्लाहका आधारमा योजना निर्माण गरिएको हो। यसको अतिरिक्त समसामयिक शैक्षिक नीति तथा कार्यक्रम, संघ प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट विद्यालय शिक्षा क्षेत्रमा गरेको लगानी, विगतको अनुभव र वर्तमानको आवश्यकतालाई केन्द्रबिन्दुमा राखेर योजना निर्माण गरिएको छ।

प्रस्तुत नगर शिक्षा योजनाले नगरपालिकाको समग्र शैक्षिक प्रणालीलाई रूपान्तरण गर्ने दीर्घकालीन मार्गचित्र प्रस्तुत गरेको छ। वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार ६३,४५२ जनसङ्ख्या भएको यस नगरपालिकामा थारू (४३%), नेपाली (३४%) र मैथिली (१५%) मुख्य मातृभाषी समुदायको मिश्रित बसोबास छ। हाल यहाँ २६ सामुदायिक, २९ संस्थागत र १ धार्मिक गरी कुल ५६ विद्यालयमा १४,८९६ विद्यार्थी अध्ययनरत छन् र ५ वर्षमाथिको साक्षरता दर ७७.४% रहेको छ। नेपालको संविधान र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐनको भावना अनुरूप निर्माण गरिएको यस योजनाले वर्तमान अवस्थाका गम्भीर चुनौतीहरू पहिचान गरेको छ। विद्यालयहरूमा सिकाइ उपलब्धि राष्ट्रिय औसतको तुलनामा कमजोर हुनु, आधुनिक सूचना प्रविधिको न्यून प्रयोग हुनु, र बालमैत्री, किशोरीमैत्री एवं अपाङ्गतामैत्री भौतिक पूर्वाधारको अभाव हुनु मुख्य समस्या हुन्। साथै, प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रमको प्रभावकारिता कम हुनु र विद्यालयको अव्यवस्थित नक्साङ्कनका कारण स्रोतको असमान वितरण हुनुले शैक्षिक गुणस्तरमा गम्भीर असर पारेको दस्ताबेजले औंल्याएको छ।

यी समस्याहरू समाधानका लागि नगरपालिकाले "समावेशी, गुणस्तरीय र प्रविधिमैत्री शिक्षा" को दूरदृष्टि तय गर्दै बहुआयामिक रणनीतिहरू अघि सारेको छ। शैक्षिक गुणस्तर सुधार्न विद्यालयहरूको भौगोलिक र जनसाङ्ख्यिक बनोटका आधारमा वैज्ञानिक नक्साङ्कन गरी विद्यालयहरू गाभ्ने (Merger) वा समायोजन गर्ने नीति लिइनेछ। पाठ्यक्रम क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन गर्दै विज्ञान, प्रविधि, इन्जिनियरिङ, कला र गणितलाई एकीकृत गर्ने 'STEAM' दृष्टिकोणलाई अनिवार्य अंग बनाइनेछ र यसका लागि प्रयोगशालाहरू स्थापना गरिनेछ। प्रारम्भिक बालविकास (ECD) लाई सुदृढ गर्न "एक वडा एक नमुना बालविकास केन्द्र" को अवधारणा ल्याइएको छ भने बालबालिकालाई झोलारहित रूपमा सिकाउन र स्थानीय सीप प्रवर्द्धन गर्न शुक्रबारलाई 'किताब रहित दिन' (Book Free Friday) को रूपमा मनाइनेछ। माध्यमिक तहमा विद्यार्थीहरूलाई स्वरोजगार र उद्यमशीलतासँग जोड्न "एक विद्यालय एक उद्यम" कार्यक्रम र व्यावसायिक मार्गनिर्देशनका लागि 'वृत्ति ल्याब' (Career Lab) स्थापना गरिने नवप्रवर्तनात्मक योजना समावेश छ।

योजनाको सफल कार्यान्वयनका लागि सुशासन र जवाफदेहितालाई उच्च प्राथमिकता दिइएको छ। विद्यालयका प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरूको कार्यसम्पादनलाई शिक्षण स्तरसँग जोड्न नगरपालिकाले अनिवार्य कार्यसम्पादन करार (Performance Contract) गर्ने नीति लिएको छ। सामुदायिक शिक्षाप्रति सार्वजनिक विश्वास जगाउन जनप्रतिनिधि, स्थानीय कर्मचारी र सामुदायिक शिक्षकका छोराछोरीलाई अनिवार्य रूपमा सामुदायिक विद्यालयमै भर्ना गर्नुपर्ने कडा नीतिगत व्यवस्था गरिएको छ। वित्तीय दिगोपनाका लागि नगरपालिकाले आफ्नो कुल बजेटको शिक्षा क्षेत्रमा विनियोजन हालको ३% बाट बढाएर योजनाको अन्त्य (वि.सं. २०९२/९३) सम्ममा २०% पुऱ्याउने महत्त्वाकाङ्क्षी लक्ष्य राखेको छ। वि.सं. २०९२ सम्ममा प्रारम्भिक बालविकास र आधारभूत तह (कक्षा १–८) को खुद भर्नादर १००% पुऱ्याउने, ५०% विद्यालयलाई 'स्मार्ट विद्यालय' र ६०% कक्षाकोठालाई 'स्मार्ट कक्षाकोठा' मा रूपान्तरण गर्ने, र सबै विद्यालयमा शुद्ध खानेपानी, अलग्गै छात्र–छात्रा शौचालय तथा डिजिटल सिकाइ वातावरण सुनिश्चित गर्ने लक्ष्य यो दस्तावेजले बोकेको छ।

नगरपालिकाको सपनालाई विपनामा रुपान्तरित गर्न शिक्षाको विकास पहिलो सर्त हो । शिक्षा आफैंमा विकासको संवाहक हो र समग्र पूर्वाधार विकासको पनि पूर्वाधार हो। त्यसकारण शिक्षाले उच्च प्राथमिकता प्राप्त गरेको प्रमाण आन्तरिक स्रोततर्फको शिक्षा क्षेत्रमा गरेको बजेट विनियोजनले स्पष्ट गरेको छ । अतः विगतमा स्थानीय सरकारले गरेको लगानीको आधारमा आवधिक बजेटमा हुने अनुपातिक वृद्धि हुने तथ्यलाई सुरक्षित राख्दै कार्यक्रम र बजेट प्रस्तावित गरिएको छ । यद्यपि संघ, प्रदेश सरकारबाट प्राप्त स्रोतमा क्रमिक वृद्धिको अपेक्षा र गैहसरकारी निकायसँगको हातमालो कार्यलाई निरन्तरता दिइएको छ । योजनाको सफलता नै त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन हो। तसर्थ स्थानीय समुदाय, अभिभावक, शिक्षक र विद्यार्थीहरुवाट प्राप्त हुने सहयोग, सहभागिता (तन, मन र धन एवम् श्रम र शक्ति) लाई उच्च स्थान प्रदान गर्दै स्थानीय राजनीतिक नेतृत्व, सामाजिक अभियान्ता र सरकारी निकाय र संस्थागत संरचनाहरुबाट सकारात्मक सहयोग र आवश्यकता अनुसार सहजीकरणको अपेक्षा पनि यस योजनाले राखेको छ । अन्तमा योजना निर्माणमा महत्वपूर्ण सहयोग गर्नु हुने सबै प्रति आभार प्रकट गर्दछौं।

धन्यवाद।

विषयसूची

परिच्छेद १ : परिचय १
१.१ वर्तमान अवस्था १
१.१.१ भौगोलिक अवस्थितिको विश्लेषण २
१.१.२ जनसाङ्ख्यिक संरचनाको विश्लेषण ५
१.१.३ सामाजिक तथा सांस्कृतिक अवस्थाको विश्लेषण ५
१.१.४ आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण ७
१.१.५ शैक्षिक अवस्थाको विश्लेषण ८
१.२ शिक्षा क्षेत्रका मुख्य समस्या तथा चुनौतीको विश्लेषण ९
१.३ शिक्षा क्षेत्रका अवसरहरू १०
परिच्छेद २ : लक्ष्य निर्धारण ११
२.१ दुर दृष्टि ११
२.२ लक्ष्य ११
२.३ उद्देश्यहरू ११
२.४ रणनीतिहरू ११
२.५ कार्यनीतिहरू ११
२.६ अपेक्षित उपलब्धिहरू २१
२.७ मुख्य कार्यसम्पादन सूचकहरू २२
परिच्छेद ३ : विद्यालय शिक्षाका मुख्य उपक्षेत्रहरू २७
३.१ प्रारम्भिक बाल विकास तथा शिक्षा २७
३.१.१ परिचय २७
३.१.२ वर्तमान अवस्था २७
३.१.३ उद्देश्यहरू २८
३.१.४ रणनीति २८
३.१.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण २९
३.२ आधारभूत शिक्षा ३२
३.२.१ परिचय ३२
३.२.२ वर्तमान अवस्था ३२
३.२.३ उद्देश्य ३३

३.२.४ रणनीति ३४
३.२.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ३६
३.३ माध्यमिक शिक्षा ३९
३.३.१ परिचय ३९
३.३.२ वर्तमान अवस्था ३९
३.३.३ उद्देश्यहरू ४०
३.३.४ रणनीतिहरू ४०
३.३.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ४२
३.४ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम ४५
३.४.१ परिचय ४५
३.४.२ वर्तमान अवस्था ४५
३.४.३ उद्देश्यहरू ४६
३.४.४ रणनीतिहरू ४६
३.४.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ४७
३.५ अनौपचारिक शिक्षा र आजीवन सिकाइ ४९
३.५.१ परिचय ४९
३.६.२ वर्तमान अवस्था ४९
३.५.३ उद्देश्यहरू ४९
३.५.४ रणनिति ५०
३.५.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ५१
परिच्छेद ४ : अन्तर सम्बन्धित क्षेत्रहरू ५३
४.१ पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, सिकाइ सामग्री तथा मूल्याङ्कन ५३
४.१.१ परिचय ५३
४.१.२ वर्तमान अवस्था ५३
४.१.३ उद्देश्य ५४
४.१.४ रणनीतिहरू ५४
४.१.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ५६
४.२ शिक्षक व्यवस्थापन र विकास ५९
४.२.१ परिचय ५९
४.२.२ वर्तमान अवस्था ५९
४.२.३ उद्देश्य ५९

४.२.४ रणनीति ६०
४.२.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ६१
४.३ शैक्षिक समता र समावेशीकरण ६४
४.३.१ परिचय ६४
४.३.२ वर्तमान अवस्था ६४
४.३.३ उद्देश्यहरू ६५
४.३.४ रणनीतिहरू ६५
४.३.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ६७
४.४ विद्यालय पोषण तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम ६९
४.४.१ परिचय ६९
४.४.२ वर्तमान अवस्था ६९
४.४.३ उद्देश्य ६९
४.४.४ रणनीति ७०
४.४.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ७१
४.५ विद्यालय सुरक्षा, विपत् न्यूनीकरण तथा उत्थानशीलता ७३
४.५.१ परिचय ७३
४.५.२ वर्तमान अवस्था ७३
४.५.३ उद्देश्यहरू ७४
४.५.४ रणनीति ७४
४.५.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ७५
४.६ विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास ७७
४.६.१ परिचय ७७
४.६.२ वर्तमान अवस्था ७७
४.६.३ उद्देश्य ७८
४.६.४ रणनीतिहरू ७८
४.६.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण ७९
४.७ विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि ८१
४.७.१ परिचय ८१
४.७.२ वर्तमान अवस्था ८१
४.७.३ उद्देश्यहरू ८१
४.७.४ रणनीतिहरू ८१

४.७.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण.......८२
परिच्छेद ५ : विद्यालय सुशासन तथा व्यवस्थापन.......८३
५.१ शिक्षाको व्यवस्थापन तथा संस्थागत क्षमता विकास.......८३
५.१.१ परिचय.......८३
५.१.२ वर्तमान अवस्था :.......८३
५.१.३ उद्देश्य ::.......८४
५.१.४ रणनीतिहरू.......८४
५.१.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण.......८५
५.२ शिक्षा योजना कार्यान्वयनको प्रबन्ध.......८७
५.२.१ परिचय.......८७
५.२.२ वर्तमान अवस्था.......८७
५.२.३ उद्देश्यहरू.......८७
५.२.४ रणनीतिहरू.......८७
५.२.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण.......८८
परिच्छेद ६ : लगानी र स्रोत व्यवस्थापन.......९०
६.१ परिचय.......९०
६.२ वर्तमान अवस्था.......९०
६.३ उद्देश्य.......९०
६.४ रणनीतिहरू.......९०
६.५ प्रस्तावित कार्यक्रम तथा वजेट अनुमान.......९१
परिच्छेद ७ : कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन.......९७
७.१ परिचय.......९७
७.२ वर्तमान अवस्था.......९७
७.४ उद्देश्य.......९८
७.५ रणनीतिहरू.......९८
७.६ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरु र लक्ष्य निर्धारण.......९९
अनुसूचीहरू.......१००
सन्दर्भ सामग्रीहरू.......१२०

परिच्छेद १ : परिचय

१.१ वर्तमान अवस्था

नेपालको संविधान, २०७२ ले संघीय गणतन्त्र अन्तरगत राज्य व्यवस्था संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकारको परिकल्पना अनुरूप क्रियाशील रहेका छन्। उक्त संविधानले समतामूलक, समावेशी र समाजवाद उन्मुख राष्ट्र निर्माण गर्ने मुख्य ध्येय राखे अनुरूप शिक्षा सम्बन्धी हक तथा प्राथमिकताहरू स्थापित गरेको छ। उक्त संवैधानिक शिक्षा सम्बन्धी हक तथा प्राथमिकतालाई कार्यान्वयन गर्न निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा ऐन २०७५, निःशुल्क तथा अनिवार्य शिक्षा नियमावली २०७७ र बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ ले शिक्षा सम्बन्धी हकहरूलाई प्रत्याभूत गरेको छ । राष्ट्रिय शिक्षा नीति २०७६ ले संवैधानिक मान्यतामा आधारित रही शिक्षा क्षेत्रमा सुधार तथा परिवर्तनका निम्ति नीतिगत व्यवस्था गरेको छ ।

नेपालको वर्तमान संविधानले आधारभूत तह सम्मको शिक्षालाई अनिवार्य र निःशुल्क गरेको छ भने माध्यमिक तहसम्मको शिक्षालाई निःशुल्क गर्ने हकको सुनिश्चत गरेको छ । त्यसैगरी, अपाङ्गता भएका तथा आर्थिक रूपले पिछाडिएका बालबालिकाहरूको शिक्षामा कानूनबमोजिम निःशुल्क गर्ने कुराको समेत सुनिश्चत गरेको छ । संघीय स्वरूपको राज्य व्यवस्था भए अनुरूप तिनै तहका सरकारहरू स्थापना भई क्रियाशील अवस्थामा छन् । सबै सरकारहरूका आ-आफ्ना परिवेश भए अनुरूप र प्राप्त अधिकार बमोजिम शिक्षा क्षेत्रलाई फरक ढङ्गबाट सम्बोधन गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भईसकेको छ । तिनै तहका सरकारहरूले समन्वयात्मक ढंगबाट शिक्षा क्षेत्रको विकासको लागि योजना बनाई परिवर्तित मर्म, राष्ट्रिय लक्ष्य, अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता समेतलाई गन्तव्यको रूपमा स्वीकार गरी आफ्नो पालिकाको द्रुततर विकास गर्न आवश्यक भएको छ । तिनै तहका सरकारहरूले समन्वयात्मक ढंगबाट शिक्षा क्षेत्रको विकासको लागि योजना बनाई परिवर्तित मर्म र गन्तव्यहरूलाई उक्त योजनामा प्रतिविम्वित गर्दै राष्ट्रले लिएका लक्ष्यहरू पूरा गर्नु आजको आवश्यकता हो ।

नेपाललाई अल्पविकसित राष्ट्रको स्तरबाट विकासशील राष्ट्रमा स्तरोन्नति गर्न र वि.सं. २०८९ (सन् २०३३) सम्ममा मध्यम आय भएको मुलुकको स्तरमा रूपान्तरण गर्न आवश्यक जनशक्ति उत्पादन गर्नका साथै नेपाल सरकारले राखेको २५ वर्षिय दीर्घकालीन सोच समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली सहितको राष्ट्रको विकासमा पनि शिक्षा क्षेत्रको विकास र सुधार आजको अपरिहार्यता रहेको छ । संघीय शासन प्रणाली अन्तरगत सहकारिता समन्वय र सहअस्तित्वको मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै "समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली" को लक्ष्य प्राप्तिमा स्थानीय सरकारको सहभागिता र योगदान सुनिश्चत गर्न स्थानीय सरकारले सहयोग पुर्याउनु आजको अपरिहार्यता छ ।

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ ले स्थानीय सरकारलाई शिक्षाका २३ वटा अधिकारको कार्यान्वयनका साथै शिक्षा क्षेत्रको १० वर्षे योजना शिक्षा नीति २०७६, १६ औ आवधिक योजनाले तय गरेका लक्ष्य तथा उद्देश्य पूरा गर्न स्थानीय सरकारले सहयोग र समन्वय गर्नु आवश्यक छ । समवेशी समतामुलक गुणस्तरीय शिक्षाको सुनिश्चितता तथा आजीवन सिकाईका

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

अवसरहरूलाई प्रोत्साहित गरी यस रामधुनी नगरपालिकाको समग्र विकास र परिवर्तन गर्ने उद्देश्य शिक्षा योजनाले राखेको छ। यसै गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को परिच्छेद ६ (२४) मा योजना तयारको नीतिगत व्यवस्था भएको छ । जसमा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकारको विषयमा आवधिक वार्षिक क्षेत्रगत योजना निर्माण गर्नु पर्ने र उक्त योजना निर्माण गर्दा संघ तथा प्रदेश सरकारका नीति लक्ष्यसँग मेल खानु पर्ने, वातावरण संरक्षण तथा जलवायू परिवर्तन लैङ्गिक समानता तथा समावेसीकरण, अपाङ्गता, समानता, समता, पहुँचता, विपद् व्यस्थापन सुसाशन आदि विषयलाई ध्यान दिई दीर्घकालीन किसिमका योजनाको सूची तयार तथा सहभागितामुलक योजना तर्जुमा, सरोकारवालाहरूको सहभागितामा क्षेत्रगत योजना तयार गर्नुपर्ने नीतिगत व्यवस्था छ । प्रत्येक आर्थिक वर्षमा स्थानीय सरकारले वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्नु पर्ने हुन्छ । संघिय सरकारबाट प्राप्त एकमुस्ट बजेटका आधारमा स्थानीय सरकार आफैंले वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट बनाउनु पर्ने हुन्छ । कोभिड १९ ले शिक्षा क्षेत्रमा पारेको प्रभावलाई मध्यनजर गर्दै शिक्षा क्षेत्रको सुधार गर्न नगरपालिकामा भएका सीमित स्रोत साधन तथा शिक्षा क्षेत्रको सुधारका असीमित आवश्यकता तथा समस्याहरूको सम्बोधनका लागि पनि व्यवहारिक रूपमा कार्यान्वयन योग्य योजनाको विकल्प छैन ।

उल्लिखित सन्दर्भमा राज्यको शिक्षा सम्बन्धी नीति, कार्यक्रम, लक्ष्य, तथा उद्देश्य पूरा गर्नका साथै स्थानीय आवश्यकताहरू पूरा गर्न नगरपालिकाको आफ्नो परिवेश अनुसारको शिक्षा क्षेत्रको १० वर्षे योजना तयार गर्नु आजको आवश्यकता हो । स्थानीय सरकारहरूले शिक्षा क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न पालिकास्तरमा शिक्षा योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्न रामधुनी नगरपालिकाको आफ्नो १० वर्षे शिक्षा योजना निर्माणले मूर्तरूप लिएको हो ।

१.१.१ भौगोलिक अवस्थिति तथा विश्लेषण

कोशी प्रदेशको सुनसरी जिल्लामा अवस्थित रामधुनी नगरपालिका जिल्लाको मध्य–पूर्वी भागमा रहेको एक महत्त्वपूर्ण स्थानीय तह हो। यस नगरपालिका इनरुवा नगरपालिका र इटहरी उपमहानगरपालिकाको बीचमा अवस्थित रहेको छ। नक्सामा हेर्दा यसको भौगोलिक आकृति झण्डै डमरू आकारको देखिन्छ। स्थानीय तह पुनर्संरचनापूर्व साविकका भादगाउँ–सिनुवारी र सिंगिया गाउँ विकास समितिलाई समेटेर गठन भएको यस नगरपालिकामा स्थानीय तह पुनर्संरचनापछि बक्लौरी गाउँ विकास समितिका सम्पूर्ण वडा तथा डुम्राहा गाउँ विकास समितिका केही वडा समावेश गरी हालको रामधुनी नगरपालिका निर्माण गरिएको हो।

रामधुनी नगरपालिका धार्मिक, सांस्कृतिक तथा ऐतिहासिक दृष्टिले पनि विशेष महत्त्व बोकेको क्षेत्र हो। पौराणिक जनश्रुतिअनुसार त्रेतायुगमा भगवान श्रीराम वनवासका क्रममा यस क्षेत्रमा आएर धुनी जगाई एक रात विश्राम गरेका थिए। प्रस्थान गर्दा उनले आफ्ना खराउ त्यहीं छोडेको भन्ने विश्वास रहिआएको छ। त्यसै पवित्र स्थानमा योगी बाबा वनखण्डीले धुनीको संरक्षण गर्दै साधना गरेका र धुनीको खरानीलाई प्रसादका रूपमा वितरण गर्ने परम्परा सुरु भएको मानिन्छ। आज

पनि रामधुनी मन्दिरमा पूजा गरी धुनीको खरानी (विभूति) ग्रहण गर्दा मनोकामना पूरा हुने जनविश्वास कायम रहेको छ।

रामधुनी धार्मिक क्षेत्र सुनसरी जिल्लाको साविक सिंगिया गाउँ विकास समिति वडा नं. २ (हाल रामधुनी नगरपालिका) मा पर्दछ। झुम्का बजारदेखि करिब ७ किलोमिटर पश्चिम धुनिवनमा अवस्थित यस धार्मिक क्षेत्र सुनसरी खोलाको किनारमा फैलिएको करिब १,००० विगाहा वन क्षेत्रभित्र रहेको छ। यहाँ मुख्य रूपमा धुनी मन्दिर र दरबार (लङ्गौट) मन्दिर रहेका छन्। धुनी मन्दिरमा अखण्ड रूपमा साजको मूढो जलाइराख्ने परम्परा रहेको छ र त्यसबाट प्राप्त हुने खरानीलाई प्रसादका रूपमा वितरण गरिन्छ। दरबार मन्दिरमा शिवलिङ्ग, चन्द्र, दुर्गा, सिंहका मूर्ति तथा बाबा वनखण्डीले प्रयोग गरेको मनचिन्ते चिम्टा सुरक्षित रूपमा राखिएको छ।

रामधुनीसँग सम्बन्धित अनेकौं किंवदन्ती र धार्मिक मान्यताहरू प्रचलित छन्। एउटा जनश्रुतिअनुसार बाबा वनखण्डीले सखुवाको बोटमा चिम्टा रोपी त्यसलाई आँपको वृक्षमा परिणत गरेका थिए। त्यसैगरी रामधुनी र धरानस्थित पिण्डेश्वर मन्दिरबीच अखण्ड ज्योतिको धार्मिक सम्बन्ध रहेको विश्वास गरिन्छ। एउटा स्थानको अखण्ड आगो निभेमा अर्को स्थानबाट आगो ल्याई पुनः प्रज्वलन गर्ने परम्परा आज पनि प्रचलित छ। पिण्डेश्वरका बाघम्बर र चिताम्बर, रामधुनीका बाबा वनखण्डी तथा चतराका औलिया बाबा समकालीन साधक थिए भन्ने धार्मिक विश्वाससमेत पाइन्छ।

रामधुनी नगरपालिका धार्मिक पर्यटनसँगै प्राकृतिक पर्यटनको पनि महत्त्वपूर्ण केन्द्रका रूपमा विकास हुने सम्भावना बोकेको क्षेत्र हो। यहाँ फिसिङ, जंगल सफारी, नौकाविहार, बर्ड वाचिङ तथा जलक्रीडाजस्ता पर्यटन गतिविधि सञ्चालन गर्न सकिने पर्याप्त सम्भावना रहेको छ। नगरपालिकाबाट कोशी नदी, कोशी टप्पु वन्यजन्तु आरक्ष, चतरा तथा बराहक्षेत्रजस्ता प्रसिद्ध धार्मिक तथा प्राकृतिक पर्यटकीय स्थलहरू नजिकै रहेका छन्। यस क्षेत्रलाई योजनाबद्ध रूपमा धार्मिक–पर्यटकीय पार्कका रूपमा विकास गर्न सकिएमा पर्यटन प्रवर्द्धन, रोजगारी सिर्जना तथा स्थानीय आर्थिक गतिविधिमा उल्लेखनीय वृद्धि हुन सक्ने देखिन्छ।

रामधुनी नगरपालिकाको वर्तमान झुम्का बजारको नामकरण पनि स्थानीय इतिहाससँग जोडिएको छ। साविक भादगाउँ–सिनुवारी गाउँ विकास समितिको प्रशासनिक केन्द्र रहेको यस क्षेत्रलाई प्रारम्भिक समयमा "धाती" भनेर चिनिन्थ्यो। महेन्द्र राजमार्ग निर्माणका क्रममा यहाँ बयरका बुट्यानहरू प्रशस्त थिए। त्यस समयमा आयोजित नाटक कार्यक्रममा भारतीय चलचित्र *मेरा साया* को लोकप्रिय गीत *"बरेलीकी बजारमे झुम्का गिरा रे"* अत्यधिक चर्चित भएपछि स्थानीयवासीले यस क्षेत्रलाई "झुम्का" भनेर सम्बोधन गर्न थाले, जुन नाम पछि स्थायी रूपमा प्रचलनमा आयो।

नगरपालिकाको पूर्वमा इटहरी उपमहानगरपालिका, पश्चिममा बराहक्षेत्र नगरपालिका, उत्तरमा धरान उपमहानगरपालिका तथा दक्षिणमा इनरुवा नगरपालिका रहेका छन्। नगरपालिकाको कुल क्षेत्रफल ९१.६९ वर्ग किलोमिटर रहेको छ। यसको भौगोलिक अवस्थिति उत्तर अक्षांश २६°२७′ देखि २६°२८′ तथा पूर्वी देशान्तर ८७°३३′ देखि ८७°३४′ सम्म फैलिएको छ। समुद्री सतहबाट करिब १८२ देखि १८५ मिटरको उचाइमा अवस्थित यस नगरपालिकामा हाल ९ वटा वडा रहेका छन्। प्रतिनिधिसभा निर्वाचन क्षेत्रका आधारमा वडा नं. ६ र ७ निर्वाचन क्षेत्र नं. १, वडा नं. १, २, ३, ५, ८ र ९ निर्वाचन क्षेत्र नं. २ तथा वडा नं. ४ निर्वाचन क्षेत्र नं. ४ अन्तर्गत पर्दछन्।

भू–उपयोगको दृष्टिले नगरपालिकाको अधिकांश भूभाग कृषि प्रयोजनमा प्रयोग भएको छ। नगरपालिकाको मध्यभाग हुँदै पूर्व–पश्चिम राजमार्ग (महेन्द्र राजमार्ग) गुज्रिएको छ, जसले यातायात, व्यापार तथा सेवा प्रवाहलाई सहज बनाएको छ। हक्राहा, दतकिच्चा, सेहरा, पिछडा, कजरा, अमहा लगायतका खोला तथा साना जलधाराहरू यस क्षेत्रबाट बग्ने गरेका छन्, जसले कृषि उत्पादन, जलस्रोत व्यवस्थापन तथा स्थानीय पारिस्थितिक प्रणालीलाई महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएका छन्।

प्राकृतिक सम्पदाका हिसाबले पनि रामधुनी नगरपालिका समृद्ध छ। नगरपालिकाभित्र रामधुनी संरक्षित वन (६११.२० हे.), कालीझोडा सामुदायिक वन (२३३.१० हे.), पूर्व उत्तर सामुदायिक वन (२९५.९० हे.), इक्राही सामुदायिक वन (६२.६६ हे.), रामधुनी मन्दिर क्षेत्र (२१.२० हे.), दुर्गापरी सामुदायिक वन (६.१० हे.), डंग्राही पोखरी कृषि–वन वाटिका (२.०० हे.) तथा करिब १०१ हेक्टर निजी वन क्षेत्र गरी कुल १,३३३.१६ हेक्टर वन क्षेत्र रहेको छ। यी वन क्षेत्रहरूले जैविक विविधताको संरक्षण, वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्न, जलवायु अनुकूलन तथा स्थानीय समुदायको जीविकोपार्जनमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका छन्।

नगरपालिकाको हावापानी समशीतोष्ण प्रकृतिको रहेको छ। यहाँ अधिकतम तापक्रम करिब ३८ डिग्री सेल्सियस, न्यूनतम तापक्रम करिब १६ डिग्री सेल्सियस तथा औसत वार्षिक वर्षा करिब १,१०० मिलिमिटर हुने गर्दछ। अनुकूल हावापानी, उर्वर कृषि भूमि तथा पर्याप्त प्राकृतिक स्रोत–साधनका कारण यस क्षेत्र कृषि उत्पादन, बागवानी, पशुपालन तथा हरित विकासका लागि उपयुक्त मानिन्छ।

यसरी भौगोलिक अनुकूलता, उर्वर कृषि भूमि, प्रशस्त वन तथा जलस्रोत, धार्मिक तथा सांस्कृतिक सम्पदा, सहज यातायात पहुँच र पर्यटन विकासको उच्च सम्भावनाका कारण रामधुनी नगरपालिका कोशी प्रदेशको आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक तथा पर्यटकीय विकासका लागि महत्त्वपूर्ण स्थानीय तहका रूपमा स्थापित हुँदै गएको छ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

१.१.२ जनसाङ्ख्यिक संरचनाको विश्लेषण

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ का अनुसार यहाँको जनसङ्ख्या ६३,४५२ रहेको छ । जसमा महिला ३३,६३२ (५३%) र पुरुष २९,८२० (४७%) रहेको छ । उमेरका आधारमा जनसङ्ख्याको स्थिति हेर्दा पाँच वर्षमुनीको जनसङ्ख्या ४९२९ रहेको छ भने आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा अध्ययन गर्ने उमेर (५-९ वर्ष) का बालबालिका ५६२२ जना र १०-१४ वर्षका ५२८७ जना रहेका छन् । आगामी १० वर्षमा नगरपालिकाले ४९२९ जना नयाँ बालबालिकाका लागि विद्यालयमा प्रवेश गराई गुणस्तरीय शिक्षाको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने देखिन्छ भने बालबालिकाको सङ्ख्या पनि क्रमशः घट्दै गइरहेको अवस्था छ । लैङ्गिकताका आधारमा विभिन्न उमेर समूहअनुसारको जनसङ्ख्या विवरण ग्राफमा तल प्रस्तुत गरिएको छ । *(स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन)* ।

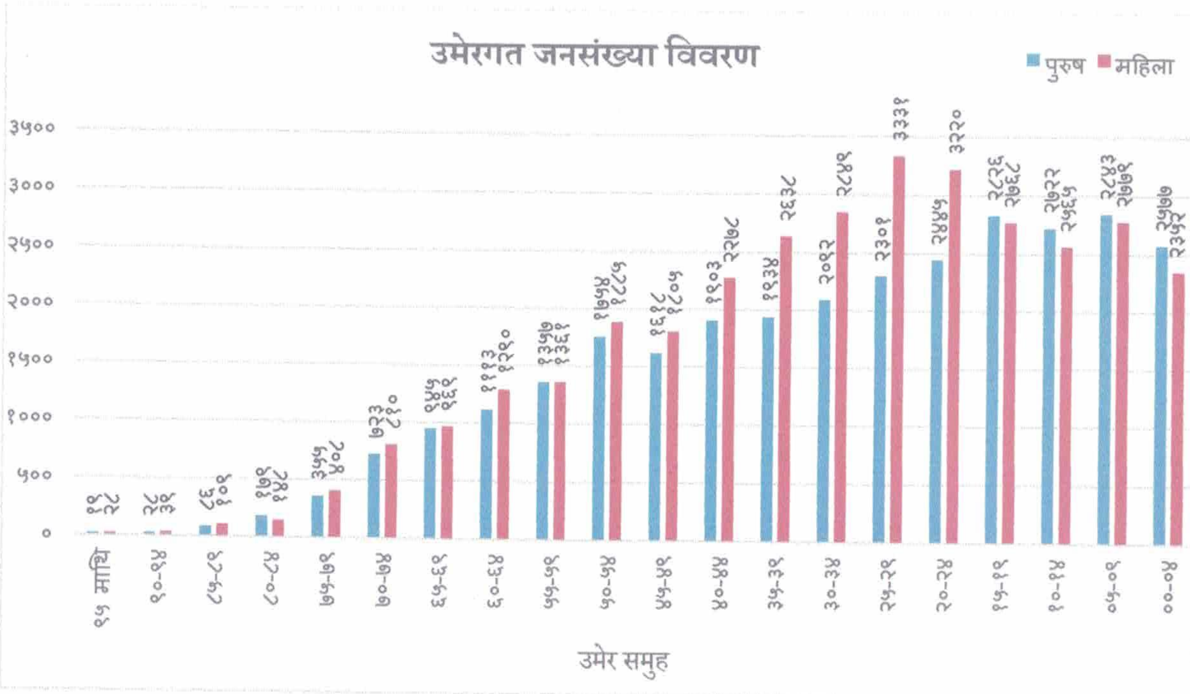

१.१.३ सामाजिक तथा साँस्कृतिक अवस्थाको विश्लेषण

विद्यालयले समुदायको प्रतिनिधित्व गर्दछ। रामधुनी नगरपालिकामा थारु, क्षेत्री, ब्राह्मण, मुसहर, दलित, राई, मुसलमान लगायत विभिन्न जातजातिका समुदायको मिश्रित बसोबास रहेको छ। त्यसैले यहाँका विद्यालयहरूमा पनि विभिन्न जातजातिका बालबालिकाले अध्ययन गर्ने स्वाभाविक अवस्था रहेको छ। नगरपालिकाले सबै जातजातिको भाषा, संस्कृति, भेषभूषा, रहनसहन, परम्परा तथा मौलिक पहिचानको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्न आवश्यक नीति तथा कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी विद्यालयको कक्षाकोठामा पनि सबै जातजातिका संस्कृति रहनसहन, भेषभूषा तथा

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

परम्परालाई समान सम्मान र महत्त्वका साथ शिक्षण–सिकाइ प्रक्रियामा समावेश गरिनुपर्दछ। यसले विद्यार्थीहरूमा विविधताको सम्मान, सामाजिक सद्भाव, सहिष्णुता तथा समावेशी संस्कृतिको विकास गर्न सहयोग पुऱ्याउँछ। *(स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन ।)*

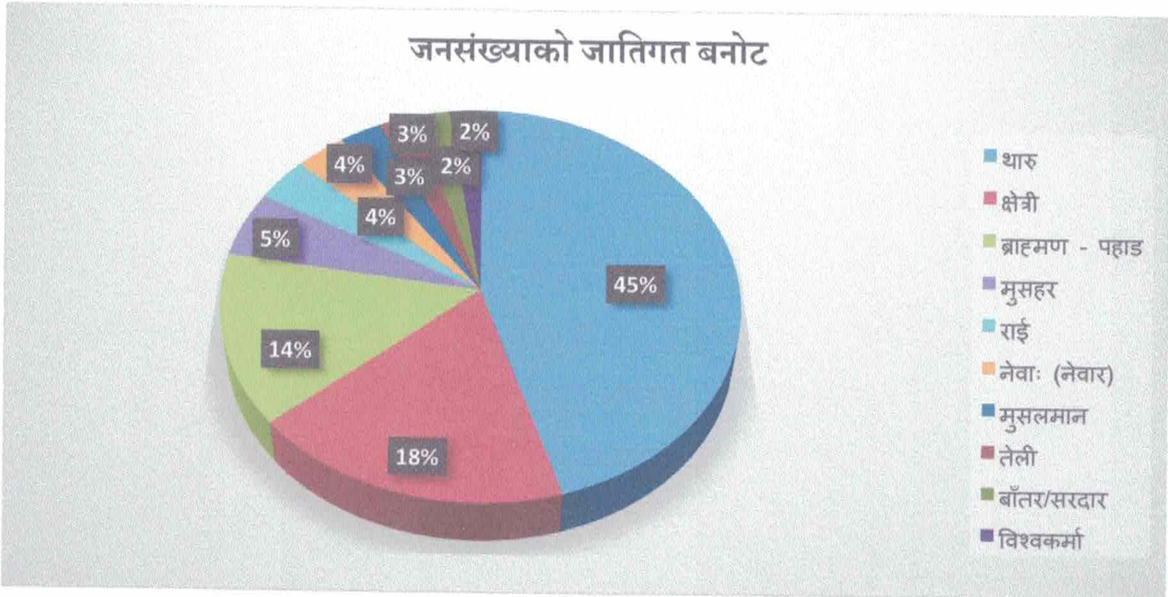

यस नगरपालिकामा बोलिने मातृभाषामा पनि विविधता रहेको छ । यहाँ बसोबास गर्ने व्यक्तिहरूले बोल्ने भाषाहरुमध्ये थारू, नेपाली, मैथिली, नेवारी, लगायतका भाषाहरु प्रमुख हुन् । यसबाहेक उराँउ, लिम्बु, राई, मगर र माझी भाषा बोल्ने जनसङ्ख्या थोरै थोरै सङ्ख्यामा रहेका छन् । यहाँका सबैभन्दा बढी जनसङ्ख्याले बोल्ने भाषा थारु भाषा हो । जनसङ्ख्याको भाषागत बनोटलाई तल ग्राफमा देखाइएको छ ।*(स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन ।)*

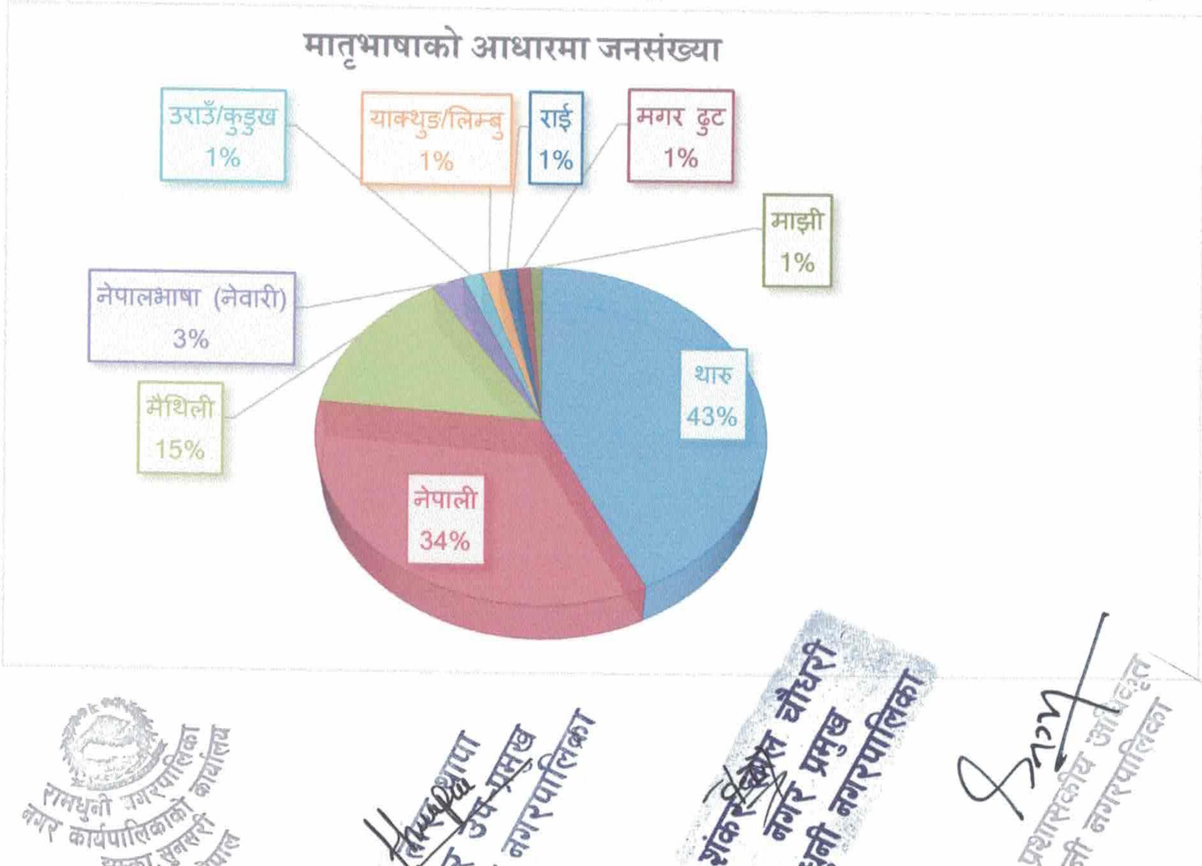

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

माथिको ग्राफलाई विश्लेषण गर्दा विद्यालयका कक्षाकोठामा एउटै मातृभाषी विद्यार्थीहरू नभई विभिन्न मातृभाषी विद्यार्थीहरू हुन्छन् भन्न सकिन्छ । त्यसैले विद्यालयहरूले कक्षाकोठामा भाषिक विविधताको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने देखिन्छ । यसका साथै नगरपालिकाले सबै भाषाको सरक्षण र सम्बर्धनमा जोड दिनुपर्ने हुन्छ ।

हिन्दु धर्मालम्बीहरूको उच्च बाहुल्यता रहेको यो क्षेत्रमा मनाइले चार्डपर्वहरूमा कृष्णाष्टमी, तिज, जनैपुर्णिमा, दशै, तिहार, माघे सक्रान्ती, जितिया, चैते दशैं आदि रहेका छन् । चाडपर्वका समयमा गरिने विभिन्न क्रियाकलापहरूले यहाँको सामाजिक र साँस्कृतिक उत्कृष्टता झल्काउने गर्छ । भेषभुषाका रुपमा पुरुषहरूले मुख्य रुपमा दौरा सुरुवाल, टोपी, कुर्ता, धोती र कोट तथा महिलाले साडी, गुन्यु चोली, र पटुकी लगाउने गर्छन् । यस नगरपालिकामा मुख्य रूपमा हिन्दु धर्मालम्बीहरूले बसोबास गर्छन् । यस बाहेक किरात, इस्लाम, बौद्ध, क्रिश्चियन, प्रकृति, बहाइ, र शिख धर्म मान्नेहरू पनि थोरै थोरै रहेका छन् । विभिन्न धर्म मान्ने व्यक्तिहरूको विवरण तल ग्राफमार्फत् देखाइएको छ । *(स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन ।)*

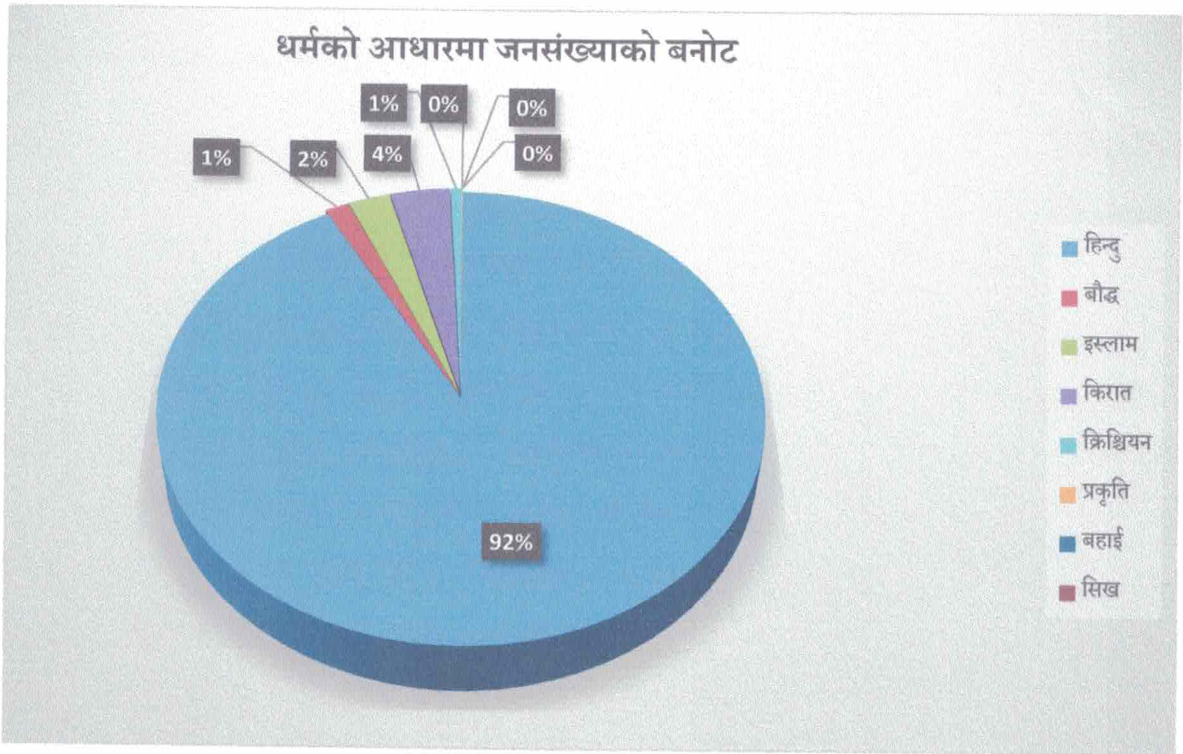

१.१.४ आर्थिक अवस्थाको विश्लेषण

यस नगरपालिका ५१.२ प्रतिशत जनसङ्ख्या कृषि पेसामा निर्भर रहेका छन् भने व्यापार, निर्माण, उत्पादन, यातायात, शिक्षा आदि यस क्षेत्रका मानिसहरुको मुख्य पेसा रहेको छ । यसका अतिरिक्त आवास, सार्वजनिक प्रशासन, वित्त, घरायसी क्रियाकलाप, स्वास्थ्य तथा कला लगायतका

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

पेसाहरु यस नगरपालिकामा बसोबास गर्ने मानिसहरुको पेसा रहेको छ । यसरी हेर्दा यहाँको आयआर्जनको मूख्य स्रोत कृषि उपज रहेको देखिन्छ । यहाँको आर्थिक अवस्था सुदृढ बनाउन कृषिलाई आधुनिकिकरण गर्नु, बजार व्यवस्थापन तथा कृषकलाई आवश्यक विउविजन तथा मल सहजरुपमा उपलब्ध गराउनु आवश्यक छ । यस नगरपालिकाको आर्थिक कामको औद्योगिक क्षेत्र अनुसारको विवरण तलको ग्राफमार्फत देखाइएको छ । *(स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन ।)*

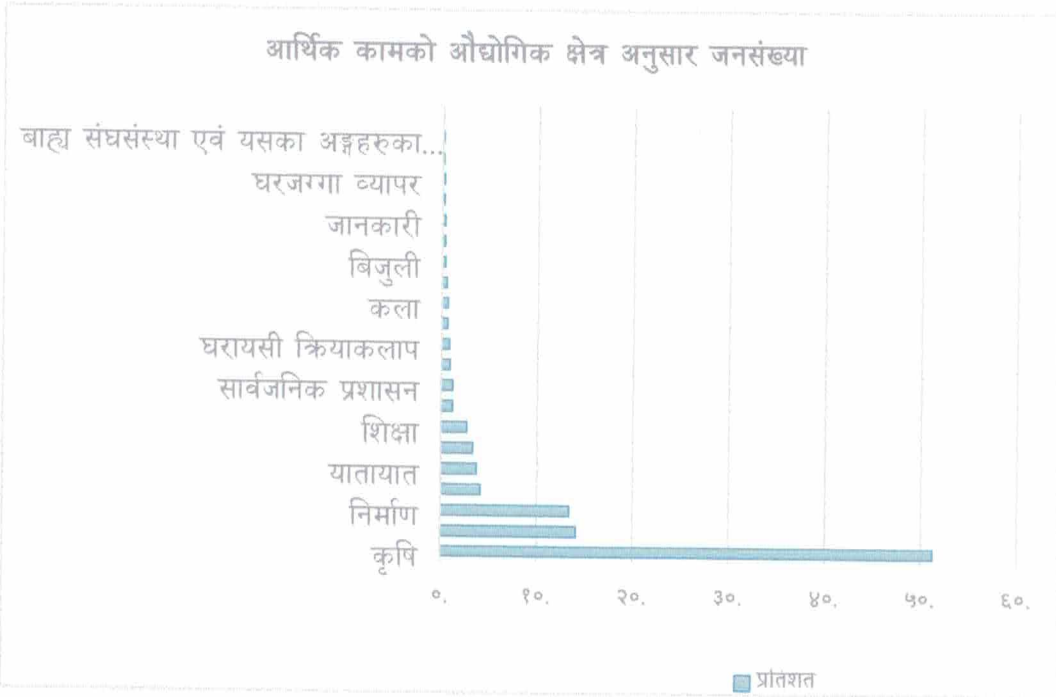

१.१.५ शैक्षिक अवस्थाको विश्लेषण

यस नगरपालिकामा जम्मा ५६ वटा विद्यालहरू रहेका छन्, जसमध्ये २६ वटा सामुदायिक विद्यालय, २९ वटा संस्थागत र एउटा धार्मिक विद्यालय रहेका छन् । सामुदायिक विद्यालयतर्फ आधारभूत १६ र माध्यमिक १० वटा विद्यालय, संस्थागत विद्यालयतर्फ ३ वटा प्रारम्भिक बालविकास (मन्टेश्वरी), १० वटा आधारभूत र १६ वटा माध्यमिक विद्यालय छन् भने धार्मिकतर्फ एउटा विद्यालयमा आधारभूत तह सञ्चालित छ । यस नगरपालिकाको एउटा विद्यालयमा प्राविधिक धार सञ्चालन भएको छ भने एउटा विद्यालय नमुना विद्यालयको रुपमा सञ्चालित रहेको छ । यहाँ उच्च शिक्षा अद्यापनको लागि एउटा क्याम्पस सञ्चालनमा रहेको छ । यहाँ सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त ससर्त अनुदान पाउने गरी ४६ वटा बालविकास केन्द्र सञ्चालनमा रहेका छन् । यस नगरपालिकाभित्रका विद्यालयहरूमा जम्मा १४८९६ जना विद्यार्थी अध्ययनरत छन्, जसमध्ये छात्रा ७१५० (४८%) र छात्र ७७४६ (५२%) रहेका छन् । नगरपालिकाको आधारभूत तहमा सहजै देखिने

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर ... चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

भर्नादर ११०% र खुद भर्नादर ९०% तथा माध्यमिक तहको सहजै देखिने भर्नादर १११% र खुद भर्नादर ७८% रहेको छ । (*स्रोतः रामधुनी नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२ ।*)

यस नगरपालिभित्रका सामुदायिक विद्यालयमा २३७ जना शिक्षक, ४६ जना बालविकास शिक्षक र ३५ जना कर्मचारी कार्यरत रहेका छन् । तहगत रूपमा हेर्दा आधारभूत तहमा १७५ र प्राविधिक धारसमेत गरी माध्यमिक तहमा ६३ शिक्षकहरू कार्यरत छन् । (*स्रोतः रामधुनी नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२ ।*)

यस नगरपालिकाको ५ वर्ष माथिको जम्मा साक्षरता ७७.४ प्रतिशत रहेको छ, जसमध्ये पुरुष ८५.३ प्रतिशत र महिला ७०.५ प्रतिशत रहेको अवस्था छ । साक्षरताको अवस्थालाई तल ग्राफमा देखाइएको छ । (*स्रोतः राष्ट्रिय जनगणना, २०७८ को प्रतिवेदन।*)

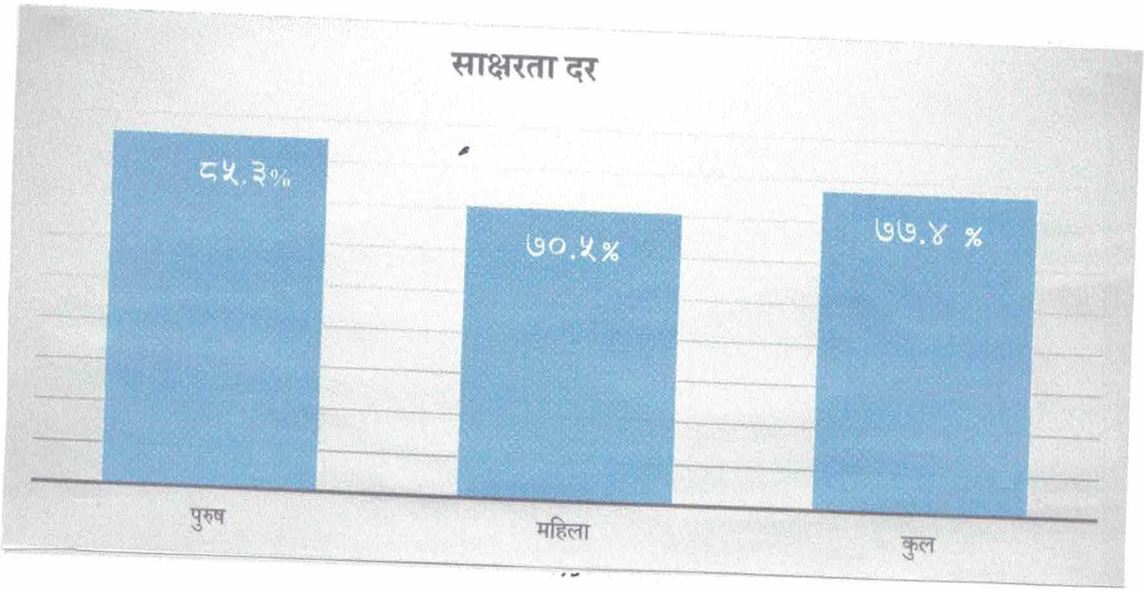

१.२ मुख्य समस्या तथा चुनौतीहरुको विश्लेषण

यस नगरपालिकामा शिक्षाको विकासका लागि उल्लिखित कार्यहरू हुँदा हुँदै पनि यहाँको शैक्षिक क्षेत्रमा धेरै समस्याहरू रहेका छन् । अझ पनि सबै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच र सहभागिता सुनिश्चित गर्न नसकिनु, गुणस्तरमा अपेक्षित रूपमा सुधार नहुनु, प्रारम्भिक बालविकास कार्यक्रमको प्रभावकारिता बढाउन नसकिनु, शिक्षण सिकाइमा नविनतम शिक्षण प्रविधिको प्रयोग न्यून हुनु, शिक्षालाई व्यवहारिक सिपसँग जोड्न नसक्नु, विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि न्यून हुनु, शिक्षकको पेसागत विकासको प्रभावकारी कार्यन्वयन नहुनु, नक्साङ्कनका आधारमा विद्यालय समायोजन र एकीकरण गर्न नसकिनु, कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनलाई शिक्षकको कार्यसम्पादन स्तरसँग जोड्न नसक्नु, विपत्को अवस्थामा शिक्षालाई निरन्तरता दिन आवश्यक व्यवस्थापन गर्न नसक्नु, शैक्षिक

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

सुशासनको प्रभावकारी रुपमा प्रत्याभूती नहुनु, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रभावकारी नहुनु आदि यस नगरपालिकाका शिक्षा क्षेत्रका प्रमुख समस्याहरू हुन् ।

विद्यालयमा मापदण्डबमोजिम शिक्षक तथा कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नु, विद्यालयमा बालमैत्री, किशोरीमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र प्रविधिमैत्री पूर्वाधारको व्यवस्थापन गर्नु, विद्यालयका सबै कक्षाकोठामा नविनतम शिक्षण प्रविधिको व्यवस्थापन गरी शिक्षण गर्नु, आजीवन सिकाइका अवसरहरू सुनिश्चित गर्नु, सार्वजनिक शिक्षाप्रति स्थानीय समुदायको अपनत्व र विश्वास स्थापित गर्नु, स्थानीय तहबाट पूर्ण रूपमा शिक्षक व्यवस्थापन गर्नु आदि यस नगरपालिकाका चुनौतीहरू हुन् ।

१.३ शिक्षा क्षेत्रका अवसरहरु

यस नगरपालिकामा उल्लिखित चुनौतीका बाबजुद प्रशस्त अवसरहरू पनि रहेका छन् । आधारभूत तहमा अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा र माध्यमिक तहमा निःशुल्क शिक्षाका लागि संवैधानिक, कानूनी नीतिगत व्यवस्था हुनु, शिक्षा विकासका लागि विभिन्न सङ्घ संस्थाहरूको सहभागिता हुनु, संविधानले शिक्षालाई तिनओटै सरकारको साझा अधिकारभित्र समावेश गरेकाले तिनओटै सरकारले जिम्मेवारी बोध गरी लगानी गर्न सक्ने वातावरण हुनु, विद्यालय तहको शिक्षा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई प्रदान गरिनु, सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको तीव्र गतिमा विस्तार हुनु, स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गर्ने र कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय तहलाई हुनु, विभिन्न राजनैतिक दल र नगरपालिकाले शिक्षा क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्नु, कोभिडका कारणले वैकल्पिक माध्यमबाट शिक्षा आर्जनको अभ्यास हुनु यस नगरपालिकाका शिक्षा क्षेत्रका प्रमुख अवसरहरू हुन् ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

परिच्छेद २ : लक्ष्य निर्धारण

२.१ दूरदृष्टि

"समावेशी, गुणस्तरीय र प्रविधिमैत्री शिक्षा — सक्षम, जिम्मेवार र सृजनशील नागरिक हाम्रो इच्छा"

२.२ लक्ष्य/ध्येय

सबै बालबालिकाको शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्दै समावेशी, गुणस्तरीय, प्रविधिमैत्री र जीवनोपयोगी शिक्षाको माध्यमबाट सक्षम, जिम्मेवार र सृजनशील नागरिक निर्माण गर्ने।

२.३ उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीति

यस नगर शिक्षा योजनाका उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीति देहायबमोजिम रहेका छन् :

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
१. सबै बालबालिकाको आधारभूत र माध्यमिक शिक्षामा पहुँच, सहभागिता र उच्च गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु,	१. नक्साङ्कनका आधारमा विद्यालयको स्थापना, समायोजन र एकीकरण गर्ने ।	१. जनसाङ्खिक बनोट र भौगोलिक अवस्थाका आधारमा विद्यालयको नक्साङ्कन गरी विद्यालय सार्ने, गाभ्ने र समायोजन गरिने छ ।
	२. नगरपालिकाबाट प्रदान गर्ने सेवासँग जोडेर आधारभूत शिक्षा उमेर समूहका बालबालिकालाई विद्यालय शिक्षामा पहुँच र निरन्तरता दिनै पर्ने नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	२. आधारभूत विद्यालय उमेर समूहका आफ्ना परिवारका बालबालिकालाई विद्यालय भर्ना र निरन्तरता नगराउने अभिभावकलाई नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवा सुविधा कटौतिसमेत गर्न सकिने गरी कानून निर्माण गरिने छ र अभिभावकहरूलाई बोध गराउन अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
	३. विद्यार्थीको शैक्षिक गुणस्तरमा सुधार गर्न प्रयोगात्मक सिकाइका साथै प्रोत्साहन, उत्प्रेरणा, र मनोरञ्जनात्मक वातावरणको विकास गर्ने ।	३. माध्यमिक विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला, सूचना प्रविधि प्रयोगशाला, गणितलगायत अरू विषयगत प्रयोगशालाका साथै पुस्तकालयको व्यवस्था गरिने छ ।
		४. उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीलाई प्रोत्साहनस्वरूप पुरस्कार र प्रसंशापत्र प्रदान गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
		५. सबै किसिमको सिकाइ शैली भएका बालबालिकालाई समेट्न बहु सिकाइ विधिको उपयोग गरी शिक्षण गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
		६. "एक विद्यालय एक बालबगैंचा" कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गरी हरित विद्यालयको अवधारणाअनुरूप विद्यालय वातावरणमा सुदृढीकरण गरिने छ ।
		७. संस्थागत विद्यालयमा गुणस्तर कायम गर्न उक्त विद्यालयहरुको पाठ्यक्रम, भौतिक वातावरण शिक्षक तथा आर्थिक व्यवस्थापन लगायतका विषयहरुमा नियमन गरिने छ ।

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
	४. कार्यसम्पादन स्तरका आधारमा सम्बद्ध जनशक्तिलाई प्रोत्साहन र दण्ड प्रदान गर्ने नीतिलाई कार्यान्वयन गर्ने ।	१०. गुणस्तर मापनका सूचक निर्माण गरी विद्यालयहरूको श्रेणी निर्धारण तथा स्तरोन्नतिका लागि सहयोग गरिने छ ।
		११. उच्च कार्यसम्पादन स्तर भएका प्रधानाध्यापक र शिक्षकहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप पुरस्कार तथा सम्मानपत्र एवम् प्रसंशा पत्र प्रदान गरिने छ र कार्यसम्पादन स्तर न्यून भई सुधार गर्न नसक्ने शिक्षक तथा प्रधानाध्यापकलाई नसियत दिने व्यवस्था गरिने छ ।
	५. STEAM शिक्षालाई समग्र शिक्षा प्रणालीको अभिन्न अङ्गका रूपमा विकास गर्ने ।	१२. विद्यालयहरूमा STEAM Approach को प्रयोग गरी शिक्षण गर्न शिक्षकहरूलाई तालिम प्रदान गरी सक्षम बनाइने छ ।
		१३. सङ्घ र प्रदेश सरकारको सहयोगमा STEAM Lab को व्यवस्था गरी STEAM शिक्षालाई प्रवर्द्धन गरिने छ ।
		१४. STEAM Education लाई कार्यान्वयन गर्न विद्यालयहरूमा शिक्षक र विद्यार्थीहरूको समिति गठन गरिने छ ।
		१५. स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री निर्माण गर्दा STEAM Approach लाई जोड दिइने छ ।
२. नवीनतम् विधि र प्रविधिसमेतको प्रयोग गरी पाठ्यक्रमले निर्धारण गरेबमोजिमका सिकाइ उपलब्धि पूरा गर्नु,	६. शिक्षालाई प्रविधिसँग जोड्न शिक्षणमा नवीनतम् विधि एवम् प्रविधिको माध्यमबाट शिक्षण गर्ने ।	१६. सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्दै बालमैत्री कक्षाकोठालगायत सिकाइ वातावरणमा सुधार गरिने छ ।
	७. सबै विद्यालयहरूमा स्मार्ट शैक्षिक कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्ने ।	१८. विद्यालयहरूमा सिसिटिभी, इ-हाजिरी, इन्टऱ्याक्टिभ बोर्ड लगायतका प्रविधिमा आधारित डिजिटल उपकरणहरूको व्यवस्था गरी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
		१९. विद्यालयहरूमा इ-पुस्तकालयको व्यवस्था गरी विद्यार्थी र समुदायको सिकाइ

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
		केन्द्रका रूपमा विकास गरिने छ ।
		२०. लागत साझेदारीमा एक शिक्षक एक ल्यापटपको व्यवस्था मिलाइने छ ।
		२१. सूचना प्रविधिको उपयोग गरी विद्यार्थी र विद्यालय, विद्यालय र विद्यालय, विद्यालय र नगरपालिका बिचमा सूचना आदान प्रदान गर्ने कार्यलाई सिकाइसँग जोडी कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
	८. योजनावद्ध शिक्षण संस्कृतिको विकास गर्ने ।	२२. सबै शिक्षकहरूले आफुले अध्यापन गर्ने सबै कक्षा र विषयको वार्षिक शैक्षणिक योजना र शिक्षण सुधार योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
		२३. शिक्षकलाई सिकाइ सामग्रीको निर्माण र प्रयोगमा उत्प्रेरित गरिने छ ।
		२४. नगरपालिकामा पूर्व कर्मचारी, अवकासप्राप्त शिक्षक र अनुभवी पेसाकर्मी लगायतका व्यक्तिहरूको रोष्टर सूची तयार पारी हरेक विद्यालयमा पठाइने छ । विद्यालयले आवश्यक भए थपसमेत गरी स्रोत शिक्षकका रूपमा उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
	९. पाठ्यक्रमले व्यवस्था गरेबमोजिमको ढाँचामा विद्यार्थीहरूको नियमित मूल्याङ्कन गरी सिकाइ सुधारमा उपयोग गर्ने ।	२५. पाठ्यक्रमले निर्धारण गरेबमोजिमको ढाँचामा निर्माणात्मक, निर्णयात्मक र निदानात्मक मूल्याङ्कन तथा उपचारात्मक शिक्षण गरी सिकाइमा सुधार गरिने छ ।
		२६. सिकाइमा सुधार गर्न निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणालीलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिने छ ।
	१०. स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित सिकाइ सामग्री विकास गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।	२७. आधारभूत तह सम्मको सम्पूर्ण विद्यार्थीका हातहातमा स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित सिकाइ सामग्री विकास गरी गरेर सिक्ने वातावरणको निर्माण गरिनेछ ।

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
	११. पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका र सन्दर्भ सामग्रीको प्रभावकारी प्रयोगमा जोड दिने ।	२८. सबै शिक्षकहरूलाई पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका र सन्दर्भ सामग्रीको मुद्रित वा डिजिटल प्रति उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइने छ ।
		२९. शैक्षिक सामग्रीमा आधारित शिक्षण, परियोजना कार्य, प्रयोगात्मक अभ्यास जस्ता रचनात्मक एवम् सृजनात्मक पक्षलाई ध्यान दिई तद्अनुरूप विद्यार्थीको प्रत्यक्ष सहभागितामा ज्ञान, सीप, क्षमता र सोँच विकास गर्ने खालका शिक्षण सिकाइ विधि, प्रविधि र प्रक्रिया अवलम्बन गरिनेछ ।
	१२. सह तथा अतिरिक्त कार्यकलापलाई शिक्षण सिकाइ प्रक्रियाको अभिन्न अङ्गका रूपमा विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	३०. सह तथा अतिरिक्त कार्यकलाप योजना निर्माण गरी विद्यार्थीको तह, लिङ्ग र अपाङ्गताका आधारमा सञ्चालन गर्ने व्यवस्था मिलाइने छ ।
३. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासमा केन्द्रित प्रारम्भिक बालविकास तथा शिक्षाको पहुँच र गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु,	१३. नक्साङ्कनका आधारमा बालबिकास केन्द्र स्थापना, समायोजन र पुनर्वितरण गरी प्रारम्भिक बालविकासको अवसर विस्तार गर्ने ।	३१. हरेक विद्यालयमा प्रारम्भिक बालबिकास कक्षा सञ्चालन गरिनेछ र आवश्यकताका आधारमा समुदायमा आधारित बालविकास केन्द्रको पनि स्थापना गरिने छ ।
		३२. सबै बालविकास कक्षा, बालविकास केन्द्र र बालविकास तथा स्याहार केन्द्रहरू निर्धारित एउटै मापदण्डका आधारमा सञ्चालनको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
		३३. एक वडा एक नमुना बालविकास कक्षा/केन्द्र को व्यवस्था गरिने छ ।
		३४. नीतिगत व्यवस्था गरी सबै बालविबकास उमेर समूहका बालबालिकाका लागि अनिवार्य गरिने छ ।
	१४. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि सुविधा सम्पन्न बालविकास केन्द्र र बालविकास	३५. बालबालिकाको सिकाइ अनुकूलको बसाइ व्यवस्थापन गरिने छ ।
		३६. प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाका बालबालिकाका लागि सिकाइ सामग्री, खेल

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
	कक्षाको व्यवस्थासहित नविनतम प्रविधिको उपयोग गरी सिकाइमा गुणस्तर कायम गर्ने ।	सामग्री र मनोरञ्जन सामग्री व्यवस्था गरी बालमैत्री शिक्षण गरिने छ । यसका लागि आवश्यकताअनुसार लागत साझेदारीको नीति पनि अवलम्बन गरिने छ ।
		३७. बालबालिकाको प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षामा पहुँच सुनिश्चित गर्न र बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका निमित्त आमा समूह गठन गरी सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
		३८. एकल मातृभाषी कक्षामा मातृभाषा र मिश्रित भाषिक समूह भएका कक्षामा मातृभाषामा आधारित बहुभाषिक माध्यममा सिक्न पाउने अवसर प्रदान गरिनेछ ।
		३९. नयाँ नियुक्ति पाएका बालविकासका शिक्षकलाई लामो अवधि र अन्यलाई छोटो अवधिको प्रविधिमा आधारित मन्टेश्वरी तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
		४०. बालबालिकाको स्तर अनुसारका रमाइला पुस्तकसहितको बुक कर्नर तथा अन्तर्क्रियात्मक सामग्रीका माध्यमबाट सिकाउने वातावरण मिलाउनुका साथै घर फर्कंदा झोलारहित रूपमा फर्कने व्यवस्था मिलाइने छ ।
		४१. शुक्रवारलाई किताव रहीत (Book Free Friday) बनाइ स्थानीय ज्ञान, सिप, प्रविधि, पर्यटन क्षेत्रको अवलोकन/ जानकारी तथा कृषि लगायतका स्थानीयस्तरको विषयवस्तुहरुको अनुभव आदानप्रदान गर्ने दिनका रूपमा उपयोग गरिने छ ।
४. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा सबैको समावेशी र समतामूलक पहुँच	१५. माध्यमिक विद्यालयमा एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने ।	४२. लागत साझेदारीमा माध्यमिक विद्यालयमा विद्यालय क्षेत्रको अनुकूलता हेरी एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
		४३. वैदेशिक रोजगारबाट फर्किएका युवाको ज्ञान र सिप पहिचान गरी त्यसलाई उपयोग गर्न एक घर एक प्राविधिक जनशक्ति कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
विस्तार र गुणस्तर अभिवृद्धि गरी स्वरोजगारमा लाग्न सक्ने सक्षम नागरिक तयार गर्नु,	१६. विद्यार्थीहरुलाई पढाइ सँगसँगै आफ्नो क्षमता (रुची र खुवि) पहिचान गर्न सक्षम बनाउने	४४. हरेक माध्यमिक विद्यालयमा वृत्ति ल्याव स्थापना एवम् सञ्चालन गरी विद्यार्थीको रुची र खुवि पहिचानका लागि कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
	१७. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिममा पहुँच विस्तार गरी आकर्षण बढाउने ।	४५. भर्ना प्रक्रियामा नगरपालिकाको सबै वडालाई समानुपातिक रूपमा समेटी प्राविधिक धारतर्फको साधन र स्रोतलाई अधिकतम उपयोग गर्दै पूरा क्षमतामा सञ्चालन गरिने छ ।
		४६. समावेशी सहभागितालाई जोड दिई लागत साझेदारीमा सिपमूलक तालिम सञ्चालन गरिने छ र तालिम प्रदायक संस्थालाई तालिम सञ्चालनका लागि उत्प्रेरित गरिने छ ।
	१८. प्राविधिक शिक्षा र सिपमूलक तालिममा पिछडीको वर्ग, क्षेत्र र समूदायलाई समेट्न विभिन्न सहुलियत प्रदान गर्ने ।	४७. पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समूहलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपमूलक तालिममा समेट्न छात्रवृत्ति लगायतका प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
५. शिक्षकको पेसागत विकास एवम् व्यवस्थापन गर्नु,	१९. विद्यार्थी अनुपात, तह र विषयका आधारमा शिक्षकको व्यवस्थापन गर्ने ।	४८. विद्यार्थी सङ्ख्या, शिक्षक सङ्ख्या र विषयका आधारमा शिक्षकहरूको समायोजन गरिने छ ।
	२०. शिक्षक स्वयम्समेतलाई जिम्मेवार बनाउँदै शिक्षकमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिलगायतका पेसागत सक्षमताको विकास गर्ने ।	४९. विद्यार्थीको उपलब्धि स्तर र आफ्नो पेसागत दक्षता अभिवृद्धि गर्नका लागि शिक्षकहरूलाई शैक्षिक अनुसन्धान गर्ने संस्कारको विकास गरिने छ ।
		५०. शिक्षणमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग गरी शिक्षण गर्न सक्ने दक्षताको अभिवृद्धि गरिने छ ।
		५१. तालिम, स्वमूल्याङ्कन, स्वअध्ययन, पेसागत सञ्जाल र शिक्षण परामर्शलगायतका शिक्षक पेसागत दक्षता अभिवृद्धिका उपाय कार्यान्वयन गरिने छ ।

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
६. बालमैत्री, किशोरीमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र प्रविधिमैत्री भौतिक तथा शैक्षिक वातावरणको विकास गर्नु,	२१. भौतिक र शैक्षिक वातावरण बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र किशोरीमैत्री बनाउने ।	५२. मौजुदा भौतिक संरचनाहरूलाई सुधार गर्ने र नयाँ बन्ने संरचनाहरूलाई बालमैत्री, किशोरीमैत्री र अपाङ्गतामैत्री बनाइने छ ।
		५३. विद्यालयहरूमा बालक्लब, स्काउट, सदन, आमासमूह र अभिभावकहरूलाई सङ्गठित गरी सक्रियतापूर्वक परिचालन गरिने छ ।
	२२. अपाङ्गताको प्रकृतिका आधारमा समावेशी शिक्षा तथा वैकल्पिक शिक्षाका माध्यमबाट उपयुक्त शैक्षिक अवसर उपलब्ध गराउने ।	५४. विद्यार्थीलाई विद्यालयमा आधारित शैक्षिक तथा मनोसामाजिक परामर्श गराइने छ ।
		५५. अपाङ्गता भएका बालबालिकाहरूलाई आवश्यकताअनुसार वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमका माध्यमबाट सहज जीवन यापनका लागि जीवनोपयोगी सिप लगायतका अवसरहरू उपलब्ध गराइने छ ।
७. अनौपचारिक शिक्षा र आजीवन सिकाइको अवसर सुनिश्चित गर्नु,	२३. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको स्थापना गरी प्रत्येक सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आजीवन सिकाइ थलोका रूपमा विकास गर्ने ।	५६. हरेक वडामा कम्तिमा एक सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको व्यवस्था गरिने छ ।
		५७. समुदाय परिचालकको आधुनिक सूचना प्रविधिलगायतका क्षेत्रमा क्षमता विकास गरिने छ ।
		५८. सामुदायिक पुस्तकालयको व्यवस्थापन र सूचना केन्द्रको थप जिम्मेवारी सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई प्रदान गरिने छ ।
		५९. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा पुस्तकालय, इ-पुस्तकालय, योगा केन्द्रलगायतको व्यवस्था गरी समुदायको अध्ययन तथा सूचना केन्द्रका रूपमा विकास गरिने छ ।
		६०. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा अनुभव आदानप्रदानका साथसाथै ज्ञान र सिपको

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
		पुस्तान्तरणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
	२४. जीवनोपयोगी एवम् सिपमूलक तालिमको व्यवस्था गर्ने ।	६१. औपचारिक शिक्षामा समावेश हुन नसक्ने बालबालिका तथा युवाहरूका लागि वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
		६२. सम्बन्धित विषयगत शाखासँगको समन्वयमा रैथाने ज्ञान, सिप र प्रविधिलाई समसामयिक प्रवर्धन र संरक्षण गर्न आयआर्जन केन्द्रित कार्यक्रमसँग आवद्ध गराइने छ।
		६३. समुदायकै अनुभवी व्यक्तिहरूको सहयोगमा जीवन जिउने कला, गृहिणी, जीवनोपयोगी शिक्षालगायतका विषयमा अनुभव आदान प्रदान तथा पुस्तान्तरणका कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
	२५. इ-लर्निङसमेतका आधारमा साक्षरता, निरन्तर शिक्षा तथा वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमका माध्यमबाट सिकाइ अवसर सुनिश्चित गर्ने ।	६४. निरक्षरहरूको नामावली सङ्कलन गरी विभिन्न संघसंस्थाहरू, घरपरिवार र माध्यमिक तहका विद्यार्थीलाई परिचालन गरी साक्षर बनाइने छ ।
		६५. औपचारिक शिक्षाको अवसर नपाएका, फरक सिकाइ आवश्यकता भएका, जोखिममा परेका र सिमान्तकृत समुहका बालबालिका तथा युवाका लागि वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
८. नगरपालिका अन्तर्गतका शिक्षा सम्बद्ध निकाय तथा सरोकारवालाहरू र सम्पूर्ण शिक्षण संस्थामा सुशासन कायम गरी	२६. अभिभावक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र प्रधानाध्यापकको क्षमता विकास गरी शैक्षिक विकास एवम सुशासनका लागि जिम्मेवार बनाउने ।	६६. न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल गराउन नियमित रूपमा सिकाइको मूल्याङ्कन गरी विद्यार्थीको सिकाइका लागि शिक्षकलाई प्रधानाध्यापकप्रति र प्रधानाध्यापकलाई नगरपालिकाप्रति जवाफदेही बनाइने छ ।
		६७. विद्यालय कर्मचारीहरूमा पनि डिजिटल साक्षरताको विकास गरिने छ ।
	२७. विद्यालयहरूसँग कार्यसम्पादन करारको रणनीति अवलम्बन गरिने ।	६८. सबै विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरूलाई नगरपालिकाले र सबै शिक्षकहरूलाई प्रधानाध्यापकले कार्यसम्पादन करार गराइ बालबालिकाको सिकाइप्रति अझ

उद्देश्य	रणनीति	कार्यनीति
बालबालिकाको सिकाइप्रति उत्तरदायी प्रणालीमा सुधार गर्नु,		उत्तरदायी बनाइने छ ।
	२८. जनप्रतिनिधि, स्थानीय कर्मचारी र स्थानीय शिक्षकहरूलाई नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा संलग्नता बढाउने ।	६९. जनप्रतिनिधि, स्थानीय कर्मचारी र स्थानीय शिक्षकका छोराछोरीहरूलाई नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयमा पढाउनु पर्ने नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
९. आपतकालीन अवस्थामा पनि बालबालिकाले सिक्न पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गर्दै वैकल्पिक सिकाइको प्रभावकारी रूपमा कार्यन्वयन गर्नु,	२९. आपत्कालीन अवस्थामा शिक्षालाई निरन्तरता दिन प्रतिकार्य योजना निर्माण गरी अभ्यास र आवश्यक तयारी गर्ने ।	७०. विपत् जोखिम न्युनीकरणको क्षेत्रमा कार्य गर्ने संघ संस्था र निकायहरूसँग समन्वय गरी वडा र विद्यालय तहसम्म संयन्त्रको व्यवस्था गरिने छ ।
		७१. शिक्षा क्षेत्रमा प्रभाव पार्न सक्ने विपत्को पूर्वानुमान गरी यस्तो अवस्थामा शिक्षालाई निरन्तरता दिन पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्स्थापनासम्बन्धी योजना निर्माण गरी आवश्यक तयारी र अभ्यास गराइने छ ।
१०. नतिजामा आधारित सुपरीवेक्षण, अनुगमन र मूल्याङ्कन प्रणालीको विकास गर्नु,	३०. सहभागितामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्रको विकास गरी कार्यान्वयन गर्ने ।	७२. सहभागितामूलक समूह सुपरीवेक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ ।
		७३. शिक्षक सहायताका लागि सुपरीवेक्षण गरिने छ ।
	३१. सम्बन्धित निकायबाट नतिजामुखी नियमित सुपरीवेक्षण, अनुगमन एवम् मूल्याङ्कन गर्ने ।	७४. सूचकमा आधारित अनुगमन तथा निरीक्षण गरिने छ ।

२.६ अपेक्षित उपलब्धि

१. विद्यालय शिक्षा उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरू विद्यालयमा भर्ना भई कम्तिमा आधारभूत शिक्षा पूरा गरेका हुने छन् ।

२. विद्यार्थीहरूको औसत सिकाइ उपलब्धि राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी हुने छ ।

३. शिक्षण संस्थाहरुमा न्यूनतम शैक्षिक पूर्वाधार सहित नवीन विधि र प्रविधिको सुविधा भएको हुनेछ।

४. उच्च कार्यसम्पादन स्तर भएका शिक्षक, प्रधानाध्यापक र विद्यालयले पुरस्कार एवम् प्रसंशापत्र प्राप्त गरी अभिप्रेरित भएका हुने छन् ।

५. संस्थागत सक्षमतामा अभिवृद्धि र शिक्षण जनशक्तिको पेसागत दक्षता र क्षमतामा विकास भई विद्यार्थीहरुको सिकाइ उपलब्धिमा क्रमिक सुधार भएको हुनेछ ।

६. समग्र शिक्षा प्रणालीको अभिन्न अङ्गका रूपमा STEAM शिक्षा कार्यान्वयन भई विद्यार्थीहरूले एकीकृत रूपमा व्यवहारिक ज्ञान र सिप हासिल गरेका हुने छन् ।

७. कम्तिमा ५० प्रतिशत विद्यालयहरू स्मार्ट विद्यालय र कम्तिमा ६० प्रतिशत कक्षाकोठाहरू स्मार्ट कक्षाकोठाका रूपमा विकास भएका हुने छन् ।

८. शिक्षकहरूले पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका, सन्दर्भ सामग्री, शैक्षणिक सामग्रीको अधिकतम उपयोग गर्दै शिक्षण गर्नुका साथै आधारभूत तहका सबै कक्षामा स्थानीय पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने छ ।

९. नियमित सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन भई ९० प्रतिशतभन्दा बढी विद्यार्थीले भाग लिने अवसर प्राप्त गरेका हुने छन् ।

१०. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि सुविधा सम्पन्न बालविकास केन्द्र र बालविकास कक्षाको व्यवस्थासहित नविनतम प्रविधिको उपयोग गरी गुणस्तरीय सिकाइको अवसर प्राप्त गरेका हुने छन् ।

११. प्राविधिक शिक्षा र सिपमूलक तालिममा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायका व्यक्तिहरूको समतामूलक पहुँच हुनुका साथै विद्यार्थीहरूमा व्यावसायिक सोँचको विकास भएको हुने छ ।

१२. सबै बालवालिकाहरुलाई सुरक्षित र उपयुक्त भौतिक संरचना सहितको विद्यालयमा अध्ययन गर्ने अवसर प्राप्त भएको हुने छ ।

१३. विद्यालयमा अध्ययन गर्ने सबै बालबालिकाको स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्थामा सुधार, मनोसामाजिक कुशलता अभिवृद्धि तथा सिकाइमा सुधारसहित सुरक्षित र रमाइलो सिकाइ वातावरणमा पहुँच तथा सहभागिता भएको हुने छ ।

१४. विद्यालय, कक्षाकोठा र सिकाइ क्रियाकलाप बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री, किशोरीमैत्री, भयरहीत र प्रतिस्पार्धात्मक हुनुका साथै सबै किसिमका अपाङ्गता भएका बालबालिका र पिछडिएका वर्ग,

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

समूह तथा लिङ्गका बालबालिकालाई समतामूलक सहभागितासहित सिकाइको सुनिश्चितता भएको हुने छ ।

१५. सबै निरक्षरहरू साक्षर हुने र औपचारिक शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित समूहले सिकाइ अवसर प्राप्त गरेका हुने छन् ।

१६. स्थानीय ज्ञान, सिप र विषयवस्तु एवम् पालिका विशेषका सिकाइ अनुभवहरु विद्यार्थीमा हासिल भई नगरपालिकाप्रति अपनत्वको भावनाको विकास भएको हुनेछ।

१७. आफ्ना छोराछोरीहरूलाई गाउँपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयमा अध्यापन गराई जनप्रतिनिधि, स्थानीय कर्मचारी र स्थानीय शिक्षकहरू सामुदायिक शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि थप जिम्मेवार भएका हुने छन् ।

१८. गाउँपालिका, वडा कार्यालय र विद्यालयहरू विपत्को समयमा पनि शिक्षालाई निरन्तरता दिनका लागि आवश्यक योजनासहित तयारी अवस्थामा रहेका हुने छन् ।

१९. सहभागितामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्रका माध्यमबाट नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली स्थापित भई योजना तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने छ ।

२०. शिक्षा क्षेत्रका संस्थागत र संरचनागत सरोकारवालाहरु बिच समन्वय र सहकार्यको संस्कृति स्थापित भएको हुनेछ।

२१. सार्वजनिक शिक्षाप्राति समुदायको आकर्षण बढ्नुका साथै विश्वास कायम भएको हुने छ ।

२.७ मूख्य कार्यसम्पादन सुचक र लक्ष्य निर्धारण

क.स.	कार्यसम्पादन सूचकहरू	२०८२/८३	२०८५/८६	२०८७/८८	२०९३/९४
१	**प्रारम्भिक बालबिकास र शिक्षा**				
१.१	प्रारम्भिक बालबिकास र शिक्षामा कुल भर्नादर (%)	१०६	१०५	१०३	१००
१.२	प्रारम्भिक बालबिकास र शिक्षामा खुद भर्नादर (%)	९३	९५	९७	१००
१.३	न्यूनतम योग्यता मात्र भएका बालविकासका शिक्षक (%)	३७	३५	३०	२०
१.४	उच्च योग्यता भएका बालविकासका शिक्षक (%)	६३	६५	७०	८०
१.५	बालबिकास र शिक्षाको अनुभव लिई कक्षा १ मा भर्ना भएका बालबालिका (%)	९०	९२	९५	१००
१.६	बालविकास र शिक्षामा आधारभूत तहको तालिम प्राप्त शिक्षक (%)	३०	४०	६०	१००
१.७	बालविकास र शिक्षामा महिला शिक्षक (%)	९८	९८	९८	१००
२	**आधारभूत शिक्षा**				
२.१	आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा कुल भर्ना दर (%)	११२	११०	१०८	१०५

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा... नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

क.स.	कार्यसम्पादन सूचकहरू	२०८२/८३	२०८५/८६	२०८७/८८	२०९३/९४
२.२	आधारभूत तह (कक्षा १-५) मा खुद भर्ना दर (%)	९२	९४	९७	१००
२.३	आधारभूत तह (कक्षा १-५) को कुल भर्नादरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क	०.९७	०.९८	०.९९	१
२.४	आधारभूत तहको कक्षा ५ सम्म टिकाउ दर (%)	९७	९८	९९	१००
२.५	आधारभूत तहको कक्षा ५ पूरा गर्ने दर (%)	९५	९६	९७	१००
२.६	आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा कुल भर्ना दर (%)	१०८	१०६	१०४	१००
२.७	आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा खुद भर्ना दर (%)	९०	९३	९५	१००
२.८	आधारभूत तह (कक्षा ६-८) को कुल भर्नादरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क	०.९५	०.९७	०.९८	१
२.९	आधारभूत तह (कक्षा १-८) मा कुल भर्ना दर (%)	११०	१०७	१०४	१००
२.१०	आधारभूत तह (कक्षा १-८) मा खुद भर्ना दर (%)	९०	९३	९५	१००
२.११	आधारभूत तह (कक्षा १-८) को कुल भर्नादरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क	०.९६	०.९७	०.९८	१
२.१२	आधारभूत तहमा अध्यापनरत कुल शिक्षकमध्ये महिला शिक्षकको प्रतिशत	५१	५१	५१	५१
२.१३	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ५, नेपाली) (%)	७६	८०	८२	८५
२.१४	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ५, गणित) (%)	७५	७९	८१	८५
२.१५	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ५, अङ्ग्रेजी) (%)	८०	८२	८४	८५
२.१६	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ८, नेपाली) (%)	६६	६९	७१	७५
२.१७	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ८, गणित) (%)	६५	६९	७१	७५
२.१८	औसत सिकाइ उपलब्धि (कक्षा ८, अङ्ग्रेजी) (%)	७२	७४	७६	७९
२.१९	आधारभूत तहमा न्यूनतम योग्यता मात्र प्राप्त शिक्षक (%)	४२	४०	३८	३५
२.२०	आधारभूत तहमा माथिल्लो योग्यता प्राप्त शिक्षक (%)	५८	६०	६२	६५
२.२१	आधारभूत तहमा तालिम प्राप्त शिक्षक (%)	१००	१००	१००	१००
२.२२	५ वटै कक्षामा बुक कर्नरको व्यवस्था भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	२०	४०	६०	१००
२.२३	कक्षा ८ सम्मको टिकाउ दर	८२	८५	९०	१००

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

क्र.स.	कार्यसम्पादन सूचकहरू	२०८२/८३	२०८५/८६	२०८७/८८	२०९३/९४
२.२४	कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा ८ पूरा गर्ने दर (%)	८०	८५	९०	१००
३	**माध्यमिक तह**				
३.१	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा कुल भर्नादर (%)	१११	१०८	१०५	१००
३.२	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा खुद भर्नादर (%)	७८	८०	८२	८५
३.३	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा अध्यापनरत कुल शिक्षकमध्ये महिला शिक्षक (%)	२१	२३	२५	३०
३.४	माध्यमिक तह (कक्षा ११-१२) मा कुल भर्नादरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क	०.७९	०.८४	०.९०	१
३.५	माध्यमिक तह (कक्षा ११-१२) मा अध्यापनरत कुल शिक्षकमध्ये महिला शिक्षक (%)	७	८	१०	१५
३.६	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा कुल भर्नादरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क	०.९५	०.९७	०.९८	१
३.७	माध्यमिक तहमा व्यावसायिक शिक्षा विषयमा भर्ना भएका विद्यार्थी (%)	३	५	७	१५
३.१०	कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा १० पूरा गर्ने दर (%)	६७	७०	७५	८०
३.११	कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा १२ पूरा गर्ने दर (%)	६१	६४	६७	७०
४	**अनौपचारिक तथा आजीवन सिकाइ**				
४.१	साक्षरता दर (५ वर्षभन्दा माथि)	७७	८०	८३	९०
४.२	साक्षरता दर (१५ वर्षभन्दा माथि)	६५	६९	७१	७५
४.३	साक्षरता दर (१५-२४ वर्ष)	९५	९७	९८	१००
४.४	साक्षरता दर (२४ वर्षभन्दा माथि)	६०	६२	६५	६८
४.५	साक्षरता दरमा लैङ्गिक समता सूचकाङ्क (५ वर्षभन्दा माथि)	०.८२	०.८७	०.९२	१
५	**सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग**				
५.१	विद्युत पुगेका विद्यालय (%)	१००	१००	१००	१००
५.२	इन्टरनेट पुगेका विद्यालय (%)	१००	१००	१००	१००
५.३	कम्तिमा एउटा ल्यापटप/कम्प्युटर भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	१००	१००	१००	१००

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का,सुनसरी कोशी प्रदेश,नेपाल
नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

क.स.	कार्यसम्पादन सूचकहरू	२०८२/८३	२०८५/८६	२०८७/८८	२०९३/९४
५.४	कम्तिमा एउटा स्मार्ट बोर्ड भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	१०	४५	६५	१००
५.५	सिकाइमा सूचना प्रविधि प्रयोग गर्ने दक्षता भएका शिक्षक (%)	१०	४५	६५	१००
६	**भौतिक पूर्वाधार विकास**				
६.१	छात्र छात्राका लागि अलग अलग शौचालय भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	९५	९७	१००	१००
६.२	हात धुने साबुन पानीको व्यवस्था भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	९५	९८	१००	१००
६.३	स्वच्छ पिउने पानीको सुविधासहितका सामुदायिक विद्यालय (%)	९०	९३	९५	१००
६.४	बालमैत्री धाराको व्यवस्थासहितका सामुदायिक विद्यालय (%)	९०	९३	९५	१००
७	**सुशासन तथा व्यवस्थापन**				
७.१	सामुदायिक विद्यालय शिक्षक अनुपात (कक्षा १-५)	१:५	१:५	१:५	१:५
७.२	सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (कक्षा १-५)	१:१६	१:१६	१:१६	१:१६
७.३	सामुदायिक विद्यालय शिक्षक अनुपात (कक्षा ६-८)	१:३	१:३	१:३	१:३
७.४	सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (कक्षा ६-८)	१:३७	१:३७	१:३७	१:३७
७.५	सामुदायिक विद्यालय शिक्षक अनुपात (कक्षा १-८)	१:१०	१:१०	१:१०	१:१०
७.६	सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (कक्षा १-८)	१:२१	१:२१	१:२१	१:२१
७.७	सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (कक्षा ९-१०)	१:२९	१:२९	१:२९	१:२९
७.८	सामुदायिक विद्यालय शिक्षक अनुपात (कक्षा ९-१०)	१:३	१:३	१:३	१:३
७.९	सामुदायिक विद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात (कक्षा ९-१२)	१:५६	१:५६	१:५६	१:५६
७.१०	सामुदायिक विद्यालय शिक्षक अनुपात (कक्षा ९-१२)	१:४	१:४	१:४	१:४
७.११	बालक्लब गठन भएका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय (%)	६२	१००	१००	१००
७.१२	रेडक्रस गठन भएका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय (%)	३९	१००	१००	१००

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

क.स.	कार्यसम्पादन सूचकहरू	२०८२/८३	२०८५/८६	२०८७/८८	२०९३/९४
७.१३	स्काउट गठनभएका सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय (%)	३९	१००	१००	१००
७.१४	सदन गठन भएका विद्यालय (%)	४१	१००	१००	१००
७.१५	स्थायी शिक्षक प्रधानाध्यापक भएका सामुदायकि विद्यालय (%)	८१	१००	१००	१००
७.१६	गुनासो सुनुवाइ समिति भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	६०	१००	१००	१००
७.१७	गुनासो पेटिकाको व्यवस्था भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	६०	१००	१००	१००
७.१८	बाल संरक्षण सम्पर्क बिन्दुको व्यवस्था भएका सामुदायिक विद्यालय (%)	३९	१००	१००	१००
८	**शिक्षामा लगानी एवम् स्रोत व्यवस्थापन**				
८.१	कुल बजेटको शिक्षा क्षेत्रमा विनियोजित बजेट प्रतिशत (स्थानीय)	३	१०	१७	२०
८.२	आन्तरिक र बाह्य बजेटको आधारमा विद्यालय शिक्षा (कक्षा १-१२) मा प्रति विद्यार्थी सरकारी खर्च (वार्षिक रु. हजारमा)	५०	७३	८०	८५

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का,सुनसरी
कोशी प्रदेश,नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

परिच्छेद ३ : शिक्षाका मुख्य उपसूचक

३.१ बालविकास र शिक्षा

३.१.१ परिचय

नेपालमा प्रारम्भिक बालविकास (ECD) कार्यक्रमहरुको पृष्ठभूमि सन् १९९० को दशकबाट सुरु भएको हो । यो अवधिमा नेपाल सरकारले बालबालिकाको समग्र विकासलाई प्राथमिकता दिँदै विभिन्न नीतिहरु अवलम्बन गरेको थियो । प्रारम्भिक बाल्यकालको शिक्षालाई राष्ट्रिय शिक्षा नीति तथा योजनाहरुमा समावेश गरियो । जसमा आधारभूत र प्राथमिक शिक्षा परियोजना (BPEP) 'Education for All' र 'School Sector Development Plan' मुख्य छन् ।

विद्यालयको औपचारिक कक्षा सुरु हुनु पूर्व उमेर समूहका बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकासमा सहयोग गर्न तथा आधारभूत शिक्षाका लागि तयारी हुन सहयोग गर्ने शिक्षा प्रारम्भिक बालिवकास र शिक्षा हो । सर्वाङ्गीण विकास अन्तर्गत बालबालिकाको शारीरिक, बौद्धिक, सामाजिक र संवेगात्मक विकास पर्छ । कुनै एक पक्षमा मात्र कमजोरी हुँदा बालबालिकाको व्यक्तित्व विकासमा बाधा पुग्छ । त्यसैले बालबालिकालाई लेखपढ मात्र गराउनेभन्दा पनि सबै पक्षको सन्तुलित विकासमा जोड दिनुपर्छ । वर्तमान नीतिगत दस्तावेजले चार वर्ष उमेर पुगेका बालबालिकाका लागि एक वर्षको प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन हुने व्यवस्था गरेको छ ।

३.१.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकामा सामुदायिक विद्यालयमा २८ वटा र समुदायमा आधारित १८ वटा गरी जम्मा ४६ वटा बालविकास कक्षाहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । यस नगरपालिकाभित्र ४ वर्ष उमेर पूरा भएका अर्थात् बालविकास र शिक्षा प्राप्त गर्ने उमेर समूहका जम्मा बालबालिकाको सङ्ख्या २४७५ रहेको छ भने हाल सामुदायिक विद्यालयमा १०२५ जना र संस्थागत विद्यालयमा १६१८ गरी जम्मा २६४३ जना बालबालिका भर्ना भई अध्ययन गरिरहेका छन् । यसरी हेर्दा उनीहरूको सहजै देखिने भर्नादर १०६% र खुद भर्नादर ९३ % रहेको छ । कक्षा १ मा प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाको अनुभवसहितको भर्नादर ९० % रहेको छ । प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षामा लैङ्गिक अनुपात ०.९२ रहेको छ । यस नगरपालिकाभित्र सञ्चालित बालविकास केन्द्रहरूको भौतिक र शैक्षिक अवस्था ज्यादै थोरै विद्यालयको मात्र सन्तोषजनक रहेको छ । बालविकास कक्षामा अध्ययन गर्ने बालबालिकाका अभिभावकहरूलाई हालसम्म कुनै पनि प्रकारको शिक्षा प्रदान गर्न सकिएको छैन । ***(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

बालविकास र शिक्षाका क्षेत्रमा धेरै समस्याहरू रहेका छन् । बालबालिकाहरूको सङ्ख्याका आधारमा समानुपातिक रूपमा बालविकास कक्षाहरू वितरण गर्न सकिएको छैन । बालविकास र शिक्षाको तोकिएको उमेरभन्दा कम र बढी उमेरका बालबालिकाहरू पनि सहभागी हुनुले सिकाइ सहजीकरणमा कठिनाई आउनुका साथै उनीहरूको सर्वाङ्गीण विकासमा समेत असर पारेको छ । थोरै मात्र बालविकास कक्षाहरू मापदण्ड अनुसारका छन्, अन्यमा मापदण्ड पूरा हुन सकेको छैन । संस्थागत विद्यालयहरू र

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

केही सामुदायिक विद्यालयहरूले समेत २, ३ वर्षको बालविकास र शिक्षा सञ्चालन गरिरहेका छन् । यसले पनि बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकासमा बाधा पुग्न गएको छ ।

बालविकास र शिक्षाका केही चुनौतीहरू पनि रहेका छन् । बालविकास र शिक्षाको उमेर पुगेका सबै बालबालिकाहरूलाई बालविकास केन्द्रमा पुऱ्याउनु, सबै बालविकास केन्द्रहरूलाई मापदण्ड अनुसार व्यवस्थापन गर्नु, तुलनात्मकरूपमा न्यून पारिश्रमिकका कारण त्यहाँ अध्यापनरत शिक्षकलाई उत्प्रेरित गर्नु आदि प्रमुख चुनौतीहरू हुन् ।

३.१.३ उद्देश्य

प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाका उद्देश्यहरू देहायबमोजिम रहेका छन् :

१. प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षामा पहुँच र गुणस्तर बढाउनु ।

२. सबै बालबालिकाहरूलाई बालविकास र शिक्षाको अनुभवसहित कक्षा १ मा भर्ना गर्नु ।

३. बालबालिकाको सर्वाङ्गिण विकासको लागि आमाबुवा, परिवार र समुदायको सक्रिय संलग्नता सुनिश्चित गर्नु ।

३.१.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू हासिल गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छः

१. नक्साङ्कनका आधारमा बालबिकास केन्द्र स्थापना, समायोजन र पुनर्वितरण गरी उपयुक्त पूर्वाधारसहितको बालमैत्री वातावरण तयार पारी प्रारम्भिक बालविकासको अवसर विस्तार गर्ने ।

२. बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि सुविधा सम्पन्न बालविकास केन्द्र र बालविकास कक्षाको व्यवस्थासहित नवीनतम् प्रविधिको उपयोग गरी सिकाइमा गुणस्तर कायम गर्ने ।

३. बालविकास कक्षाको उमेर समूहका सबै बालबालिकाका लागि बालविकास शिक्षा अनिवार्य बनाउने ।

४. सबै वडामा नमुना बालविकास केन्द्रको विस्तार गर्ने ।

५. सबै बालविकास केन्द्रमा तोकिएको मापदण्ड पूरा गरी बालविकास शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्ने ।

६. बालविकासका शिक्षकहरूको पेसागत आवश्यकता पहिचान गरी तालिम लगायतका अवसर प्रदान गरी पेसागत दक्षता अभिवृद्धि गर्ने ।

७. समुदाय तथा अभिभावकहरुलाई बालविकास शिक्षाको अवधारणा र महत्त्वको बारेमा जानकारी दिन अभियान सञ्चालन गर्ने।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

३.१.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
सबै बालबालिकालाई गुणस्तरीय प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाको अवसर सुनिश्चित भएको हुने छ ।	४ वर्षका सबै बालबालिकाहरूलाई प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षामा सहज पहुँच हुने छ ।	बालविकास केन्द्रको नक्साङ्कन तथा बालविकास केन्द्र थपघट र पुनर्वितरण	विद्यालय		१			१	२	२
	उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरू प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाको अनुभवसहित कक्षा १ मा प्रवेश गर्ने अवसर हुने छ।	कक्षा १ मा भर्ना हुनका लागि बालविकास र शिक्षाको अनुभवलाई अनिवार्य गर्ने नीतिगत निर्णय	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
	सबै बालविकास केन्द्र र कक्षाहरूमा न्यूनतम् मापदण्ड पूरा भएको हुने छ ।	स्मार्ट बालविकास केन्द्र/कक्षाको व्यवस्थापन	विद्यालय		१	१	१	१	४	९
		बालविकास र शिक्षाका सहजकर्ताहरुलाई प्रविधिमा आधारित सिप, अनुशासन, संस्कार र सरसफाइलगायतको तालिम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		एक वडा एक नमुना बालविकास केन्द्रको विकास	विद्यालय		१	१	१	१	४	९
		शिक्षण सामग्री, डिजिटल सिकाइ सामग्रीका लागि प्रति इकाइ लागत अनुदान	विद्यार्थी	१०२५	१०५०	१०८०	१११०	११५०	५४१५	१०९००
		न्यूनतम् मापदण्डअनुसार सुरक्षित, बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री शौचालय, खेल सामग्री, खेल मैदानको व्यवस्थापन	विद्यालय	१	१	५	५	५	१७	३०
		बालविकास र शिक्षाका मापदण्डहरूको प्रबोधीकरण	पटक	१		१		१	३	६
		बालविकास र शिक्षाका शिक्षकहरूलाई पारिश्रमिक तथा प्रोत्साहन अनुदान प्रदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०
		अभिभावकको लगानीमा बालबालिकालाई डिजिटल सामग्रीसहितका सिकाइ सामग्रीको व्यवस्था	विद्यालय	३	३	४	५	५	२०	४६

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
	प्रारम्भिक बालविकास र शिक्षाको कार्यान्वयनमा परिवारको जिम्मेवारी बोध हुने छ ।	बालविकास कक्षाका बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि समुदाय तथा अभिभावकहरूलाई सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	जना	२००	५००	७००	१०००	१२००	३६००	७५००
	बालविकासका शिक्षकले नियमित पारिश्रमिक प्राप्त गर्ने छन् ।	बालविकास र शिक्षाका शिक्षकलाई थप पारिश्रमिक प्रदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०

३.२ आधारभूत शिक्षा

३.२.१ परिचय

नेपालमा प्रारम्भिक बाल शिक्षादेखि कक्षा आठसम्म दिइने शिक्षालाई आधारभूत शिक्षा मानिएको छ । आधारभूत शिक्षाले बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकास, गुणस्तरीय जीवनयापन, सामाजिक समायोजनमा सहयोग तथा माध्यमिक शिक्षामा प्रवेशका लागि आधार तयार गर्छ । नेपालको संविधान र यहाँका राजनैतिक दलहरूले आफ्ना चुनावी घोषणापत्रमा आधारभूत शिक्षालाई निःशुल्क र अनिवार्य गर्ने सोँच लिएकाले आधारभूत शिक्षालाई प्राथमिकताका साथ व्यवस्थापन गर्नु नगरपालिकाको जिम्मेवारी भएको छ । यसैगरी अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा ऐन, २०७५ ले आधारभूत तहसम्मको शिक्षा प्रदान गर्ने दायित्व र तत् सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने जिम्मेवारी नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहको हुने र आधारभूत शिक्षा उमेर समुहका बालबालिकालाई विद्यालय पठाउनु प्रत्येक नागरिकको कर्तव्य हुनेछ भन्ने उल्लेख गरेको छ।

३.२.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकाभित्र सामुदायिक विद्यालयहरू २६ वटा, धार्मिक १ वटा र संस्थागत विद्यालयहरू २६ वटा गरी ५३ वटा विद्यालयमा आधारभूत तह सञ्चालनमा रहेको छ ।

आधारभूत तहमा अध्ययनरत विद्यार्थी सङ्ख्या कक्षागत रूपमा तालिकामा राखिएको छ ।

कक्षा	सामुदायिक			धार्मिक			संस्थागत			जम्मा			लैङ्गिक अनुपात
	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	
१	१८५	२२७	४१२	४५	१३	५८	४२२	५१४	९३६	६५२	७५४	१४०६	१.१६
२	१८१	२००	३८१	१३	११	२४	४४८	५४२	९९०	६४२	७५३	१३९५	१.१७
३	१६१	१७२	३३३	८	३	११	३९७	४५०	८४७	५६६	६२५	११९१	१.१०
४	२००	१७१	३७१	३	५	८	३६४	४८१	८४५	५६७	६५७	१२२४	१.१६
५	२५५	१९५	४५०	०	०	०	३८८	४६५	८५३	६४३	६६०	१३०३	१.०३
६	२२६	२११	४३७	०	०	०	३३२	३९३	७२५	५५८	६०४	११६२	१.०८
७	२३७	२३२	४६९	०	०	०	२७१	३६८	६३९	५०८	६००	११०८	१.१८
८	२४२	२१६	४५८	०	०	०	२७१	३२७	५९८	५१३	५४३	१०५६	१.०६
जम्मा	१६८७	१६२४	३३११	६९	३२	१०१	२८९३	३५४०	६४३३	४६४९	५१९६	९८४५	१.१२

(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

यहाँका विद्यार्थीहरूको कक्षागत रूपमा औसत सिकाइ उपलब्धि तालिकामा राखिएको छ :

कक्षा	नेपाली	गणित	अङ्ग्रेजी	हाम्रो सेरोफेरो
१	२.९०	३.०३	२.७६	३.०३
२	३.००	३.०३	२.८९	३.०४
३	३.१६	३.११	३.०८	३.२०

कक्षा	नेपाली	गणित	अङ्ग्रेजी	विज्ञान तथा प्रविधि	सामाजिक अध्ययन तथा मानव मूल्य शिक्षा	स्वास्थ्य शारीरिक तथा सिर्जनात्मक कला
४	२.७१	२.६६	२.६६	२.५९	२.७०	२.६७
५	२.८९	२.८९	२.९४	२.८२	२.९१	२.९६
६	२.५७	२.४९	२.५२	२.५५	२.६३	२.७१
७	२.६१	२.४९	२.५१	२.४८	२.६१	२.६९
८	२.५०	२.४०	२.६४	२.६८	२.७०	२.७१

(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)

माथिको तालिकालाई विश्लेषण गर्दा कतिपय विषयको सिकाइ उपलब्धि राष्ट्रिय औसतभन्दा बढी भए तापनि समग्रमा सिकाइ उपलब्धिमा निकै सुधारको खाँचो रहेको छ । आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क बनाउन नसक्नुको साथै सोको लागि पर्याप्त बजेटको कमी, पूर्ण बालमैत्री विद्यालयको लागि चाहिने आवश्यक भौतिक तथा मानविय स्रोत साधनको कमी, सार्वजनिक शिक्षा प्रति अभिभावकलाई आकर्षित गरी विश्वास कायम राख्न नसक्नु तथा बालबालिकाहरुको शैक्षिक उपलब्धि तथा अन्य शैक्षिक क्रियाकलाप प्रति जिम्मेवार बनाउन नसक्नु, विद्यालय उमेरका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालयमा ल्याउनु, टिकाउनु र गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न नसक्नु यहाँको आधारभूत शिक्षाको विद्यमान समस्याहरु हुन्।

३.२.३ उद्देश्य

आधारभूत शिक्षाका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

१. आधारभूत तहको शिक्षालाई निःशुल्क, अनिवार्य, गुणस्तरीय र समावेशी बनाउँदै पहुँच सुनिश्चित गर्नु,

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

२. सबै बालबालिकाले न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि सहित आधारभूत तह पूरा गरेको सुनिश्चित गर्नु,
३. आधारभूत तहको भौतिक तथा शैक्षिक वातावरण बालमैत्री, सिकाइमैत्री, भयरहित र सुरक्षित बनाउनु,
४. कक्षा शिक्षणमा प्रविधिको प्रयोग गरी सिकाइ दिगो र व्यवहारिक बनाउनु,
५. जीवनोपयोगी सिप तथा मूल्यमा आधारित शिक्षाको प्रवर्धन गर्नु।

३.२.४ रणनीतिहरू

योजनाका उद्देश्यहरू हासिल गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छः

१. नक्साङ्कन गरी विद्यालयको समायोजन तथा पुनर्वितरण गर्ने,
२. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवासँग जोडेर आधारभूत शिक्षा उमेर समूहका बालबालिकालाई विद्यालयमा भर्ना गरी निरन्तरता दिनै पर्ने नीतिगत व्यवस्था गरी कार्यान्वयन गर्ने ।
३. उपलब्धि स्तर बढाउन र कक्षा दोहोर्याउने दर शून्यमा झार्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने,
४. शिक्षकहरूमा सूचना प्रविधिको उपयोग गरी शिक्षण गर्ने दक्षता अभिवृद्धि गर्न तालिमका साथसाथै स्वसिकाइ र सहयोगात्मक सिकाइका तरिकालाई बढावा दिने,
५. भाषाका कारणले सिकाइ कठिनाइ भएका बालबालिकाका लागि बहुभाषिक शिक्षण गर्ने,
६. अन्तरसम्बन्धित विषयवस्तुलाई एकीकृत गरी सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्न सिकाइ सामग्री, विधि तथा क्रियाकलापमा परिमार्जन र सुधार गर्ने,
७. आधारभूत तह उमेरका बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेको सुनिश्चितताका लागि वडा शिक्षा समितिलाई जिम्मेवार बनाउने र अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षा सुनिश्चित वडा घोषणा गर्दै जाने,
८. शिक्षण गर्दा सिकाइ सामग्रीको उपयोग गर्न मिल्ने पाठमा अनिवार्य सिकाइ सामग्रीको उपयोग गर्ने संस्कारको विकास गर्ने, सिकाइ सामग्री विद्यार्थीका हातहातमा पुर्‍याउने रणनीति अवलम्बन गर्ने,
९. विद्यालयमा खानेपानी, शौचालय तथा सरसफाइको उचित प्रबन्ध सहित न्यूनतम् भौतिक सुविधा सुनिश्चित गर्ने,
१०. दैनिक जीवनसँग सम्बन्धित व्यवहारकुशल सिपहरुलाई सिकाइ क्रियाकलापमा एकीकृत गर्ने,

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा नगर उपप्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

११. विद्यालयमा बालउद्यान, फुलबारी, करेसाबारी, वृक्षरोपण जस्ता हरित विद्यालय कार्यक्रमहरु समावेश गर्ने,

१२. विद्यालय र समुदाय विचमा विश्वासको वातावरण सृजना गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा [illegible]
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

३.२.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
अनिवार्य तथा निःशुल्क आधारभूत शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित भई गुणस्तर अभिवृद्धि हुने	आधारभूत शिक्षा उमेरका सबै बालबालिका विद्यालयमा भर्ना हुने र आधारभूत तह पूरा गर्ने ।	आधारभूत तहका बालबालिकालाई विद्यालयमा अनिवार्य भर्ना र निरन्तरताका लागि नीति निर्माण एवम् कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		आधारभूत तहका बालबालिका विद्यालय बाहिर नरहेको वडा घोषणा	वडा		३	४	२		९	९
	विद्यार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धिमा उल्लेख्य सुधार हुने ।	सिकाइ सामग्री निर्माण एवम् प्रयोग सम्बन्धि लगायतका तालिम कार्यशाला सञ्चालन	समूह	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		बालबालिकाका लागि पढाइ उत्सव तथा प्रतियोगिता सञ्चालन	विद्यालय	२	२	२	२	२	१०	२०
		आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षक	४	४	४	४	४	२०	४०
		शैक्षिक सामग्रीहरु सहितको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		कार्यसम्पादन स्तर उत्कृष्ट रहेका शिक्षकलाई सम्मान	शिक्षक	१०	१५	१५	१५	१५	७०	१४०
		उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीलाई	विद्यार्थी	१०	१०	१०	१०	१०	५०	१००

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		नगरपालिकाबाट पुरस्कार प्रदान								
		विषयगत, कक्षागत, विद्यालयगत र पालिकागत सिकाइ उपलब्धि निर्माण, विश्लेषण एवम् पृष्ठपोषण कार्यक्रम		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		शिक्षकलाई तलब अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०
विद्यालयहरु न्यूनतम सुविधायुक्त र प्रविधियुक्त हुने	विद्यालयहरुमा न्यूनतम भौतिक सुविधा उपलब्ध हुने ।	विद्यालयहरुमा शुद्ध खानेपानीको व्यवस्था	विद्यालय			१०	८	८	२६	२६
		Wash सुविधा सहितको शौचालय	विद्यालय		२	३	५	३	१३	२६
		आधारभूत तह कक्षा ५ सम्म बुक कर्नरको व्यवस्था	कक्षाकोठा	५	१०	२०	३०	३०	९५	१९०
		अपाङ्गमैत्री विद्यालयको व्यवस्था	विद्यालय		५	१०	५	५	२५	२६
		विद्यालय कम्पाउण्ड घेराबेरा	विद्यालय	२०	१	२	२	१	२६	२६
	शिक्षण सिकाइ क्रियाकलापमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग भएको हुने ।	विद्यालयमा डिजिटल र इ- लर्निङ्ग सामग्रीहरु व्यवस्थापन	विद्यालय	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		एक विद्यालय एक कम्प्युटर ल्यावको व्यवस्था	विद्यालय	२	२	२	२	२	१०	१६
	सामुदायिक विद्यालयप्रति	स्थानीय पाठ्यक्रममा स्थानीय सिप, प्रविधि, ज्ञान तथा अनुभवहरु समावेश		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
	समुदायको विश्वास कायम हुने	अभिभावकहरुलाई शिक्षा र बालबालिकाको भविष्यबिचको सम्बन्धबारे जानकारी	पटक	२	२	२	२	२	१०	२०
		विभिन्न स्थानीय पेसा, व्यवसाय तथा रोजगारी सम्बन्धी ज्ञान, सिप तथा अनुभव हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर

३.३ माध्यमिक शिक्षा

३.३.१ परिचय

आधारभूत शिक्षा प्राप्त गरिसकेका बालबालिकाका लागि कक्षा ९ देखि कक्षा १२ सम्म दिइने शिक्षालाई माध्यमिक शिक्षा भनिन्छ । यस तहको शिक्षाले मानवीय मूल्यका साथै भाषा, कला, संस्कृति, विज्ञान र प्रविधि क्षेत्रमा आधारभूत मूल्य मान्यताको ज्ञान, सिप, दृष्टिकोण तथा व्यवहारहरू आर्जन गरेका सक्षम जनशक्ति उत्पादन गर्ने लक्ष्य राख्दछ । यो तहको शिक्षा कामको संसारमा प्रवेश गर्न सक्ने सिपसहितको नागरिक विकास गर्ने शिक्षा पनि हो । यस तहको शिक्षाले उच्च शिक्षाका लागि आधार पनि तयार गर्छ । माध्यमिक तहको शिक्षा साधारण धार, संस्कृत धार र प्राविधिक धारको हुने व्यवस्था छ ।

३.३.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकामा १० वटा सामुदायिक माध्यमिक विद्यालयहरू रहेका छन् । यसमध्येमा एउटा माध्यमिक विद्यालयमा सिभिल इञ्जिनियरिङ विषयको प्राविधिक धार (९-१२) पनि सञ्चालनमा रहेको छ । ५ वटा विद्यालयहरूमा कक्षा १२ सम्मको पठनपाठन हुन्छ ।

यहाँ रहेका विद्यालयमा अध्ययन गर्ने बालबालिकाहरूको विवरण तालिकामा राखिएको छ ।

कक्षा	सामुदायिक			संस्थागत			जम्मा			लैङ्गिक अनुपात
	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	छात्र	छात्रा	जम्मा	
९	२४२	२१९	४६१	२३२	२७४	५०६	४७४	४९३	९६७	१.०४
१०	२२२	१९१	४१३	१७९	२०५	३८४	४०१	३९६	७९७	०.९९
११	१७०	१०८	२७८	४१	४६	८७	२११	१५४	३६५	०.७३
१२	१३५	११९	२५४	१४	११	२५	१४९	१३०	२७९	०.८७
जम्मा	७६९	६३७	१४०६	४६६	५३६	१००२	१२३५	११७३	२४०८	०.९५

(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)

माथिको तालिकालाई विश्लेषण गर्दा माध्यमिक तह कक्षा ९ र १० को दाँजोमा कक्षा ११ र १२ मा आधा भन्दा कमी सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरूले अध्ययन गरेको देखिन्छ । माध्यमिक तह अध्ययन गर्ने सबै विद्यार्थीलाई कक्षा १२ पूरा गराउन आवश्यक वातावरण मिलाउनु पर्ने देखिन्छ । माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा अध्ययन गर्ने छात्र र छात्राहरू क्रमशः ५०.४% र ४९.६% रहेका छन् । माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) को सहजै देखिने भर्नादर १११% र खुद भर्नादर ७८% र लैङ्गिक अनुपात ०.९५ रहेको छ । ***(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

यस तहमा कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा १० पूरा गर्ने दर ६७ प्रतिशत र कक्षा १ मा भर्ना भई कक्षा १२ पूरा गर्ने दर ६१ प्रतिशत रहेको देखिन्छ। उक्त तथ्याङ्कको आधारमा कक्षा १ मा भर्ना भई माध्यमिक तहको अध्ययन पूरा गर्ने दर न्यून देखिन्छ। सामुदायिक विद्यालयको माध्यमिक तह (कक्षा ९-१२) मा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:५६ रहेको छ तर पनि विषयगत शिक्षकहरू सबै विद्यालयमा पुऱ्याउन सकेको अवस्था छैन । ***(स्रोत: नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

उल्लिखित अवस्था हुँदा हुँदै पनि माध्यमिक शिक्षाका धेरै समस्या र चुनौतीहरू विद्यमान रहेका छन् । सबै विद्यालयमा भवन, कक्षाकोठा, विषयगत प्रयोगशाला, खेलमैदान लगायतका भौतिक पूर्वाधारको व्यवस्था गर्न नसकिनु, न्यूनतम् सङ्ख्यामा पनि विषयगत शिक्षकको व्यवस्था हुन नसक्नु, विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धि अपेक्षाकृत रूपमा वृद्धि हुन नसक्नु, माध्यमिक तहको शिक्षा पूर्ण रूपमा निःशुल्क गर्न नसक्नु, प्राविधिक शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित गर्न नसक्नु, सूचना प्रविधिमा आधारित शिक्षण पर्याप्त मात्रामा गर्न नसकिनु, परम्परागत शिक्षण ढाँचामा अपेक्षाकृत सुधार गर्न नसकिनु लगायतका समस्याहरू यहाँको माध्यमिक शिक्षाका प्रमुख समस्या र चुनौतीहरू हुन् ।

३.३.३ उद्देश्य

माध्यमिक शिक्षाका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

१. माध्यमिक शिक्षामा बालबालिकाहरूको समतामूलक पहुँच तथा सहभागिता सुनिश्चित गर्नु ।
२. माध्यमिक शिक्षालाई समावेशी, बालमैत्री र निःशुल्क बनाउनु ।
३. माध्यमिक तहको शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्नु ।
४. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा इच्छुक बालबालिकाहरूको पहुँच सुनिश्चित गर्नु ।
५. सबै बालबालिकामा न्यूनतम सिकाइ उपलब्धि हासिल हुने अवस्था सुनिश्चित गर्नु ।

३.३.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू हासिल गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छः

१. विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा पहुँच अभिवृद्धि गर्न विभिन्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।
२. विद्यालयमा न्यूनतम सिकाइ वातावरण सुनिश्चित गर्ने ।
३. प्रधानाध्यापकको नेतृत्व क्षमता विकासका लागि तालिमलगायतका कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
४. बालबालिकाहरूको उपलब्धि स्तर बढाउन र कक्षा दोहोर्याउने दर शून्यमा झार्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।
५. कार्यमूलक अनुसन्धान, उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यालयको भ्रमण, फिडर विद्यालयसमेतलाई समेटी विषय समिति निर्माण एवम् नियमित अन्तरक्रिया लगायतका शिक्षक पेसागत विकासका उपायहरूको अवलम्बन गरी शिक्षकहरूलाई थप दक्ष बनाउने ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

६. स्थानीय शिक्षक, कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरूले आफ्ना छोराछोरीलाई सामुदायिक विद्यालयमा भर्ना गर्नुपर्ने नीतिगत निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

७. नियमित मूल्याङ्कन गरी विद्यार्थीको सिकाइमा जवाफदेही हुने प्रणाली विकास गर्ने ।

८. विषयगत प्रयोगशाला र विद्यार्थी केन्द्रित शिक्षण विधिको उपयोग गरी शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने ।

९. STEAM Education लाई सिकाइ रणनीतिका रूपमा कार्यान्वयन गर्ने ।

१०. वर्तमान नवीनतम् शैक्षणिक प्रविधि र डिजिटल शिक्षण सामग्रीहरुको व्यवस्थापन तथा प्रयोग गरी शिक्षाको गुणस्तर सुधार गरिने ।

११. शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावक विच सकारात्मक र सहयोगी सम्बन्ध निर्माण गरिने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

३.३.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
माध्यमिक शिक्षामा सबैको पहुँच सुनिश्चित भई सान्दर्भिकता र गुणस्तरमा सुधार हुने ।	सबै बालबालिकाहरूलाई निःशुल्क माध्मिक शिक्षाको पहुँच सुनिश्चित हुने छ ।	विद्यार्थी भर्ना र निरन्तरताका लागि अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		विद्यार्थीको नियमितता बढाउन प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		विद्यालय नक्साङ्कन तथा समायोजन र पुनर्वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
	माध्मिक तहका सबै विषयको औसत सिकाइ उपलब्धिमा उल्लेख्य वृद्धि हुने छ ।	स्काउट र जुनियर रेडक्रस गठन	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०
		सिर्जनात्मक तथा नवप्रवर्तनात्मक क्रियाकलापका लागि प्रस्तावका आधारमा प्रोत्साहन अनुदान	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०
		शिक्षकको क्षमता पहिचान एवम् क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर.	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		प्रधानाध्यापक एवम् शिक्षकहरूको कार्यसम्पादन परीक्षण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		कार्यसम्पादन स्तर उत्कृष्ट भएका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकलाई प्रोत्साहन प्रदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		शिक्षण सिकाइ सामग्री प्रदर्शनी प्रतियोगिता सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		शिक्षकहरूबाट कार्यमूलक अनुसन्धान कार्य सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		विषयगत समिति गठन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		सहपाठी कक्षा अवलोकन एवम् पृष्ठपोषण आदान प्रदान	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		शिक्षक तलब भत्ता अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०
		माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०
	STEAM Education शिक्षाको अभिन्न अङ्गका रुपमा विकास हुनेछ ।	STEAM Teacher Group गठन गरी STEAM कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०
		STEAM मा आधारित परियोजना प्रतियोगिता सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		STEAM Education & Pedagogy सम्बन्धमा अभिमुखीकरण कार्यशाला सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
	माध्यमिक तहका कक्षाहरुमा सूचना तथा सञ्चार	माध्यमिक तहको सबै कक्षाहरु स्मार्ट कक्षाको रुपमा विस्तार	कक्षा	३५	१०	५	५	५	६०	१००
		विद्यालयहरुमा Math Lab, Science Lab तथा	विद्यालय	०	१	२	२	२	७	१०

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
	प्रविधिलगायतका स्रोत साधनहरुको उपलब्धता, शिक्षक विद्यार्थीको पहुँच तथा शिक्षण सिकाइमा यसको प्रयोगमा विस्तार हुनेछ ।	डिजिटल पुस्तकालयको स्थापना तथा व्यवस्थापन								
		अनलाइन प्लेटफर्ममा पाठ्यक्रम सामग्री, भिडियो लेक्चर र इ-बुकहरु व्यवस्थापन	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		शिक्षकहरुलाई डिजिटल शिक्षण विधिहरुमा तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

३.४ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम

३.४.१ परिचय

शिक्षा विकासको संवाहक मात्र नभई पूर्वाधार विकासको पनि पूर्वाधार हो । त्यस्तै वर्तमान समयमा विकासको मूल आधार नै प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षा हो । रोजगार एवम् स्वरोजगारको मेरुदण्डको रुपमा प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षालाई लिने गरिएको छ । प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षालाई गरिखाने शिक्षाका रूपमा लिइन्छ । साधारण र प्राविधिक जनशक्तिको उत्पादन सन्तुलित भएमा मात्र विकास सम्भव हुन्छ । विगतमा साधारण शिक्षालाई जोड दिइएता पनि विस्तारै प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका क्षेत्रमा जोड दिन थालिएको छ । प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा समावेशी तथा समतामूलक पहुँच र सहभागिता आजको आवश्यकता हो ।

३.४.२ वर्तमान अवस्था

यस रामधुनी नगरपालिकामा प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाको क्षेत्रमा थोरै मात्र कार्य भएको छ । बालबालिकालाई प्राविधिक ज्ञान र सिप विकासका लागि एउटा प्राविधिक धारको विद्यालय सञ्चालनमा रहेको छ । यस विद्यालयमा सिभिल इञ्जिनियरिङ विषयको पठनपाठन हुने गरेको छ । प्राविधिक धारतर्फ हाल यस विद्यालयमा देहायको सङ्ख्यामा विद्यार्थीहरूले अध्ययन गरिरहेका छन् ।

कक्षा	कक्षा ९	कक्षा १०	कक्षा ११	कक्षा १२	जम्मा
विद्यार्थी सङ्ख्या	१५	१४	१५	१८	६२

प्राविधिक धारतर्फ ८ जना शिक्षकहरू छन् । अरू सिप विकाससम्बन्धी कुनै तालिम सञ्चालन गर्ने संस्थाहरू यहाँ छैनन् । ***(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

यस नगरपालिकाको मुख्य पेसा कृषि भए पनि व्यावसायीकरण भने हुन सकेको छैन । प्राविधिक तथा व्यवसायिक शिक्षामा पहुँचको कमी, सिपमूलक तालिम प्रदायक संस्था नगरपालिकाभित्र नहुनु, व्यक्तिहरूमा उद्यमशीलता सम्बन्धी ज्ञान र सोँचको कमी हुनु, प्राविधिक शिक्षाका लागि नगरपालिकाबाट यथेस्ट बजेट छुट्याउन नसक्नु, बजारको आवश्यकता विश्लेषण नगरी प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्नुलगायतका समस्याहरू यस नगरपालिकाका प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षाका समस्याहरू हुन् ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

३.४.३ उद्देश्य

यस क्षेत्रमा देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षामा इच्छुक सबैको पहुँच अभिवृद्धि गर्नु,

२. कम शुल्कमा प्राविधिक तथा व्यावसायिक सिप सिक्ने अवसर सिर्जना गर्नु,

३. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा तथा सिप विकासलाई गुणस्तरीय बनाउनु ।

३.४.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्य हासिल गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिनेछ :

१. प्राविधिक शिक्षामा र्सवसाधारणको पहुँचमा वृद्धि गर्ने ।

२. नक्साङ्कन र सम्भाव्यताका आधारमा फरक फरक विषयका प्राविधिक धारका विद्यालय सञ्चालन गर्ने

३. प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपको गुणस्तर, प्रभावकारिता र पहुँच बढाउनका लागि सरोकारवालहरूसँग समन्वय गर्ने ।

४. विभिन्न छोटो अवधिका सीपमूलक तालिम प्रदान गरी नागरिकको जीवन स्तरमा अभिवृद्धि गर्ने ।

५. विश्व बजारमा खपत हुने प्रतिस्पर्धी प्राविधिक जनशक्ति उत्पादनलाई जोड दिने ।

६. परम्परागत पेसा र प्रविधिको स्तरोन्नति गरी आधुनिक वैज्ञानिक प्रविधि सरहको बनाई संरक्षण गर्ने ।

७. विद्यालय तहको शिक्षा आर्जन गर्दै गर्दा व्यावसायिक सोंचको पनि विकास गराउने ।

८. परम्पारगत सिप तथा वैदेशिक रोजगारीबाट सिकेका सिपको पहिचान र प्रमाणीकरण गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

३.४.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
नागरिकहरू प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपका क्षेत्रमा पर्याप्त दक्षता हासिल गरी सिपयुक्त भएका हुने छन् ।	विभिन्न विद्यालयहरूमा फरक फरक विषयका प्राविधिक धारको पढाइ सञ्चालन हुने छ ।	प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा	पटक		१				१	१
		प्राविधिक धारका थप माध्यमिक विद्यालयहरू स्थापना र सञ्चालन	विद्यालय	१					१	१
	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक सिप विकासमा समतामूलक पहुँचका लागि प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।	विविध कारणले पछाडि परेका समूह र वर्गलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपमा सहज पहुँका लागि छात्रवृत्ति लगायतका प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन (गणित र विज्ञान विषयसमेत)	जना	१०	१५	१५	१५	१५	७०	१५०
	गरिखाने शिक्षामार्फत् शैक्षिक बेरोजगार घटाउनुको साथै आर्थिक अवस्थामा सुधार हुने छ ।	एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय		१	१	१	१	४	१०
		एक विद्यालय एक करेसावारी कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय		५	५	५	५	२०	२६
		प्रत्येक विद्यालयमा बुक फ्रि डे कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालय	सबै विद्यालय						

	सिपको पहिचान एवम् प्रवर्धन	परम्परागत सिपको पहिचान, प्रमाणीकरण तथा प्रवर्द्धन	पटक		१	१	१	१	४	९
		वैदेशिक रोजगारीबाट हासिल गरेको अनुभव र सिपको खोजी, प्रमाणीकरण तथा उपयोग	पटक		१	१	१	१	४	९
		युवालाई उद्यमशीलतासम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९
	विद्यार्थीको रुची र खुबी पहिचान र प्रवर्धन हुनेछ।	हरेक माध्यमिक विद्यालयमा वृत्ति ल्याव स्थापना एवम् सञ्चालन	विद्यालय	३	२	३	१	१	१०	१०
		विद्यार्थीको रुची र खुबी पहिचानका लागि कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

३.५ अनौपचारिक शिक्षा र आजीवन सिकाइ

३.५.१ परिचय

शिक्षाका विद्वानहरूको भनाइअनुसार सिकाइ औपचारिक, अनौपचारिक र अरीतिक तरिकाले हुने गर्छ । यी तीनवटै तरिकाको सम्मिश्रण नै आजीवन सिकाइ हो । विद्यालय जानुभन्दा पहिले बालबालिकाले घर परिवारबाटै धेरै कुरा सिक्छन् । विद्यालय जाने उमेर भएपछि विद्यालय भर्ना भई पाठ्यक्रमबमोजिमका धेरै कुरा सिक्छन् । विद्यालय शिक्षा पूरा गरेपछि विश्वविद्यालयबाट थप सिकाइ हुन्छ । अनि पेसाको संसारमा रहँदा पनि सिकाइ हुन्छ । पेसा छाडेपछि पनि फरक विषय क्षेत्रको सिकाइ आवश्यक हुन्छ । त्यसैले सिकाइ चितामा पुग्नु अघिसम्म भईरहन्छ । विद्यालयको व्यवस्थाले मात्र सिकाइको पहुँच सुनिश्चित भएको ठान्नु हुँदैन । कतिपय बालबालिकाहरू औपचारिक शिक्षा लिनबाट विविध कारणले बञ्चित भएका हुन्छन् । उनीहरूका लागि वैकल्पिक सिकाइको व्यवस्था गर्न आवश्यक हुन्छ । नगरपालिकाभित्र सिकाइका लागि यी सबै व्यवस्था मिलाउनु नगरपालिकाको दायित्वभित्र पर्छ ।

३.५.२ वर्तमान अवस्था

राष्ट्रिय जनगणना २०७८ अनुसार ५ वर्षभन्दा माथिको जनसङ्ख्यामध्ये साक्षर ४९११२ र बाँकी जनसंख्या निरक्षर रहेका छन् । ५ वर्षमाथिको जनसङ्ख्याको ७७ प्रतिशत जनसङ्ख्या साक्षर रहेको अवस्था छ । अनौपचारिक शिक्षातर्फको तल्लो संस्था सामुदायिक सिकाइ केन्द्र हो । यस नगरपालिकामा सामुदायिक सिकाइ केन्द्रहरू सञ्चालनमा रहेका छैनन् । यहाँ हाल कुनै पनि साक्षरताका कक्षाहरू, वैकल्पिक शिक्षाका कार्यक्रम तथा खुला विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छैनन् । देस विकासका लागि शिक्षा मुख्य पूर्वाधार हो । साक्षर व्यक्तिबाट सिकाइ सहज हुन्छ, त्यसैले बाँकी निरक्षरलाई साक्षर बनाउनु आवश्यक छ । त्यसैगरी, यहाँ अनिवार्य आधारभूत शिक्षाका लागि विद्यालय शिक्षाको अवसर नपाएका र बिचैमा विद्यालय छाडेका बालबालिकाका लागि पनि वैकल्पिक शिक्षाको अवसर दिनु उत्तिकै जरूरी छ ***(स्रोत: नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८१)***

अनौपचारिक शिक्षा तथा आजीवन सिकाइका पनि समस्या तथा चुनौतीहरू रहेका छन् । आजीवन सिकाइका अवसरहरूको व्यवस्था मिलाउन नसकिनु, सामुदायिक सिकाइ केन्द्र स्थापना नहुनु, अझै पनि ५ वर्ष माथिका ३३ प्रतिशत जनसङ्ख्या निरक्षर हुनु, निरक्षरहरूको विवरण नहुनु, वैकल्पिक शैक्षिक कार्यक्रमहरू हाल कार्यान्वयनमा नहुनु, साक्षर व्यक्तिहरू पनि निरन्तर शिक्षाको अभावले गर्दा निरक्षर बन्ने खतरा हुनु आदि यस नगरपालिकाका प्रमुख समस्या र चुनौतीहरू हुन् ।

३.५.३ उद्देश्य

यस क्षेत्रमा देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. सबै निरक्षर जनसङ्ख्यालाई साक्षर बनाउनु,

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

३.५.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
सबै नागरिकका लागि साक्षरता शिक्षा, वैकल्पिक शिक्षा र आजीवन सिकाइको अवसर प्राप्त भएको हुने छ ।	एक वडा एक सामुदायिक सिकाइ केन्द्र स्थापना हुने छ।	नयाँ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको स्थापना	केन्द्र/कक्षा		१	२	१	१	५	९
	बाँकी निरक्षरहरू साक्षर हुने छन् ।	निरक्षरहरूको नामावली सङ्कलन	पटक			१			१	१
		साक्षरता कार्यक्रमका लागि सिकाइ सामग्रीको छपाई तथा वितरण	पटक				१	१	२	४
		साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन	पटक				१	१	२	७
		पूर्ण साक्षर वडा घोषणा	वडा					५	५	९
	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रमा दक्ष जनशक्तिको व्यवस्था, इन्टरनेटसहितको इपुस्तकालय, योग शिक्षा, पत्रपत्रिका लगायतको व्यवस्था हुने छ ।	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको संस्थागत क्षमता विकास (दक्ष सहजकर्ता, इ-पुस्तकालय, पत्रपत्रिका, कम्प्युटर, प्रयोगशाला आदि)	पटक		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आवश्यक भवन र कोठाको व्यवस्थापन	केन्द्र		१	२	१	१	५	९

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई स्थानीय सामुदायिक पुस्तकालय र सूचना केन्द्रको जिम्मेवारी प्रदान	केन्द्र		१	२	१	१	५	९
		सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आजीवन सिकाइ थलोका रूपमा विकास	केन्द्र		१	२	१	१	५	९
		सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका समुदाय परिचालकलाई पारिश्रमिक तथा प्रोत्साहन अनुदान व्यवस्था	केन्द्र		१	२	१	१	५	९
	औपचारिक शिक्षाको अवसरबाट बञ्चितका लागि वैकल्पिक शिक्षाका कार्यक्रम सञ्चालन हुने छन् ।	सामुदायिक विद्यालयसँगको समन्वयमा वैकल्पिक/अनौपचारिक प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय		१	३	३	३	१०	१०
	अनौपचारिक तथा अरीतिक सिकाइको दक्षता परीक्षण र प्रमाणीकरण हुने छ ।	अनौपचारिक तथा अरीतिक सिकाइको दक्षता परीक्षण एवम् प्रमाणीकरण	पटक			१	१	१	३	८
	आय आर्जनका कार्यक्रम सञ्चालन हुने छन् ।	आय आर्जन समूह गठन गरी कार्यक्रम सञ्चालन	समूह			१	१	१	३	८

परिच्छेदः ४

अन्तरसम्बन्धित विषय तथा क्षेत्रहरू

४.१ पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, सिकाइ सामग्री तथा मूल्याङ्कन

४.१.१ परिचय

शिक्षा पद्धतिलाई मार्गदर्शन गर्ने महत्पूर्ण आधार पाठ्यक्रम हो । बालबालिकाको सर्वाङ्गीण विकासका लागि आवश्यक पर्ने ज्ञान, सिप र अनुभवको विस्तृत योजनालाई पाठ्यक्रम भनिन्छ । पाठ्यक्रमले बालबालिकाको सम्पूर्ण शैक्षिक अनुभवलाई समेट्ने प्रयास गर्छ । पाठ्यक्रमका माध्यमबाट प्राप्त शिक्षाले व्यक्तिलाई समाज र विश्व परिवेश अनुकूल समायोजन हुन, रोजगारी प्राप्त गर्न, पेसा व्यावसाय छनोट गरी सञ्चालन गर्न र आर्थिक क्रियाकलापमा सरिक हुन सहयोग प्राप्त हुनुपर्छ ।

वर्तमानमा कक्षा १ देखि ३ सम्म एकीकृत पाठ्यक्रम, कक्षा ४ देखि कक्षा १० सम्म सक्षमतामा आधारित पाठ्यक्रम र त्यसमाथि कक्षा ११ र १२ मा एकल पथिय पाठ्यक्रम ढाँचा कार्यान्वयनमा रहेको छ । स्थानीय आवश्यकता, मूल्य र मान्यताअनुरूपको हुने गरी स्थानीय व्यक्तिहरूको संलग्नतामा स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माणको संयोजन गर्ने जिम्मेवारी वर्तमान नीतिगत दस्तावेजहरूले स्थानीय तहलाई दिएको अवस्था छ भने विद्यालय तहको राष्ट्रिय पाठ्यक्रमलाई कार्यान्वय गराउने जिम्मेवारी पनि स्थानीय तहको नै रहेको छ । स्थानीय पाठ्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्ने क्रममा विद्यार्थी मूल्याङ्कनलाई पनि पाठ्यक्रमको मर्म अनुसार नै सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

४.१.२ वर्तमान अवस्था

२०८० सालदेखि यस नगरपालिकाभित्रका सबै विद्यालयका सबै कक्षाहरूमा नयाँ पाठ्यक्रम अनुसार पठन पाठन भईरहेको छ । यस क्रममा कक्षा १-३ मा एकीकृत पाठ्यक्रमको अवधारणा अनुरूप विभिन्न विषयका विषयवस्तुहरूलाई साझा विषयक्षेत्रका माध्यमबाट एकीकृत गरिएको छ । यस नगरपालिकाले स्थानीय विज्ञहरूको मद्दतबाट कक्षा १ देखि ८ सम्मको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी विद्यालयहरूमार्फत कार्यान्वयन गरिरहेको छ । कक्षा १ देखि ३ कक्षाको विद्यार्थी सिकाइ सामग्री निर्माण भई कार्यान्वयनमा रहेको अवस्था पनि छ ।

यहाँका सबै सामुदायिक विद्यालयहरूले पाठ्यक्रम विकास केन्द्रद्वारा निर्मित पाठ्यपुस्तकको प्रयोग गर्छन् भने संस्थागत विद्यालयले भने पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृत गरेका पाठ्यक्रममा आधारित पाठ्यपुस्तकको प्रयोग गर्ने गरेका छन् । शैक्षिक सत्र सुरू हुनासाथ विद्यार्थी भर्ना गरी पाठ्यपुस्तक वितरण गर्ने गरिएको छ ।

पाठ्यक्रम र पाठ्यपुस्तकका साथसाथै शिक्षक निर्देशिका पनि शिक्षकहरूका लागि अति उपयोगी सामग्री हो । यसले शिक्षकलाई शिक्षणको तयारी गर्न सहयोग गर्छ । यहाँका विद्यालयमा पाठ्यक्रम र शिक्षक निर्देशिका उपयोगको अवस्थालाई तालिकामा राखिएको छ ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

क्र.स.	सामग्री	उपयोगको अवस्था र विद्यालय सङ्ख्या		
		उपयोग नै नगर्ने	आंशिक उपयोग गर्ने	राम्ररी उपयोग गर्ने
१	पाठ्यक्रम	३०	२०	६
२	शिक्षक निर्देशिका	४०	१०	६

माथिको तालिकालाई विश्लेषण गर्दा पाठ्यक्रम र शिक्षक निर्देशिकालाई धेरै विद्यालयका शिक्षकहरूले चिन्नुहुन्न भन्दा पनि फरक नपर्ने देखिन्छ किनकी यी सामग्रीको उपयोग धेरै विद्यालयले गरेको पाइदैन । विद्यार्थी मूल्याङ्कनलाई वर्तमान पाठ्यक्रमअनुसार र मूल्याङ्कनका साधनहरूको उद्देश्यअनुसार उपयोग गर्नुपर्छ । एकीकृत पाठ्यक्रमअनुसार कक्षा १-३ मा मूल्याङ्कन गर्ने विद्यालयहरू ५६ वटा रहेका छन् भने कक्षा ४-८ कक्षामा नयाँ पाठ्यक्रमअनुसार विद्यार्थीको मूल्याङ्कन गर्ने विद्यालयहरू ५२ र कक्षा ९-१० मा नयाँ पाठ्यक्रमअनुसार मूल्याङ्कन गर्ने विद्यालयहरू २२ वटा रहेका छन् । यसका आधारमा यस नगरपालिकाभित्रका विद्यालयमा मूल्याङ्कन प्रभावकारी नभएको निष्कर्ष निकाल्न सकिन्छ । ***(स्रोत: नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

अन्य विषय क्षेत्रको जस्तै यस क्षेत्रका पनि धेरै समस्या र चुनौतीहरू रहेका छन् । सबै शिक्षकहरूमा पाठ्यक्रम र शिक्षक निर्देशिकाको महत्त्वलाई बोध गरी उचित रूपमा प्रयोग गर्न नसक्नु, शिक्षकहरूमा पाठ्यक्रमको उपयोगसम्बन्धी क्षमता विकास गर्न नसक्नु, नयाँ पाठ्यक्रम सबै शिक्षकहरु बिचमा अभिमुखीकरण गर्न नसक्नु, शिक्षकहरूमा नयाँ पाठ्यक्रमअनुसारको मूल्याङ्कन पद्धतिभन्दा पूराने पद्धति अनुसरण सहज मान्ने प्रवृत्ति हुनु, सिकाइका लागि मुल्याङ्कनभन्दा पनि सिकाइको मूल्याङ्कन गर्ने संस्कार हुनु आदि नगरपालिका भित्रका पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कनका प्रमुख समस्या र चुनौतीहरू हुन् ।

४.१.३ उद्देश्य

यस विषय क्षेत्रका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

१. पाठ्यक्रमलाई समय सापेक्ष सान्दर्भिक र गुणस्तर प्रासिका लागि प्रभावकारी किसिमले प्रयोग गर्नु,
२. निर्माणात्मक, निर्णयात्मक र निदानात्मक मूल्याङ्कन पद्धतिको उचित कार्यान्वयन गर्नु,
३. पाठ्यक्रमलाई प्रविधिसँग सम्बन्धित गराई प्रविधिमैत्री सिपयुक्त जनशक्ति तयार गर्नु,
४. स्थानीय पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्नु ।

४.१.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. राष्ट्रिय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७६ अनुरूप पाठ्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने,
२. शिक्षक तथा सरोकारवालाहरूलाई पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामग्रीको प्रवोधीकरण गर्ने,
३. पाठ्यक्रम कार्यान्वयनका लागि शिक्षकहरूको पेसागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने,
४. शिक्षक निर्देशिका तथा स्रोत सामग्री र विद्यार्थीका लागि सिकाइ सामग्री, स्वाध्ययन तथा सन्दर्भ सामग्रीहरू उपलब्ध हुने व्यवस्थाको सुनिश्चितता गर्ने,
५. शिक्षक सहायता प्रणालीको कार्यान्वयन गर्ने,

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

६. सहपाठी सिकाइका विभिन्न तौर तरिकाहरूको कार्यान्वयन गर्ने,

७. स्थानीय पाठ्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि विद्यार्थी सिकाइ सामग्रीको विकास गरी उपयोग गर्ने,

८. विद्यार्थीहरूलाई नियमित रूपमा अतिरिक्त क्रियाकलापमा भाग लिन पाउने व्यवस्था मिलाउने,

९. विद्यार्थीको सिकाइ उपलब्धिलाई शिक्षकको वृत्ति विकाससँग आवद्ध गरी पाठ्यक्रमको प्रभावकारी, कार्यान्वयन गर्ने वातवरण सिर्जना गर्ने,

१०. निरन्तर विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रक्रियालाई शिक्षण सिकाइको अभिन्न अङ्गका रूपमा प्रयोग गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.१.५ उपलब्धि, प्रमुख नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
सिकारूमा ज्ञान, सिप र व्यवहारमा सकारात्मक परिवर्तन भएको हुने छ ।	स्थानीय पाठ्यक्रममा आधारित विद्यार्थी पाठ्यसामग्री विकास भई कार्यान्वयन हुने छ ।	स्थानीय पाठ्यक्रम अद्यावधिक तथा संसोधन	पटक			१		१	२	४
		स्थानीय पाठ्क्रममा आधारित विद्यार्थी सिकाइ समाग्री विकास एवम् वितरण (कक्षा ४-८)	कक्षा सङ्ख्या	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
	पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनबाट विद्यार्थीहरूको सिकाइ उपलब्धिमा सुधार हुने छ ।	शिक्षकको गहना, वार्षिक शैक्षणिक योजना; वार्षिक योजना; सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप योजना र शिक्षण सुधार योजना लगायतका योजना निर्माण एवम् कार्यान्वयन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९
		हाम्रो विद्यालयको पहिचान, शिक्षणमा सिकाइ सामग्री हाम्रो अभियान कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि तालिम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९
		पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि विषयगत शिक्षक तालिम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		सबै शिक्षकका लागि पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका र लेटर ग्रेडिङ कार्यान्वयनका लागि सहयोगी पुस्तिका लगायतका सामग्रीहरूको मुद्रित वा डिजिटल प्रतिको उपलब्धता	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०
		कक्षा ६-१२ मा मूल्याङ्कन सम्बन्धमा शिक्षक क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०
		हेलो अभिभावक र साथी कक्षा साथी शिक्षक कार्यक्रम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९
		कक्षाकोठामा घडी, क्यालेण्डर, डष्टबीन, शिक्षण सिकाइ सामग्री लगायतको व्यवस्थापन	विद्यालय	१०	५	५	६		२६	२६
		हाम्रो विद्यालय हाम्रो सहभागिता कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय		३	५	५	५	१८	२६

उपलब्धि	प्रमुख नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
	सुधारात्मक, निदानात्मक तथा आवधिक मूल्याङ्कन पद्धतिको कार्यान्वयन भई विद्यार्थीको सिकाइ स्तर बढ्ने छ ।	कक्षा १ का विद्यार्थीको कार्य सञ्चयिका तयारी तथा कक्षा २ र ३ मा अद्यावधीकरण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		कक्षा ५ र ८ को वार्षिक परीक्षा सञ्चालन व्यवस्थापन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		विद्यार्थीहरूको सिकाइको निरन्तर वा आवधिक मूल्याङ्कन र अभिलेख व्यवस्थापन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा शिक्षण सिकाइ तथा डिजिटल सिकाइ सामग्री व्यवस्थापनका लागि विद्यालयलाई अनुदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

४.२ शिक्षक व्यवस्थापन र विकास

४.२.१ परिचय

बालबालिकाहरूको भावी जीवनलाई दिशा निर्देश गर्न तथा देशको मानवीय पूँजीको विकास गर्न शिक्षकको अहम भूमिका रहेको हुन्छ । सभ्य, सुसंस्कृत तथा शिक्षित समाज निर्माणमा शिक्षकहरूको ठूलो योगदान रहेको हुन्छ, त्यसैले शिक्षकहरूलाई परिवर्तनको संवाहक मानिन्छ । क्षमतावान शिक्षक र गुणस्तरीय शिक्षा एक अर्काका पर्याय हुन् । शिक्षक योग्य, व्यावसायिक रूपमा दक्ष, पेसाप्रति उत्प्रेरित, समर्पित, प्रतिवद्ध र विद्यार्थीको सिकाइप्रति जवाफदेही हुन आवश्यक छ ।

नेपालमा मुख्य रूपमा विश्वविद्यालयहरूले शिक्षक तयारीको कार्य गर्छन् । केही मात्रामा कक्षा ११ र १२ मार्फत विद्यालयहरूले पनि यो कार्य गर्दै आएका छन् । शिक्षक अध्यापन अनुमति पत्रको परीक्षा सञ्चालन गरी अध्यापन अनुमति पत्र प्रदान गर्ने, रिक्त दरबन्दीमा शिक्षक पदपूर्तिका लागि परीक्षा सञ्चालन गरी नियुक्तिका लागि सिफारिस गर्ने र शिक्षक बढुवासम्बन्धी कार्य शिक्षक सेवा आयोगले र पदस्थापन गर्ने कार्य स्थानीय तहले गर्दै आएका छन् । शिक्षक पेसागत विकासका लागि टिपिडी लगायतका तालिम सञ्चालन गर्ने कार्य प्रदेश शिक्षा तालिम केन्द्रले गर्दै आएको छ ।

४.२.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकामा आधारभूत तह (कक्षा १-५) को दरबन्दीमा स्थायी र करार गरी ८६ जना र राहत अनुदानमा ३६ जना गरी जम्मा १२२ जना शिक्षकका लागि विद्यालयमा अनुदान जाने गरेको छ । आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा दरबन्दीमा स्थायी र करार गरी ३८, राहत अनुदानमा १३ र सङ्घीय शिक्षण सहयोग अनुदान १ गरी ५२ जना शिक्षकका लागि विद्यालयमा अनुदान जाने गरेको छ । माध्यमिक तहतर्फ भने स्थायी, करार र साविक उच्च माध्यमिक तह अनुदान गरी ३३ जना, राहत अनुदानमा १६ जना र सङ्घीय शिक्षण सहयोग अनुदानतर्फ ६ गरी ५५ जना र प्राविधिक धारतर्फ ८ जना शिक्षकहरू रहेका छन् । ***(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

शिक्षकहरूको बढुवा प्रयोजनका लागि कार्यसम्पादन मूल्याङ्कन कार्यमा नगरपालिका पनि संलग्न हुने अभ्यास छ भने बढुवा गर्ने कार्य शिक्षक सेवा आयोगले नै गर्दै आएको छ । अहिले पनि शिक्षकहरूको रोजाइको पेसा शिक्षण हुन सकेको अवस्था छैन । अधिकांश शिक्षकको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप प्रभावकारी हुन सकेको अवस्था छैन । आफूले गरेको कामबाट अधिकांश शिक्षकहरू सन्तुष्ट भएको पाइदैन, त्यसैले अहिले पनि धेरैजना शिक्षकका छोराछोरीहरूलाई शिक्षक स्वयम्ले अध्यापन गर्ने विद्यालयमा भर्ना गर्न सकिएको छैन । बालबालिकाको सिकाइप्रति शिक्षकहरूलाई जिम्मेवार बनाउन नसकिएको अवस्था छ । विद्यालयका लागि आवश्यक पर्ने न्यूनतम शिक्षक सङ्ख्या व्यवस्था गर्न सकिएको अवस्था छैन । सुपरीवेक्षण तथा अनुगमन पनि प्रभावकारी बनाउन सकिएको छैन ।

४.२.३ उद्देश्य

यस क्षेत्रका देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. मापदण्ड बमोजिम विषयगत शिक्षक व्यवस्थापन गर्नु ।

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

२. शिक्षकको पेसागत दक्षता अभिवृद्धि गरी शिक्षण सिकाइमा उपयोग गर्नु ।

३. शिक्षण पेसालाई रोजाइको पेसाका रूपमा विकास गर्नु ।

४.२.४ रणनीतिहरू

१. कम्तिमा न्यूनतम् विषयगत शिक्षकको व्यवस्था गर्ने ।

२. शिक्षक पेसागत विकासका उपायहरू खोजी गरी कार्यान्वयन गर्ने ।

३. कार्यसम्पादन स्तर उत्कृष्ट रहेका शिक्षकहरूलाई पुरस्कार, सम्मान लगायतका उपायहरूलाई कार्यान्वयन गरी शिक्षण पेसातर्फ आकर्षण बढाउने ।

४. नतिजालाई सुविधासँग जोडी मिहिनेतको कदर गर्ने संस्कारको विकास गर्ने ।

५. शिक्षकको पेसागत आवश्यकता पहिचान गरी मागमा आधारित पुनर्ताजगी तालिम प्रदान गर्ने ।

६. आवश्यकताअनुसार शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्ने ।

७. योग्य र दक्ष शिक्षकलाई शिक्षण पेसामा आकर्षित गर्न र टिकाइ राख्न विभिन्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.२.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
विषयगत शिक्षकको आपूर्तिमा वृद्धि तथा पेसागत दक्षता अभिवृद्धि भई सिकाइमा सुधार भएको हुने छ ।	विषयगत शिक्षकको आपूर्तिमा वृद्धि हुने छ ।	विषयगत शिक्षक दरबन्दी न्यून भएका विद्यालयका लागि शिक्षण सहयोग अनुदानका माध्यमबाट शिक्षक व्यवस्थापन	शिक्षक सङ्ख्या	७	९	१०	१०	१०	१०	१५
		शिक्षक दरबन्दी मिलान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
	शिक्षकहरूको पेसागत दक्षतामा अभिवृद्धि हुने छ ।	शिक्षकहरूको पेसागत विकासका लागि प्रविधि लगायतका विषयमा मागमा आधारित तालिम कार्यक्रम सञ्चालन	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०
		एकिकृत पाठ्यक्रमसम्बन्धी कष्टमाइज तालिम सञ्चालन	शिक्षक	२५	२५	२५	२५	२५	१२५	२५०
		प्रधानाध्यापकको नेतृत्व क्षमता विकास तालिम सञ्चालन	पटक		१		१	१	३	५

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका
रामधुनी नगरपालिका
नगर उप-प्रमुख
तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		सहपाठी कक्षा अवलोकन, विषयगत समिति गठन एवम् विषयगत समस्यामा छलफल, कार्यमूलक अनुसन्धान सञ्चालन लगायतका शिक्षकका पेसागत विकासका कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		उत्कृष्ट विद्यालयको अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन	पटक			१		१	२	४
		कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, प्रश्न निर्माण, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, कार्यसम्पादनको अभिलेखीकरण र लेखापालनसम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		पूर्व कर्मचारी, अवकाश प्राप्त शिक्षक र विभिन्न क्षेत्रमा विशेष अनुभव प्राप्त व्यक्तिको रोष्टर निर्माण गरी शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालयमा परिचालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		सिकाइ उपलब्धिसम्बन्धमा अभिभावक शिक्षक भर्पाइ कार्यक्रमको कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक	पटक		१	१	१	१	४	९

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका
तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
		अभिभावक सङ्घ र आमासमूहलाई क्षमता विकाससम्बन्धी तालिम सञ्चालन								
शिक्षण पेसामा आकर्षण बढेको हुने छ ।	शिक्षण पेसाका प्रतिस्पर्धिहरूको सङ्ख्या वृद्धि हुने छ ।	कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका लागि वस्तुनिष्ठ आधारहरू विकास	पटक		१	१	१	१	४	९
		शिक्षकको कार्यसम्पादन परीक्षण एवम् मूल्याङ्कन	पटक		१	१	१	१	४	९
		प्रधानाध्यापक छनोट/नियुक्तिसम्बन्धी कार्यविधी निर्माण एवम् कार्यान्वयन	पटक		१	१	१	१	४	९
		उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई पुरस्कार एवम् सम्मान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		कार्य सम्पादन परीक्षणमा उत्कृष्ट देखिएका विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई सम्मान/प्रसंसापत्र प्रदान	प्रधानाध्यापक		१	१	१	१	४	९
		कार्य सम्पादन परीक्षणमा उत्कृष्ट देखिएका विद्यालयलाई सम्मान/प्रसंसापत्र प्रदान	विद्यालय		१	१	१	१	४	९

अभिभावक शिक्षक भर्पाईः अभिभावकले विद्यार्थीलाई घरमा केकस्तो वातावरण मिलाउने र शिक्षकले विद्यार्थीको उपलब्धि स्तर १ वर्षमा कति पुऱ्याउने भनी उल्लेख गरी दुबै पक्षले हस्ताक्षर गर्ने कार्यक्रम ।

४.३ शैक्षिक समता र समावेशीकरण

४.३.१ परिचय

समावेशी शिक्षा भन्नाले विभिन्न भाषाभाषी, वर्ग, क्षेत्र र अपाङ्गता भएका बालबालिकाले उनीहरूको सिक्ने गतिअनुसार नजिकैको विद्यालयमा भर्ना भई, अरू बालबालिका सरह सिक्न पाउने वातावरण सिर्जना गर्नु हो । बालबालिकाको रूची, क्षमता र वैयक्तिक आवश्यकताका आधारमा उनीहरूलाई सुहाउदो शिक्षा अरू बालबालिकासँगै उपलब्ध गराउने कार्य समावेशी शिक्षा हो । अवसर पाएमा सबै बालबालिकाले पढ्न र सिक्न सक्छन् भन्ने मान्यताका साथ समावेशी शिक्षाले अरू थप वहिष्करण हुनबाट जोगाउँछ र समाजका अरू बालबालिकासँगै हुर्कने, बढ्ने, पढ्ने र प्रतिस्पर्धी बन्ने अवसर उपलब्ध गराउने कार्य समावेशीकरण हो ।

नेपालको संविधान र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा नपालले गरेको प्रतिवद्धताले शिक्षा पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गरेको छ । साथै नगरपालिकाको वर्तमान जनप्रतिनिधिहरू र अन्य राजनैतिक दलहरूले पनि शिक्षालाई प्राथमिकतामा राखेको अवस्था छ । त्यसैले आधारभूत तहसम्मको शिक्षा सबै बालबालिकाका लागि निःशुल्क र अनिवार्य तथा माध्यमिक तहको शिक्षा निःशुल्क रूपमा प्राप्त गर्ने अवस्था ल्याउनका लागि कुनै पनि कारणले एउटा पनि बालबालिका शिक्षा प्राप्त गर्ने अवसरबाट छुट्नु हुँदैन । विद्यालय तहसम्मको शिक्षा व्यवस्थापनको जिम्मेवारी स्थानीय तहको भएकोले सङ्घीय र प्रादेशिक सरकारको समन्वय तथा सहयोगमा यो कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ ।

४.३.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकाभित्रका कुनै पनि विद्यालयमा जातजाति, लिङ्ग, वर्ग, समुदाय तथा अपाङ्गताका कारणले भर्ना हुने अवसरबाट बञ्चित हुनु परेको छैन । यहाँका सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयमा अध्ययनरत बालबालिकामध्ये कक्षा १०, ११ र १२ मा छात्रा बढी देखिन्छ भने बाँकी कक्षाहरूमा छात्रहरूको सङ्ख्या बढी रहेको छ । समग्रमा ७१५० जना अर्थात् ४८% छात्राहरू र ७७४६ जना अर्थात् ५१% छात्रहरू विद्यालयमा भर्ना भई अध्ययन गरिरहेका छन् । यहाँका ३८३४ जना बालबालिकाहरूले कुनै न कुनै छात्रवृत्ति प्राप्त गरिरहेका छन्, जसमध्ये दलित ८३४ जना, छात्रा, १४६८ र अपाङ्गता छात्रवृत्ति १८ जनाले र लक्षित समुह, जेहेन्दार लगायतका छात्रवृत्ति १५१४ जनाले प्राप्त गरेको अभिलेखबाट देखिन्छ । ***(स्रोतः नगरपालिकाको IEMIS अभिलेख २०८२)***

शैक्षिक समता र समावेशीकरणका दृष्टिले विश्लेषण गर्दा यस नगरपालिकाका बालबालिकाहरूको अवस्था सकारात्मक नै छ । त्यसैगरी आर्थिक विपन्नता र अपाङ्गताका कारणले कति

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

बालबालिकाहरू विद्यालय वाहिर रहेका छन् एकीन गर्न सकिएको छैन । यो समस्या नै यस नगरपालिकाको शैक्षिक समता र समावेशीकरणको प्रमुख समस्या हो ।

४.३.३ उद्देश्य

यस विषय क्षेत्रअन्तरगत देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. अपाङ्गता भएका, जोखिममा परेका, विपन्न वर्ग, द्वन्द्व प्रभावित, जनजाति, दलित, महिला, आर्थिक रूपले विपन्न वर्गहरूलाई शिक्षामा समान पहुँच पुऱ्याउनु ।

२. लक्षित समूहका बालबालिकाहरूको सिकाइ उपलब्धि वृद्धि गरी गुणस्तर सुनिश्चित गर्नु ।

३. समता एवम् समावेशीकरणका मान्यता अनुकूल गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्दै शैक्षिक सुशासनमा सुधार गर्नु

४. विद्यालयमा कुनै प्रकारको विभेद, दुर्व्यवहार, हेपाईरहित भएको सुनिश्चित गर्नु ।

४.३.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. विद्यालयहरूमा लैङ्गिक तथा अपाङ्गता मैत्री भौतिक तथा शैक्षिक वातावरणको विकास गर्ने ।

२. अपाङ्गता भएका तथा अन्य लक्षित समूहका बालबालिकाका लागि समतामूलक कार्यक्रमका माध्यमबाट उनीहरूको पहुँचको सुनिश्चितता गर्ने ।

३. दिवा खाजा, छात्रवृत्ति कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्ने र किशोरी लक्षित सेवा तथा तालिमको व्यवस्था गर्ने

४. कार्यविधि तयार गरी थप छात्रवृत्ति तथा विद्यार्थी लक्षित सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने ।

५. भाषाका कारणले सिकाइ समस्या भएका वर्ग र कक्षाका लागि बहुभाषिक शिक्षण पद्धतिको अवलम्बन गरी सिकाइमा सुधार गर्ने ।

६. चरम आर्थिक कारणले विद्यालयको पहुँच नपुगेका तथा निरन्तरता दिन नसकेका बालबालिकाहरूलाई आवश्कताअनुसार झोला, पोशाक तथा सिकाइ सामग्री उपलब्ध गराउने ।

७. विद्यालयमा कुनैपनि प्रकारको विभेद, दुर्व्यवहार र हेपाइरहित बालमैत्री वातावरण सिर्जना गर्ने ।

८. विद्यालयका हरेक क्रियाकलापहरूमा समावेशी सहभागिताको प्रबन्ध गर्ने ।

९. आवश्यकताअनुसार केही विद्यालयहरूमा स्रोतकक्षाको व्यवस्था गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

१०. विद्यालयहरूमा बालमैत्रीपन वातावरण सिर्जना गर्न बढाउन बालक्लब गठन गरी क्रियाशील बनाउने ।

११. नगरपालिकाले बालबालिकाका लागि विनियोजित रकम सरोकारवालहरूसँगको छलफलका आधारमा बालबालिकाको हितमा उपयोग गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

ता[illegible] थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.३.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						१० वर्ष
				१	२	३	४	५	जम्मा	
लक्षित समूहका बालबालिकाहरूको शिक्षामा समावेशी र समतामूलक पहुँच सुनिश्चित भई सिकाइ उपलब्धिमा सुधार आएको हुने छ ।	विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित बालबालिकाहरूको शिक्षामा पहुँच र सहभागिता सुनिश्चित हुने छ ।	विद्यार्थी भर्ना अभियान सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		विद्यालयको नक्साङ्कन गरी समायोजन तथा पुनर्वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित बालबालिकाहरूको कारणसहित अभिलेख तयारी र विद्यालयको पहुँच सुनिश्चितताका लागि सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
	विद्यालयहरूमा बालमैत्रीपनमा सुधार हुने छ ।	विद्यालयमा विद्यार्थीको कक्षा व्यवस्थापन समिति (CMC) गठन	विद्यालय		सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		गुनासो पेटिकाको व्यवस्थापन र प्रभावकारी उपयोग	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		विद्यालयमा बालक्लब गठन एवम् क्रियाशिलता	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		विद्यालयको बालमैत्रीपनको मूल्याङ्कन/ स्वमूल्याङ्कन	पटक			सबै	सबै	सबै	सबै	सबै

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						१०
				१	२	३	४	५	जम्मा	वर्ष
	विद्यालयहरूमा अपाङ्गता र लैङ्गिकमैत्री वातावरण सिर्जना हुने छ ।	विद्यालमा कुनै पनि प्रकारको विभेद, दुर्व्यवहार, हेपाइ नहुने सुनिश्चत गर्न यससम्बन्धी शिक्षा तथा संयन्त्र निर्माण एवम् क्रियाशीलता	पटक		१	१	१	१	४	९
		थप छात्रवृत्तिका लागि कार्यविधि तयार गरी विद्यार्थी छात्रवृत्ति वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		अपाङ्गताको प्रकृतिअनुसार उपयुक्त शिक्षाको प्रवन्ध	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		अपाङ्गताको Screening गरी विद्यार्थीका लागि ह्वील चियर, सेतो लठ्ठी, ब्रेलमा लेखिएको पुस्तक लगायतका सामग्रीको प्रबन्ध कार्यक्रम कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अपाङ्गता परिचय पत्र लगायतका सुविधाबाट बञ्चित बालबालिकाहरूको पहिचान र घुम्ती सेवाबाट सुविधा प्रासिका लागि सहजीकरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		लैङ्गिक फोकल पर्सनको व्यवस्था	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		सर्वोकृष्ट विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन र सम्मानपत्र प्रदान (कक्षा १० र १२)	पटक		१	१	१	१	४	९

४.४ विद्यालय पोषण तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम

४.४.१ परिचय

बालबालिकाहरूको स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्थाले उनीहरूको विकास र सिकाइलाई प्रत्यक्ष प्रभाव पारेको हुन्छ । बालबालिकाको राम्रो स्वास्थ्यका लागि सरसफाइ तथा स्वच्छताको अभ्यास र प्रारम्भिक स्वास्थ्य जाँच तथा स्वास्थ्य सेवाहरू सहज रूपमा उपलब्ध हुनुपर्छ । बालबालिबालिकाले पोषणयुक्त खाना प्राप्त गर्नका लागि विद्यालयमा विताउने समयको करिब मध्यतिर खाजाको प्रबन्ध हुनु आवश्यक छ । ९, १० वर्ष वा सोभन्दा बढी उमेरका बालबालिकाका लागि सामान्य सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी अभ्यासका अतिरिक्त छात्राहरूका लागि महिनावारीसम्बन्धी सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी सहयोग तथा शिक्षा आवश्यक हुन्छ । विद्यालयमा आधारित स्वास्थ्य तथा पोषणसम्बन्धी कार्यक्रमले विद्यार्थीको भर्ना तथा टिकाउदर बढाउन, विद्यालय छाड्ने दर घटाउन, नियमित उपस्थित हुन योगदान गरी सिकाइ उपलब्धि सुधार गर्न सहयोग गर्छ ।

४.४.२ वर्तमान अवस्था

यस रामधुनी नगरपालिकामा रहेका २७ वटा विद्यालयका २९५८ जना बालबालिकाले २०८२ सालमा दिवा खाजाको सुविधा पाएको देखिन्छ । सङ्घीय सरकारले ससर्त अनुदानका रूपमा प्रति विद्यार्थी प्रति दिन रु. २० का दरले रकम उपलब्ध गराएको छ । सङ्घीय सरकारले ससर्त अनुदानका रूपमा कक्षा ५ सम्मका बालबालिकालाई दिवा खाजाको व्यवस्था गरेको छ । केही विद्यालयका बालबालिकाले साबुन र पानीसहितको शौचालय तथा पिउने पानीको सुविधा प्राप्त गरिरहेका छन् । स्वास्थ्यसम्बन्धी हाजिरी रजिष्टरको प्रयोग खासै प्रभावकारी हुन सकेको छैन ।

सशर्तको बजेटको कमीका कारणले सोंचअनुसारको स्वस्थकर तथा पोषणयुक्त खाजाको व्यवस्था गर्न नसकिनु, विद्यालयमा खाजाको व्यवस्था गर्नका लागि अलग्गै कर्मचारीको व्यवस्था नहुनु, स्वास्थ्यसहितको विद्यार्थी हाजिरी रजिष्टरको उचित प्रयोग गर्न नसक्नु, बालबालिकामा स्वास्थ्य तथा सरसफाइसम्बन्धी शिक्षा दिने कार्यलाई कतिपय विद्यालयले महत्त्व नदिनु, बालबालिकाको नियमित स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था गर्न नसकिनु आदि यस रामधुनी नगरपालिकाको दिवा खाजासहित स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमका प्रमुख समस्या तथा चुनौतीहरू हुन् ।

४.४.३ उद्देश्य

दिवा खाजासहित स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रमका उद्देश्यहरू देहायअनुसार रहेका छन् :

१. दिवा खाजासँग सम्बन्धित सेवामा सुधार गरी प्रत्येक विद्यालयमा बालबालिकालाई स्वस्थकर एवम् पोषणयुक्त पौष्टिक खाजाको सुनिश्चितता गर्नु ।
२. स्वास्थ्य, पोषण र सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी सेवाको गुणस्तर वृद्धि गरी बालबालिकाको पोषण, स्वास्थ्य र सिकाइ उपलब्धिमा सुधार गर्नु ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा ... नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

४.४.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू प्राप्तिका लागि देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. स्थानीय उत्पादनमा आधारित वस्तुहरूलाई प्राथमिकता दिएर आधारभूत तहसम्मको खाजा व्यवस्थापनलाई विस्तार र सुदृढ गरिनुको साथै अभिभावकको सहयोगमा कक्षा ८ सम्मका विद्यार्थीलाई खाजा व्यवस्थापन गर्ने ।

२. दिवा खाजाको व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई विभिन्न सामग्री प्रदान गर्ने ।

३. हात धुनका लागि साबुन र पानीको उचित प्रबन्ध, छात्राहरूको स्यानीटरी प्याड डिस्पोज गर्ने व्यवस्थासहित विद्यार्थी सङ्ख्याका आधारमा छात्र छात्राका लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था, छात्राहरूका लागि चेन्जिङ् रूम तथा आराम कक्षको व्यवस्था, स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्थाको प्रबन्ध गर्ने ।

४. विद्यालय तथा कक्षाकोठाको सरसफाइका साथै सुरक्षाका लागि घेराबारको व्यवस्था गर्ने ।

५. बालबालिकहरूको आवधिक रूपमा स्वास्थ्य परीक्षण र जुकाको औषधीको व्यवस्था मिलाउने ।

६. विद्यार्थी स्वास्थ्यसहितको हाजिरी रजिष्टरको प्रभावकारी प्रयोग गर्ने ।

७. सहकारी कृषक फर्मसँग सहकार्य गरी स्थानीय उत्पादनलाई दिवा खाजाको रूपमा उपयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।

८. विद्यालयमा प्राथमिक उपचार सामग्रीको प्रबन्ध गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.४.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						१० वर्ष
				१	२	३	४	५	जम्मा	
विद्यालयमा अध्ययन गर्ने सबै बालबालिकाको स्वास्थ्य तथा पोषणको अवस्थामा सुधार, मनोसामाजिक कुशलता अभिवृद्धि तथा सिकाइमा सुधारसहित सुरक्षित तथा रमाइलो सिकाइ वातावरणमा पहुँच तथा सहभागिता भएको हुने छ ।	प्याड डिस्पोज गर्ने व्यवस्थासहित छात्र छात्रलाई विद्यार्थी सङ्ख्याका आधारमा अलग अलग शौचालय, हात धुनका लागि सफा पानी र साबुनको व्यवस्था, किशोरीहरूका लागि चेन्जिङ् रूम र आराम कक्षको व्यवस्था, सफा कक्षाकोठा र घेरावारसहितको विद्यालय हाताको व्यवस्था हुने छ ।	विद्यालायमा शौचालय, पानीको प्रबन्ध, हात धुनका लागि पानी र साबुनको व्यवस्था	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		बालबालिकालाई व्यक्तिगत सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी शिक्षा	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		चेन्जिङ् रूम र आराम कक्षको व्यवस्था	विद्यालय			२	२	२	६	१०
	आधारभूत तहसम्मका बालबालिकाले स्थानीय उत्पादनमा आधारित स्वस्थकर र पौष्टिक खाजा खाने व्यवस्था हुने छ ।	दिवा खाजाका लागि विद्यालयहरूलाई थप सुविधा प्रदान (भाँडा वर्तन, चुलो आदि)	विद्यालय			५	७	१२	२४	२६
		विद्यालय दिवा खाजा, स्वास्थ्य, पोषण र सरसफाइ तथा स्वच्छताका कार्यक्रम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						१० वर्ष
				१	२	३	४	५	जम्मा	
		स्थानीय उत्पादनको प्रयोग गरि आमा समुह मार्फत दिवा खाजाको व्यवस्था	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
	विद्यालयहरूमा प्राथमिक उपचार किटको व्यवस्था, बालबालिकाहरूको आवधिक रूपमा नियमित स्वास्थ्य परीक्षणको व्यवस्था, भिटामिन ए, आइरन चक्की, जुकाको औषधी तथा सुक्ष्म पोषण तत्वको व्यवस्था, किशोरीहरूका लागि महिनावारी स्वच्छताको लागि स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था हुने छ ।	स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		बालबालिकाका लागि भिटिमन ए, आइरन चक्की, फोलिक एसिड, जुकाको औषधी वितरण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		बालबालिकाको आवधिक स्वास्थ्य परीक्षण	पटक		१	१	१	१	४	९
		विद्यालयमा स्वास्थ्य किट वितरण एवम् प्रतिस्थापन	विद्यालय		१	१	१	१	४	९
		स्वास्थ्यसहितको विद्यार्थी हाजिरी रजिष्टरको प्रयोग	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय			२	२	२	६	१०

४.५ विद्यालय सुरक्षा, विपद् न्यूनिकरण तथा उत्थानशीलता

४.५.१ परिचय

युद्ध, द्वन्द्व महामारी तथा प्राकृतिक प्रकोपको अवस्थामा पनि बालबालिकाको सिक्न पाउने अधिकारलाई संरक्षण गर्दै सिकाइलाई निरन्तरता दिने वैकल्पिक उपायसहितका शैक्षिक कार्यक्रमलाई आपत्कालीन तथा सङ्कटकालीन अवस्थामा शिक्षाको रुपमा लिने गरिन्छ । यसको मूल उद्देश्य विभिन्न कारणले उत्पन्न सङ्कटकालीन अवस्थामा बालबालिकालगायत शिक्षासँग सम्बन्द्ध व्यक्ति, परिवार तथा समुदायको जीवन रक्षा, प्रकोपबाट सिर्जित सङ्कटको व्यवस्थापन, सामाजिक द्वन्द्व तथा हिंसा र दुरूपयोगबाट बालबालिकालाई सुरक्षित राख्नुका साथै समग्र शिक्षाक्षेत्रलाई निर्वाध रूपमा क्रियाशिल हुनेगरी शैक्षिक कार्यक्रमको तयारी तथा सञ्चालन गर्नु हो । यस अवधारणाअन्तरगत सम्भावित जोखिमको पूर्वतयारी, आपत्कालीन अवस्थामा क्षति न्यून हुनेगरी तत्काल प्रतिकार्य गर्ने र आपत्काल पश्चात् क्षतिको पुनर्लाभ गर्ने कार्यढाँचा समेटिने गरिन्छ । आपत्कालीन तथा सङ्कटकालीन अवस्थामा शिक्षाको अवधारणा बाल अधिकारको रुपमा स्वीकार गरिएको छ ।

वृहत विद्यालय सुरक्षा गुरूयोजना, २०१७ तथा वृहत विद्यालय सुरक्षा कार्यान्वयन कार्यविधि, २०१८ ले विद्यालयको न्यूनतम सुरक्षाका उपायसम्बन्धी क्रियाकलापहरू, शिक्षक र विद्यार्थीलाई मृत्यु र घाइते हुनबाट बचाउने, विपद्पछि विद्यालयलाई निरन्तरता दिन सक्ने वातावरण तयार गर्ने, शिक्षाका माध्यमबाट विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा उत्थानशीलता विकास गर्ने व्यवस्था गरेको छ । कोभिड-१९ को विश्वव्यापी महामारीको अवस्थामा शैक्षिक क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न वैकल्पिक माध्यमबाट शिक्षण सिकाइ गर्न विभिन्न नीतिगत व्यवस्थाहरू गरिएको छ ।

४.५.२ वर्तमान अवस्था

भूकम्प र कोभिडको अलावा यस नगरपालिकामा वर्षाका कारणले डुवान हुने, हावा हुरीले विद्यालयको छाना उडाउने, चटयाङ्ले क्षति गर्ने, रूघा खोकी, आँखा पाक्ने तथा झाडा पखाला लगायतका रोगले महामारीको रूप लिने र आगलागि हुने लगायतका प्रकोपहरूले बेलाबेलामा शिक्षालाई असर पुऱ्याइरहेको अवस्था छ । यस नगरपालिकामा २०७२ सालको विनासकारी भूकम्पले विद्यालयहरू क्षति भएको अवस्थामा अल्पकालीन सिकाइ केन्द्रहरूको व्यवस्था गरी सिकाइलाई निरन्तरता दने कार्य गरिएको थियो भने बालबालिकाहरूका लागि मनोसामाजिक परामर्शका कार्यक्रम सञ्चालन भएका थिए । कोभिडको समयमा विद्यालय बन्द हुँदा वैकल्पिक सिकाइका विभिन्न विधिहरूको प्रयोग गरिएको थियो । विपत्को समयमा पनि शिक्षालाई निरन्तरता दिन विशेष तयारी नगरिनु, आपत्कालीन अवस्थामा शिक्षालाई निरन्तरता दिन हालसम्म कुनै संयन्त्रको विकास नगरिनु यहाँका प्रमुख समस्याहरू हुन् ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.५.३ उद्देश्य

यस विषय क्षेत्रका उद्देश्यहरू देहाय बमोजिम रहेका छन् :

१. विपत् व्यवस्थापन प्रतिकार्य संयन्त्र र कार्यढाँचा विकास गर्नु,

२. संभावित विपत्को व्यवस्थापन तथा उत्थानशीलता प्रणाली विकासका लागि भौतिक, मानवीय तथा आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन गर्नु,

३. विपत्को समयमा हुनसक्ने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्ने उपायहरूको अभ्यास गराउनु,

४. आपत्कालीन अवस्थामा वैकल्पिक सिकाइका बिधिहरू प्रयोग गरी बालबालिकाको सिक्न पाउने अधिकार सुनिश्चित गर्नु ।

४.५.४ रणनीतिहरू

१. विपत्को समयमा शिक्षालाई निरन्तरता दिन पूर्व तयारी, व्यवस्थापन, प्रतिकार्य पुनर्स्थापना सम्बन्धी आवश्यक नीति, मार्गदर्शन तथा कार्यविधि तयार गर्ने ।

२. सम्भावित प्रकोप तथा विपत्सम्बन्धी पूर्वसावधानी, प्रकोपबाट बच्ने उपायहरूको बारेमा जानकारी तथा अभ्यास गराउने ।

३. महामारीका समयमा शिक्षण सिकाइलाई निरन्तरता दिने वैकल्पिक उपायको तयारी गर्ने ।

४. शिक्षा क्षेत्रमा प्रभाव पार्न सक्ने विपत् वा सङ्कटको पूर्वानुमान तथा त्यसको प्रभावको मूल्याङ्कन तथा विश्लेषण गर्ने ।

५. विद्यालयस्तरीय प्रतिकार्य योजना तयार गर्ने ।

६. विपत् प्रतिरोधी भौतिक पूर्वाधारको निर्माण तथा पुर्नस्थापना गर्ने ।

७. शैक्षिक सेवा निरन्तरताका लागि आवश्यक हुने यन्त्र उपकरण, खाद्यान्न, पोशाक तथा अन्य राहत सामग्रीको प्रबन्ध गर्ने ।

८. विपत् व्यवस्थापनका लागि नगरपालिका र विद्यालयको क्षमता विकास गर्ने ।

९. विपत् तथा प्रकोप, शान्ति सुरक्षा र अधिकारको क्षेत्रमा काम गर्ने सरकारी तथा अर्धसरकारी निकायबीच वडा तहसम्म समन्वय गरी जिम्मेवार संयन्त्र बनाउने ।

१०. विपत् व्यवस्थापनको राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सफल अभ्यासलाई स्थानीयकरण गर्ने ।

११. हरित विद्यालय अभियान, जलवायु परिवर्तन, दिगो विकासका निम्ति शिक्षा जस्ता कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन गर्ने ।

१२. नगरपालिकामा Education Cluster को व्यवस्था गर्ने ।

१३. विपत्को समयमा क्षति न्यूनीकरण र पुनर्लाभिका लागि आवश्यक पर्ने आर्थिक, भौतिक, मानवीय स्रोतको म्यापिङ गर्ने ।

१४. ReAL Plan को कार्यान्वयन गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

४.५.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
आपत्कालीन अवस्थामा पनि बालबालिकाहरूको सिक्न पाउने अधिकार सुनिश्चित भएको हुने छ ।	विपद् व्यवस्थापन प्रतिकार्य संयन्त्र र कार्यढाँचा विकास हुने छ ।	विपत् व्यवस्थापन संयन्त्र निर्माण र आवश्यकता अनुसार परिचालन (नगरपालिका र सबै वडा)	वडा	९	९	९	९	९	९	९
		विपत् व्यवस्थापन संयन्त्र निर्माण र आवश्यकता अनुसार परिचालन (विद्यालय)	विद्यालय	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६
		सङ्कटासन्नता मूल्याङ्कनको आधारमा योजना निर्माण	विद्यालय		१०		१६		२६	२६
	सम्भावित विपत्को व्यवस्थापन तथा उत्थानशीलता प्रणाली विकासका लागि भौतिक, मानवीय तथा आर्थिक स्रोतको व्यवस्थापन हुने छ ।	नगरपालिका र विद्यालयको विपत् जोखिम न्यूनीकरणसम्बन्धी क्षमता विकास	समूह		१	१	१	१	४	९
		विद्यालयमा विपत् सामग्री व्यवस्थापन	विद्यालय			२	३	५	१०	२०
		विपत्को समयमा पनि सिकाइलाई निरन्तरता दिन विपत् पूर्वतयारी, पुनर्लाभ तथा प्रतिकार्य उत्थानशीलताका लागि सचेतना कार्यक्रम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		विद्यालयहरूमा विपत् कोष व्यवस्था	विद्यालय			२	३	५	१०	२०

	विपत् तथा सङ्कटपूर्ण अवस्थामा शैक्षिक क्रियाकलापहरू निरन्तर रूपमा सञ्चालन हुने छन् ।	विद्यार्थीहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन	पटक		१	१	१	१	४	९
		वृक्षरोपण कार्यक्रम	विद्यालय		५	५	५	५	२०	२६
		ReAL Plan कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

४.६ विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास

४.६.१ परिचय

विद्यार्थीहरूले विद्यालयमा सुरक्षित महसुस गर्नुपर्छ । यसका लागि सुरक्षित विद्यालय हुनु आवश्यक छ । सुरक्षित विद्यालय हुनका लागि मापदण्डअनुसारको कक्षाकोठा, खेलमैदान, चमेनागृह, शौचालय तथा सफा खानेपानी जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरू हुनुपर्छ । सुविधाजनक रूपमा पठनपाठनमा सहभागी हुनको निमित्त प्रारम्भिक बालबाविकास तथा आधारभूत तहका प्रारम्भिक कक्षाका लागि प्रति विद्यार्थी ०.७५ वर्गमिटर र आधारभूत तहका माथिल्ला कक्षा तथा माध्यमिक तहका लागि प्रति विद्यार्थी १ वर्गमिटर बराबरको क्षेत्रफलको मापदण्ड शिक्षा नियमावली, २०५९ ले तोकेको छ ।

राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ ले विद्यालयहरूमा भवन, कक्षाकोठा, फर्निचर, प्रयोगशाला, शौचालय, पिउने पानी, पुस्तकालय, बुक कर्नर जस्ता भौतिक पूर्वाधारहरू विपत् जोखिममुक्त बनाउँदै सबै विद्यालयलाई सुरक्षित एवम् बालमैत्री, हरित विद्यालयका रूपमा विकास गर्ने लगायतका नीतिगत व्यवस्था गरेको छ ।

४.६.२ वर्तमान अवस्था

यस रामधुनी नगरपालिकाअन्तरगतका जम्मा २७ विद्यालयमा जम्मा ३१२ वटा कोठाहरू रहेका छन् । तीमध्ये २६३ वटा कोठाहरू कक्षाकोठाका रूपमा उपयोग भएकन छन् । त्यसैगरी अन्य कोठाहरु प्रधानाध्यापक तथा स्टाफ कक्षका, पुस्तकालय, प्रयोगशाला, भण्डार, जस्ता कार्यका लागि उपयोग भएका छन्।

यहाँका २५ वटा विद्यालयहरूमा छात्र र छात्राका लागि अलग अलग शौचालयको व्यवस्था छ । १० वटा विद्यालयमा किशोरीहरूका लागि स्यानिटरी प्याड डिस्पोज सहितको शौचालयको व्यवस्था छ । २५ वटा विद्यालयले हात धुनका लागि साबुन पानीको व्यवस्था गरेका छन् । सफा र स्वच्छ पिउने पानीको व्यवस्था भएका विद्यालय २३ वटा छन् । बाँकी विद्यालयमा सफा पिउने पानीको व्यवस्था हुन सकेको छैन । बालमैत्री धारा २४ वटा विद्यालयमा रहेको छ । १६ वटा विद्यालयमा फर्निचर नपुग रहेको छ ।

राज्यले सबै माध्यमिक विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला हुने परिकल्पना गरेको छ । यहाँका १० वटा विद्यालयहरूमा विज्ञान प्रयोगशाला छ, तर केही विद्यालयमा मात्र प्रयोगका लागि आवश्यक पर्ने प्रयाप्त सामग्रीको व्यवस्था हुन सकेको छ । १५ वटा विद्यालयहरूमा साना ठूला सूचना प्रविधि प्रयोगशाला रहेका छन् । तीमध्ये ५ वटा विद्यालयमा मात्र कम्प्युटरको सङ्ख्या प्रर्याप्त छ । गणित, भाषा तथा सामाजिक विषयको प्रयोगशाला भने कुनै पनि विद्यालयले व्यवस्था गर्न सकेका छैनन् ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

यहाँका थोरै विद्यालयमा मात्र प्रयाप्त खेलकुद सामग्री छन् । धेरै विद्यालयमा खेलकुद सामग्री थप गर्नुपर्ने अवस्था छ । सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलापमा धेरै विद्यार्थीहरू सहभागी हुदैनन् । केही विद्यार्थीहरू पटक पटक भाग लिने र केही विद्यार्थीहरू दर्शक मात्र हुने अवस्था छ । यस विषय क्षेत्रमा पनि समस्याहरू रहेका छन् । अझ पनि केही विद्यालयमा कक्षाकोठाहरू नपुग हुनु, केही विद्यालयहरूमा छात्राहरूका लागि अलग्गै शौचालयको व्यवस्था नहुनु, धेरै वटा विद्यालयमा अपाङ्गता भएका विद्यार्थीका लागि अलग्गै शौचालय नहुनु, केही विद्यालयमा साबुन पानीको व्यवस्था नहुनु, धेरै विद्यालयमा स्यानीटरी प्याड डिस्पोज गर्ने व्यवस्थासहितको शौचालयको व्यवस्था नहुनु, केही विद्यालयहरूमा स्वच्छ र सफा पिउने पानीको व्यवस्था नहुनु, अधिकांश विद्यालयमा आराम कक्षको व्यवस्था नहुनु, केही विद्यालयमा बालमैत्री धारा नहुनु, धेरै विद्यालयमा खेलमैदान र घेराबारको व्यवस्था नहुनु, केही विद्यालयमा फर्निचर नपुग हुनु आदि यस नगरपालिका मुख्य समस्या तथा चुनौतीहरू हुन् ।

४.६.३ उद्देश्य

भौतिक पूर्वाधारको विकास क्षेत्र अन्तरगत देहायका उद्देश्यहरू निर्धारण गरिएको छ :

१. विद्यालय शिक्षाका लागि आवश्यक मापदण्ड कार्यान्वयन गरी सुरक्षित विद्यालय पूर्वाधार विकास गर्नु ।

२. सबै विद्यालयमा सिकाइका लागि आवश्यक भौतिक सुविधा सुनिश्चित गर्न पूर्वाधार विकास, मर्मत सम्भार तथा प्रवलीकरण गर्नु ।

४.६.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू प्राप्त गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. विद्यालयको पूर्वाधारको मापदण्डअनुसार पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

२. विद्यालय पूर्वाधार विकासका लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लागत साझेदारीका आधारमा स्रोत व्यवस्थापन गरी सरोकारवालाको सहभागितामा कार्यान्वयन गर्ने ।

३. विद्यालयलाई सुरक्षित बनाउन आवश्यकताअनुसार प्रबलीकरण तथा पुनर्निर्माण एवम् मर्मत सम्भार गर्ने ।

४. नगरपालिकाले विद्यालयको गुरुयोजना तयार गरी सोही बमोजिम विद्यालय भौतिक पूर्वाधारको विकास गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

४.६.५ उपलब्धि, नतिजा, मुख्य क्रियाकलाप तथा लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
बालमैत्री, किशोरीमैत्री, अपाङ्गतामैत्री भौतिक पूर्वाधारको विकास भई विद्यालय वातावरण सिकाइ अनुकूल भएको हुने छ ।	विद्यालयहरूमा पर्याप्त भौतिक संरचनाहरू निर्माण एवम् मर्मत हुने छन् ।	विद्यालयको घेरावारको व्यवस्था	विद्यालय		१	२	२	१	६	९
		विद्यालय भवन निर्माण	विद्यालय	४	१	१	१	१	८	१२
		विद्यालय भवन प्रवलीकरण	विद्यालय			१	१	१	३	५
		वाससहितको शौचालय निर्माण	विद्यालय			१०	८	८	२६	२६
		खानेपानीको व्यवस्था	विद्यालय		१०		५	३	१८	२६
		फर्निचर मर्मत सम्भार	विद्यालय		१०	२	१	१	१४९	२६
		नयाँ फर्निचर निर्माण	विद्यालय		१५	१	१	१	१८	२५
		विद्यालयको छाना मर्मत	पटक	१३	२	२	२	२	२१	२३
		विद्यालयमा चमेनागृहको व्यवस्था	विद्यालय		१	२	४	३	१०	२६
		विद्यालय रङरोगन	विद्यालय			५	५	२	१२	२६
		पुस्तकालयको व्यवस्था	विद्यालय			२	१	२	५	१०
		विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय		१	१	१	१	४	७
		विद्यालय बसको व्यवस्था	विद्यालय		१	१		१	३	३
		विषयगत प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय			३	३	४	१०	२०
	विद्यालयका भौतिक संरचना बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री र	विद्यालयमा बालमैत्री खेलमैदान निर्माण	विद्यालय		१	१	१	१	३	७

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
	सुरक्षित हुने छन् ।	अपाङ्गतामैत्री हुनेगरी भौतिक संरचना सुधार	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		एक विद्यालय एक बालबगैंचा कार्यक्रमको व्यवस्थापन	विद्यालय			५	५	५	१५	२६
		बालमैत्री धाराको व्यवस्थापन	विद्यालय			५	५	५	१५	२६

४.७ विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

४.७.१ परिचय

विश्वमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको विकासले अत्यन्तै चाँडो फड्को मारेको छ । यसबाट एकातिर ज्ञान आर्जन गर्न सहज भएको छ भने अर्कोतर्फ शिक्षण सिकाइको विधि तथा तौर तरिकामा आमूल परिवर्तन आएको छ । सूचना प्रविधिको प्रभावकारी प्रयोगले सिकाइ सुधार गर्न, सिकाइलाई सान्दर्भिक बनाउन, सिकाइप्रति विद्यार्थीलाई अभिप्रेरित गर्न र शैक्षिक व्यवस्थापन सुधार गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग पुग्छ । शिक्षामा सूचना प्रविधिलाई सिकाइको साधनका रूपमा प्रयोग गर्ने, सबैका लागि शिक्षामा समतामूलक पहुँच पुऱ्याउने र शिक्षाको व्यवस्थापकीय तथा शासकीय पद्धतिलाई कुशल र प्रभावकारी बनाई सुशासनको प्रत्याभूतिका लागि सहयोग पुऱ्याउँछ । कोभिड १९ को महामारीले शिक्षामा सूचना प्रविधिको प्रभावकारी प्रयोगको आवश्यकतालाई थप पुष्टि गरेको छ । विभिन्न प्रकारका विपद् तथा महामारीमा पनि शिक्षण सिकाइलाई निरन्तरता दिने कार्यमा सूचना प्रविधिले महत्त्वपूर्ण सहयोग गर्न सक्छ ।

४.७.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकाभित्रका १० वटा विद्यालयमा कम्प्युटर प्रयोगशाला छ । यहाँका १० वटा सामुदायिक विद्यालयमा मात्र स्मार्ट बोर्डको व्यवस्था छ । हाल सबै विद्यालयहरुमा विद्युत र इन्टरनेटको व्यवस्था भएको छ ।

४.७.३ उद्देश्य

सिकाइमा सूचना प्रविधि विषय क्षेत्रका देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. सबै विद्यालयमा सूचना प्रविधिमा आधारित शिक्षाको पहुँच पुऱ्याउनु,

२. सिकाइलाई प्रभावकारी, गुणस्तरीय र सान्दर्भिक बनाउन सूचना प्रविधिको प्रयोग गर्नु ।

४.७.४ रणनीतिहरू

१. सबै विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिका आधारभूत संरचना तथा उपकरणको प्रबन्ध गर्ने ।

२. सबै शिक्षकहरूमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गर्न सक्ने दक्षता विकास गर्ने ।

३. विभिन्न कक्षा र विषयका लागि तयार गरिएका अन्तर्क्रियात्मक डिजिटल सामग्रीको प्रयोग बढाउने ।

४. शिक्षक सहायता र पृष्ठपोषण प्रणालीमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग गर्ने ।

५. शैक्षिक स्रोत सामग्रीहरूमा इन्टरनेटको सुविधामार्फत् विद्यालय र विद्यार्थीहरूको पहुँच विस्तार गर्ने ।

६. शिक्षाका विभिन्न सेवा प्रवाह तथा व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग विस्तार गर्ने ।

४.७.५ उपलब्धि, नतिजा, प्रमुख क्रियाकलापहरू र लक्ष्य निर्धारण

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
विद्यालयमा सूचना प्रविधिको विस्तार भई सिकाइ उपलब्धिमा सुधार आउनुको साथै विद्यालय शिक्षाको व्यवस्थापनमा सुधार आई सुशासन प्रवर्धन भएको हुने छ ।	विद्यालयमा सूचना प्रविधिको पूर्वाधार विकास भई विभिन्न विषयका अन्तर्क्रियात्मक डिजिटल सामग्रीमा सबैको पहुँच पुग्नेछ ।	विद्यालयमा उच्च गतिको इन्टरनेटको व्यवस्था (हरेक वर्ष)	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		एक विद्यालय एक ल्यापटप प्रिन्टर कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	२	१५				१७	२६
		लागत साझेदारीमा एक शिक्षक एक ल्यापटप कार्यक्रम कार्यान्वयन	शिक्षक		५०	१०	१०	१०	८०	१२०
		स्मार्ट कक्षाकोठाको व्यवस्थापन	कक्षाकोठा	३५	१०	५	५	५	६०	१००
	सबै विद्यालयहरूले सिकाइ तथा व्यवस्थापकीय कार्यमा सूचना प्रविधिको प्रयोग हुने छ ।	विद्यालयमा इ-हाजिरी व्यवस्थापन	विद्यालय	१०		५	५	६	२६	२६
		सूचना प्रविधि प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय	७	२	२	२	२	१५	२६
		स्मार्ट कक्षा, शैक्षिक पोर्टल, इ-हाजिरीलगायतको व्यवस्थापन क्षमता विकाससम्बन्धी तालिम कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		सूचना प्रविधिको प्रयोगसम्बन्धमा शिक्षकको क्षमता विकासका लागि सूचना प्रविधि संयोजकबाट मेन्टरिङ	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		IEMIS /SAS व्यवस्थापन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

परिच्छेदः ५

सुशासन तथा व्यवस्थापन

५.१ शिक्षाको व्यवस्थापन तथा संस्थागत क्षमता विकास

५.१.१ परिचय

शिक्षालाई सवल, चुस्त, सेवाउन्मुख तथा परिणाममुखी बनाउनका लागि सुशासन र व्यवस्थापनको भूमिका निकै महत्त्वपूर्ण हुन्छ । सुशासनको प्रत्याभूतिका लागि सहभागिता तथा सहमतिमा निर्णय गरी कार्यान्वयन गर्न, निश्चित उद्देश्यमा आधारित भई कार्य गर्न, कार्यसम्पादनमा प्राथमिकता दिई उत्तरदायित्व वहन गर्न, विद्यार्थीको सिकाइप्रति जवाफदेही बन्न र पारदर्शिता तथा विधिको सर्वोच्चता कायम गर्न सहयोग पुग्ने गरी संरचना तथा कार्य प्रक्रियाहरू व्यवस्थित गर्नुपर्छ । नेपालको संविधानमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहका सरकारको एकल र साझा अधिकारको सूचीसहित शिक्षाको शासकीय प्रबन्ध तथा व्यवस्थापन हुने उल्लेख गरिएको छ । विद्यालय शिक्षाको यस योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक संस्थागत संरचनासहित क्षमता विकास, योजना कार्यान्वयनको जिम्मेवारीसहितको व्यवस्थापकीय प्रबन्ध र उपयुक्त अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली स्थापित गर्नु आवश्यक हुन्छ ।

५.१.२ वर्तमान अवस्था

यस नगरपालिकाभित्र रहेका २६ वटा सामुदायिक विद्यालयमा विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घ गठन भई क्रियाशील रहेको छ । सबै विद्यालयमा नेतृत्व गर्न प्रधानाध्यापकको व्यवस्था छ । शिक्षक, प्रधानाध्यापक, शिक्षक अभिभावक सङ्घ र विद्यालय व्यवस्थापन समिति सबैको जिम्मेवारी बाँडफाँड गरिएको अवस्था छ । सबै विद्यालयमा कक्षाकोठा र कार्यालय कक्षको व्यवस्था छ । १० वटा विद्यालयमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला छ । सबै सामुदायिक विद्यालयमा चालु अवस्थामा एउटा भए पनि कम्प्युटर छ । त्यसैगरी, नगरपालिकामा नगर शिक्षा समितिको व्यवस्था छ । यसको अलावा शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखामा अधिकृत लगायत २ जना कर्मचारीको व्यवस्था छ ।

उल्लिखित व्यवस्थाहरू हुँदा हुँदै पनि योजनाका कतिपय कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि विद्यालयमा प्रधानाध्यापक, शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घका पदाधिकारीहरूको क्षमता विकास गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ भने कतिपय विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी मिलान गरेर भए पनि केही शिक्षकको सङ्ख्या थप गर्न अत्यावश्यक रहेको छ । एउटा पनि कम्प्युटर नभएका विद्यालयहरूमा कम्प्युटरको व्यवस्था गर्नुका साथै सबै विद्यालयमा प्रोजेक्टरको पनि व्यवस्था गर्नु आवश्यक छ । योजनालाई कार्यान्वनय गर्न ठूलै बजेटको आवश्यकता हुन्छ, केही बजेट सङ्घबाट ससर्त अनुदान, समानीकरण अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदानका रूपमा र केही बजेट प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भए पनि बाँकी बजेटको व्यवस्था

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

नगरपालिकाले गर्नुपर्ने हुन्छ । त्यसैले, यस नगरपालिकामा धेरै समस्या तथा चुनौतीहरू रहेको पुष्टि हुन्छ ।

५.१.३ उद्देश्य

संस्थागत क्षमता विकासअन्तर्गत देहायका उद्देश्यहरू निर्धारण गरिएको छ :

१. शैक्षिक प्रशासन एवम् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक कानूनी व्यवस्था गर्नु ।
२. स्थानीय तहमा आवश्यक पर्ने जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्नु ।
३. जनशक्तिको क्षमता अभिवृद्धि गर्नु ।
४. समग्र शैक्षिक नतिजाप्रति जवाफदेही बनाउन सम्बन्धित सरोकारबालाहरुलाई सक्षम बनाउनु ।
५. आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्नु ।

५.१.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्य प्राप्त गर्न देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. शिक्षाको व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन आवश्यक ऐन, कानून तथा नीति नियमहरु तर्जुमा गर्ने ।
२. संस्थागत संरचनाअनुसार जनशक्तिको व्यवस्थापन गर्ने ।
३. कार्यरत जनशक्तिको क्षमता विकास गर्ने ।
४. शिक्षक सहायता प्रणालीलाई अझ मजबुत गर्ने ।
५. प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पदाधिकारी र शिक्षक अभिभावक सङ्घका पदाधिकारिहरूको क्षमता विकास गरी थप जिम्मेवार बनाउने ।
६. योजनालाई कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक स्रोत साधनको व्यवस्थापन गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

५.१.५ उपलब्धि, मुख्य नतिजाहरू, मुख्य क्रियाकलाप तथा लक्ष्य

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
शिक्षाका सबै निकाय तथा विद्यालयहरूमा सुशासन प्रवर्द्धन भई	योजना कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने स्रोत साधनको व्यवस्थापन हुने छ ।	लगानी प्रवन्धका लागि शैक्षिक सम्मेलन सञ्चालन	पटक			१		१	२	३
बालबालिकाको सिकाइप्रति उत्तरदायी प्रणालीको विकास भएको हुने छ ।	सुशासन प्रवर्धनका लागि विभिन्न कार्यक्रम कार्यान्वयन हुने छ ।	नगरपालिकाले प्रधानाध्यापकलाई र प्रधानाध्यापकले शिक्षकलाई कार्यसम्पादन करार	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		शिक्षक सहायता प्रणालीमा सुधार	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		शिक्षक तथा समग्र विद्यालय शिक्षा प्रणालीलाई बालबालिकाको सिकाइप्रति उत्तरदायी बनाउने पद्धति विकास र कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		उत्कृष्ट कार्यसम्पादन स्तर भएका शिक्षकलाई सम्मान	शिक्षक	१५	१५	१५	१५	१५	७५	१५०

		मेयरसँग बालबालिका प्रतिभा कार्यक्रम सञ्चालन	वडा		२	५	७	९	२३	२६
		कार्यसम्पादन स्तर सर्वोत्कृष्ट भएका विद्यालयका व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घका पदाधिकारीलाई सम्मान कार्यक्रम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		शैक्षिक पात्रो र बुलेटिन प्रकाशन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, शिक्षक र विद्यार्थी बिच अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै

५.२ शिक्षा योजना कार्यान्वयनको प्रबन्ध

५.२.१ परिचय

योजना कार्यान्वनको प्रबन्धअन्तर्गत वार्षिक कार्ययोजना तथा बजेट तर्जुमा, क्रियाकलाप निर्धारण तथा कार्यान्वयन, वित्तीय व्यवस्थापन तथा अनुगमन र मूल्याङ्कनलगायत कार्यान्वयनका लागि आवश्यक संरचना, जनशक्ति, प्रक्रिया र जिम्मेवारी तथा उत्तरदायित्व पर्छन् । नगर शिक्षा योजना निर्माण भैसकेपछि यस योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक जनशक्ति व्यवस्थापन, कानून तथा कार्यबिधि निर्माण र बजेटको सुनिश्चितता गर्नुपर्छ । तिन तहका सरकारहरू बिचमा समन्वय र सहकार्य पनि उत्तिकै जरूरी हुन्छ । योजनालाई कार्यान्वयन गर्नका लागि वार्षिक रणनीतिक योजना र कार्यान्वयन योजना निर्माण, अनुगमन योजना निर्माण र कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका तयारी गर्नु पनि उत्तिकै जरूरी हुन्छ । यी सबै तयारी पश्चात् सरोकारवालाहरूलाई कार्यक्रमका सम्बन्धमा प्रबोधीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्छ ।

५.२.२ वर्तमान अवस्था

यस योजनाले समेट्ने क्षेत्र रामधुनी नगरपालिका हो । यस योजनालाई कार्यान्वयन गराउने प्रमुख निकाय रामधुनी नगर कार्यपालिका हो, यसमा पनि नगर कार्यपालिकाअन्तर्गत रहेको शिक्षा, युवा तथा खेलकुद शाखाको मुख्य जिम्मेवारी रहेको छ । योजना कार्यान्वयनको प्रमुख निकाय यस नगरपालिका भित्रका २६ वटा सामुदायिक विद्यालय, एउटा परम्परागत विद्यालय र २९ वटा संस्थागत विद्यालयहरु हुन् । यी सबै संस्थाका शिक्षक, कर्मचारी, प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, अभिभावकहरू, शिक्षाका सहयोगी हातका रूपमा रहेका विभिन्न गैरसरकारी संघ संस्थाहरू, सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका सामाजिक परिचालक, सञ्चालक समितिका पदाधिकारी तथा शिक्षा क्षेत्रका जिल्ला, प्रदेश र सङ्घस्तरीय निकायहरू कार्यान्वयनसँग कुनै न कुनै रूपमा जोडिएका जनशक्ति तथा निकायहरू हुन् ।

साधन स्रोतको हकमा नगरपालिका र अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा मौजुदा अवस्थामा रहेको जनशक्ति र संरचनाका अतिरिक्त सङ्घ, प्रदेश र नगरपालिकाबाट नियमित बिनियोजन गर्ने गरिएको बजेट नै प्रमुख हुन् । यसको अलावा दातृ सङ्घ संस्थाबाट प्राप्त हुने आर्थिक, भौतिक तथा मानवीय स्रोत साधनको भूमिका पनि उल्लेखनीय हुने छ ।

५.२.३ उद्देश्य

यस शीर्षकअन्तर्गत देहायको उद्देश्य रहेको छ :

१. शिक्षा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्नु ।

५.२.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्य प्राप्तिका लागि देहायका रणनीतिहरू तय गरिएको छ :

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

१. कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आवश्यकताअनुसार कानून, कार्यविधि तथा निर्देशिका विकास गर्ने ।

२. सङ्घीय तथा प्रदेश तहबाट वित्तीय हस्तान्तरणमार्फत् प्राप्त सशर्त अनुदान तथा अन्य अनुदान र नगरपालिकाको आफ्नै स्रोतको बजेटसमेत संलग्न गरी वार्षिक शिक्षा बजेट तथा कार्यक्रम तयार गर्ने ।

३. योजना कार्यान्वयनका लागि वार्षिक कार्ययोजना निर्माण गर्ने ।

४. नगरपालिकाको संयोजकत्वमा योजना कार्यान्वयन सहजीकरण समिति गठन गर्ने ।

५. कार्यक्रम कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन तथा स्थलगत सहजीकरण गरी विद्यालयका कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन हुने सुनिश्चितता गर्ने ।

६. शिक्षा योजनाका आधारमा विद्यालयहरूले विद्यालय सुधार योजना निर्माण गरी कार्यान्वयन गर्ने र आवश्यकताअनुसार सहजीकरण गर्ने ।

७. विद्यालय व्यवस्थापनलाई सशक्तिकृत र सुदृढ गरी निर्धारित कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि प्रधानाध्यापकलाई जिम्मेवारी प्रदान गरी उत्तरदायी बनाउने ।

८. वित्तीय व्यवस्थापन, खरिद प्रक्रिया र शिक्षक व्यवस्थापनसम्बन्धमा आवश्यक मापदण्ड तयार गरी लागू गर्ने ।

९. सरोकारवालाहरूको भेला गरी कार्यक्रमको प्रबोधीकरणका साथसाथै कार्यक्रमको कार्यान्वयनका सम्बन्धमा पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने ।

१०. सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई पनि साक्षरता, वैकल्पिक शिक्षा तथा आजीवन सिकाइका लागि जिम्मेवार बनाउने ।

११. योजना शुरु भएको २ वर्षमा मध्यावधि समीक्षा र ५ वर्षमा पूर्णावधि मूल्याङ्कन गर्ने ।

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय सुनसरी, कोशी प्रदेश, नेपाल

[signature] ... थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

[signature] शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

[signature] प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

५.२.५ उपलब्धि, मुख्य नतिजाहरू, मुख्य क्रियाकलाप तथा लक्ष्य

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
विद्यालयहरूमा सुशासन प्रवर्द्धन भई बालबालिकाहरूको सिकाइप्रति उत्तरदायी प्रणालीको विकास भएको हुने छ ।	शिक्षा योजनाको प्रभावकारी कार्यान्वयनको सुनिश्चितता हुने छ ।	आवश्यक कानून, कार्यविधि तथा निर्देशिका विकास	पटक		१	१	१	१	४	९
		वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका विकास	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		कार्यक्रम एवम् कार्यान्वयन प्रक्रियाको प्रबोधीकरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		वार्षिक कार्ययोजना निर्माण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०
		योजना कार्यान्वयन सहजीकरण समिति गठन	पटक	१					१	२
		विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान (कक्षा १-१२)	विद्यालय	२६	२६	२६	२६	२६	१३०	२६०
		कार्यक्रम कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर
		योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन	पटक			१			१	१
		योजनाको पूर्णावधि मूल्याङ्कन	पटक					१	१	१

परिच्छेद : ६

लगानी र स्रोत व्यवस्थापन

६.१ परिचय

विद्यालय शिक्षामा समतामूलक पहुँचसहितको गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्नु तिनै तहका सरकारको साझा दायित्व रहेको छ । यसका लागि आवश्यक स्रोतको पहिचान, प्राथमिकीकरण, स्रोतको उचित विनियोजन, प्रभावकारी कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन र प्रतिवेदनसम्बन्धी व्यवस्था गर्नु आवश्यक हुन्छ । स्थानीय तहको वित्तीय स्रोतका लागि सङ्घीय स्रोतबाट ससर्त अनुदान, समानीकरण अनुदान, समपुरक अनुदान र विशेष अनुदानको प्रबन्ध गरिएको छ भने स्थानीय तहको आफ्नै स्रोतबाट समेत शिक्षामा लगानी हुने गरेको छ । योजनामा आवश्यक पर्ने वित्तीय स्रोत कहाँबाट जुटाउने, कुन कुन क्षेत्रमा स्रोतको विनियोजन गर्ने, विनियोजित स्रोतको प्रवाह कसरी गर्ने र उपलब्ध स्रोतको उपयोग कुन ढङ्गबाट गर्ने भन्ने एकीन गर्नुपर्छ ।

६.२ वर्तमान अवस्था

यस रामधुनी नगरपालकाको बजेट निर्माणका क्रममा सङ्घीय स्रोत, प्रदेश स्रोत, गाउपालिकाको आफ्नै आम्दानी र अन्य दातृ निकायबाट प्राप्त स्रोतसमेतको संलग्नतामा बजेट निर्माण गरिन्छ । सङ्घीय स्रोतबाट ससर्त अनुदान, समानीकरण अनुदान, समपूरक अनुदान र विशेष अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ । त्यसैगरी प्रदेश सरकारबाट ससर्त अनुदान प्राप्त हुने गरेको छ । नगरपालिकाले पनि शिक्षा क्षेत्रको विकासका लागि ठूलै रकम छुट्याउने गरेको छ ।

बजेट रू हजारमा

आ.व.	शिक्षा क्षेत्रको बजेट				
	सङ्घ	प्रदेश	न.पा. आन्तरिक	अन्य दातृ निकाय	जम्मा बजेट
२०८२/८३	२६०५५८	१५००	१७५००	३००	२७९८५८

स्रोतः रामधुनी नगरपालिकाको अभिलेख ।

६.३ उद्देश्य

लगानी तथा स्रोत व्यवस्थापन शीर्षकका उद्देश्य देहाय बमोजिम रहेको छ :

१. स्रोत र साधनको प्रक्षेपण गरी कार्यक्रमको प्राथमिकता निर्धारण गर्नु ।

६.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्य प्राप्तिका लागि देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

१. रामधुनी नगरपालिकाले आफ्नो स्रोतबाट लगानीमा वृद्धि गर्ने ।

२. शिक्षामा निजी तथा गैरसरकारी क्षेत्रको लगानीलाई प्रोत्साहन तथा प्रबर्द्धन गर्ने ।

३. वित्तीय व्यवस्थापन क्षमतामा सुधार ल्याई वित्तीय कार्यकुशलता, जिम्मेवारी, पारदर्शिता र उत्तरदायित्वलाई सबल बनाउने ।

४. लागत साझेदारीमा आधारित कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

६.५ प्रस्तावित कार्यक्रम तथा बजेट अनुमान

प्रस्तावित कार्यक्रम तथा बजेट अनुमान देहाय बमोजिम रहेको छ :

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

क. सङ्घीय सरकारबाट विद्यालय शिक्षाक्षेत्र अन्तर्गतका क्रियाकलापमा प्राप्त हुने अनुमानित बजेट

(बजेट रू. हजारमा)

क. सं.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७		
१	आधारभूत तहका स्वीकृत दरबन्दीका शिक्षक र राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान	१०६१००	१२८३८१	१४१२१९	१५५३४१	१७०८७५	७०१९१६	१४७४०२४
२	माध्यमिक तहका स्वीकृत दरबन्दीका शिक्षक र राहत अनुदान शिक्षकका लागि तलब भत्ता अनुदान	४०७००	४९२४७	५४१७२	५९५८९	६५५४८	२६९२५६	५६५४३६
३	प्रारम्भिक बालविकास शिक्षकहरूको पारिश्रमिक तथा विद्यालय कर्मचारी व्यवस्थापन अनुदान	१३३९३	१४०६३	१५४६९	१७०१६	१८७१७	७८६५८	१६५१८१
४	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा शिक्षण सिकाइ सामग्री, डिजिटल सिकाइ सामग्री व्यवस्थाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	२७३८	२८७५	३१६२	३४७९	३८२६	१६०८०	३३७६९
५	सार्वजनिक विद्यालयका विद्यार्थीहरूका लागि निःशुल्क पाठ्यपुस्तक अनुदान	३९८३	४१८२	४६००	५०६०	५५६६	२३३९१	४९१२४
६	सार्वजनिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूका लागि छात्रवृत्ती	१३६५	१४३३	१५७७	१७३४	१९०८	८०१७	१६८३५
७	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान	२६०५	४५५९	५०१५	५५१६	६०६८	२३७६३	४९९०१
८	शैक्षिक पहुँच सुनिश्चितत, अनौपचारिक तथा वैकल्पिक शिक्षा कार्यक्रम	७५०	७८८	८६६	९५३	१०४८	४४०५	९२५०
९	तोकिएका विद्यार्थीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान	११५४२	१२११९	१३३३१	१४६६४	१६१३१	६७७८७	१४२३५२
१०	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	२५००	२६२५	२८८८	३१७६	३४९४	१४६८३	३०८३४
११	सामुदायिक विद्यालयका छात्राहलाई निःशुल्क स्यानिटरी प्याड व्यवस्थापन	१४९९	१५७४	१७३१	१९०४	२०९५	८८०३	१८४८८
१२	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	३४६८	३६४१	४००६	४४०६	४८४७	२०३६८	४२७७२
१३	आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान	४६१	४८४	५३२	५८६	६४४	२७०७	५६८६

	विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान							
१४	विपन्न लक्षित छात्रवृत्ति	२५८	२७१	२९८	३२८	३६१	१५१६	३१८२
१५	शैक्षिक सुशासनका लागि सस्थागत क्षमता विकास, विद्यार्थी परीक्षण मूल्याङ्कन, शिक्षक मेन्टरिङ तथा विद्यालय सुपरिवेक्षण	७४७	७८४	८६३	९४९	१०४४	४३८७	९२१३
१६	विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकास	४७५००	४९८७५	५४८६३	६०३४९	६६३८४	२७८९७१	५८५८३७
१७	शैक्षिक विकासका लागि सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि	११८००	९०००	१००००	१००००	१००००	५०८००	११००००
जम्मा		२५१४०९	२८५९०१	३१४५९२	३४५०५०	३७८५५६	१५७५५०८	३३११८८४

ख. प्रदेश सरकारबाट विद्यालय शिक्षाक्षेत्र अन्तर्गतका क्रियाकलापमा प्राप्त हुने अनुमानित बजेट

क.स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७		
१	विद्यालयको भौतिक पूर्वाधार विकास	७३०	२०००	२५००	३०००	३५००	११७३०	२४६३३
२	आया प्रोत्साहन अनुदान	५२	६०	७०	८०	९०	३५२	७३९
३	शैक्षिक गुणस्तर सुधार	०	१०००	१५००	२०००	२५००	७०००	१४७००
जम्मा		७८२	३०६०	४०७०	५०८०	६०९०	१९०८२	४००७२

ग. रामधुनी नगरपालिकाबाट विद्यालय शिक्षाक्षेत्र अन्तर्गतका क्रियाकलापमा प्राप्त हुने अनुमानित बजेट

क्र. स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७		
१	विद्यालय भौतिक पूर्वाधार	१२००	४०००	५०००	६०००	७०००	२३२००	१२१८००
२	प्र.अ./शिक्षा समिति/सामाजिक समितिकको बैठक व्यवस्थापन	१५०	१७५	२००	२२५	२५०	१०००	२१००
३	स्थानीय विषयको पाठ्यपुस्तक/शिक्षक निर्देशिका छपाइ (कक्षा १ देखि ८ सम्म)	६००	८००	१०००	१२००	१५००	५१००	११०००

क्र. स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७		
४	शिक्षक क्षमता विकास	०	३००	५००	७००	१०००	२५००	५५००
५	कक्षा ५ र ८ को वार्षिक परीक्षा व्यवस्थापन	३००	४००	५००	७००	९००	२८००	६०००
६	शैक्षिक क्यालेन्डर छपाई	७५	१००	११५	१२५	१३५	५५०	१२००
७	विद्यालय अनुगमन	०	२००	५००	७००	१०००	२४००	५०००
८	युवा शसक्तीकरण	०	२००	२५०	३००	५००	१२५०	२६००
९	शिक्षा दिवस / बाल दिवस कार्यक्रम	१००	२००	३००	४००	५००	१५००	३०००
१०	उत्कृष्ठ शिक्षक / कर्मचारी पुरस्कार	१००	२००	३००	४००	५००	१५००	३०००
११	नगर शिक्षा योजना निर्माण/ अद्यावधिक	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	३०००
१२	बालविकास सहजकर्ता र विद्यालय कर्मचारी थप तलब	७५००	७५००	१००००	११०००	१२१००	४८१००	१०००००
१३	शिक्षक व्यवस्थापन	२०००	३००	४००	५००	६००	३८००	८०००
१४	अनिवार्य तथा निशुल्क शिक्षा कार्यान्वयन	२५०	३५०	१०००	१५००	१७००	४८००	१००००
	जम्मा	१२५७५	१५०२५	२०३६५	२४०५०	२७९८५	१०००००	२८२२००

घ. अन्य सङ्घ संस्थाहरूबाट शिक्षाक्षेत्र अन्तर्गतका क्रियाकलापमा प्राप्त हुने अनुमानित बजेट

क्र.स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७		
१	शैक्षिक सुधार कार्यक्रम	५००	७००	९००	१२००	१५००	४८००	१००००
	जम्मा	५००	७००	९००	१२००	१५००	४८००	१००००

ङ. प्राप्त हुने जम्मा रकम

क्र.स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा प्राप्त हुने बजेट अनुमान					५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा	कैफियत
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७			
१	सङ्घीय सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान	२५१४०९	२८५९०१	३१४५९२	३४५०५०	३७८५५६	१५७५५०८	३३११८८४	
२	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने अनुदान	७८२	३०६०	४०७०	५०८०	६०९०	१९०८२	४००७२	
३	नगरपालिकाबाट छुट्याउने बजेट	१२५७५	१५०२५	२०३६५	२४०५०	२७९८५	१०००००	२८२२००	
४	अन्य संघसंस्थाबाट प्राप्त हुने बजेट	५००	७००	९००	१२००	१५००	४८००	१००००	
	जम्मा	२६५२६६	३०४६८६	३३९९२७	३७५३८०	४१४१३१	१६९९३९०	३६४४१५६	

च. सङ्घीय सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य संघसंस्था र स्थानीय तहसमेतबाट विद्यालय शिक्षा क्षेत्रअन्तर्गतका क्रियाकलापका लागि खर्च हुने अनुमानित रकम

क्र.स.	क्रियाकलाप	आर्थिक वर्षगत रूपमा बजेट अनुमान							कै
		२०८२/८३	२०८३/८४	२०८४/८५	२०८५/८६	२०८६/८७	५ वर्षको जम्मा	१० वर्षको जम्मा	
१	बालविकास र शिक्षा	१३९३५	१७९२२	१९३८६	२२७०९	२३३२९	९७२८१	१८६४५०	
२	आधारभूत शिक्षा	१०६९५९	१२८९४७	१३३३४७	१५९९१८	१६३९७३	६९३१४४	१६३३४४०	
३	माध्यमिक शिक्षा	४८३६८	७२३६८	७३७६८	९२६८२	९५७६८	३८२९५४	८०११८०	
४	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम	३३००	६२५०	६६५०	७०५०	७६५०	३०९००	७२२००	
५	अनौपचारिक शिक्षा र आजीवन सिकाइ	२५०	२२३१	४४६२	३६३१	३८८१	१४४५५	२८०२९	
६	पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, सिकाइ सामग्री तथा मूल्याङ्कन	१०५४१	१३१००	१५१००	१६३५०	१८६५०	७३७४१	१५१०६२	

७	शिक्षक व्यवस्थापन र विकास	३१००	५३००	६३००	६४००	६५००	२७६००	५९६५०	
८	शैक्षिक समता र समावेशीकरण	४०००	४८२०	५१२०	५३२०	५४२०	२४६८०	५३०००	
९	विद्यालय पोषण तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम	९४७०	१०८४०	१२२५०	१२९१०	१३६६०	५९१३०	१३२६६०	
१०	विद्यालय सुरक्षा,विपद् न्यूनीकरण तथा उत्थानशीलता	६९०	११४०	१४४०	१७००	२०००	६९७०	१४१६०	
११	विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास	४४१५०	२१२५०	४४०००	३३९००	५९७००	२०३०००	३६७८६५	
१२	विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि	१६४०१	१५६५८	११६४४	७०००	६९४०	५७६४३	९००४०	
१३	शिक्षाको व्यवस्थापन तथा संस्थागत क्षमता विकास	१२५०	१५५०	२६००	२९००	२६००	१०१००	१९७००	
१४	शिक्षा योजना कार्यान्वयनको प्रवन्ध	१८५२	२२१०	२५६०	२६१०	२९६०	१२१९२	२२९२०	
१५	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन	१०००	११००	१३००	११००	११००	५६००	११८००	
	कूल जम्मा	२६५२६६	३०४६८६	३३९९२७	३७५३८०	४१४१३१	१६९९३९०	३६४४१५६	

परिच्छेदः ७

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

७.१ परिचय

शैक्षिक कार्यक्रमहरूमा स्रोतसाधनको विनियोजन र वितरण के कसरी भईरहेको छ, लगानीको प्रवाह समुचित ढङ्गले भएको छ वा छैन, कार्यक्रम कार्यान्वयन प्रक्रियामा त्रुटीहरू छन् छैनन्, शैक्षिक क्रियाकलापहरू निर्धारित कार्यतालिकाअनुसार समयमै कार्यान्वयन भई लक्षित प्रतिफल प्राप्तितर्फ उन्मुख भएका छन् वा छैनन् भन्ने निश्चित गर्न व्यवस्थापन पक्षबाट नियमित वा आवधिक रूपमा निगरानी, निरीक्षण, पुनर्निरीक्षण, पर्यवेक्षण एवम् जाँचबुझ गर्ने गराउने कार्य अनुगमन हो । यसले कार्यक्रमको प्रगति र वर्तमान स्थितिका सम्बन्धमा जानकारी गराउँदछ । योजना अन्तर्गतका कार्यक्रमको मात्र अनुगमन र मूल्याङ्कन नगरी योजनाको पनि मूल्याङ्कन गर्नुपर्छ । योजनाको २ वर्षमा मध्यावधी समीक्षा र ५ वर्षमा पूर्णावधी मूल्याङ्कन गर्ने प्रचलन छ । यस योजनाको पनि सोही बमोजिम मूल्याङ्कन गरिने छ ।

शैक्षिक कार्यकमहरूको सान्दर्भिकता, उपयुक्तता, दक्षता र प्रभावकारिताको सन्दर्भमा सुव्यवस्थित एवम् उद्देश्यपूर्ण ढङ्गले जाँचबुझ तथा लेखाजोखा गर्ने कार्य मूल्याङ्कन हो । मूल्याङ्कन प्रतिफल र प्रभावसँग बढी सम्बन्धित हुन्छ । अनुगमन सामान्यतया कार्यक्रम कार्यान्वयनको चरणमा मात्र गरिन्छ भने मूल्याङ्कन कार्यक्रम सञ्चालनका साथसाथै कार्यक्रम सम्पन्न भएपश्चात् पनि गरिन्छ । अनुगमन र मूल्याङ्कनले शैक्षिक कार्यक्रमहरूमा भएको लगानीलाई पारदर्शी, नतिजामुखी, जवाफदेही र उत्तरदायीपूर्ण बनाउन सहयोग गर्छ ।

योजना पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन भई तोकिएका लक्ष्य हासिल गर्नका लागि सङ्घ, प्रदेश, नगरपालिकाले आफ्नो कुल बजेटको कम्तिमा २० प्रतिशत बजेट शिक्षा क्षेत्रका लागि छुट्याउछन् भन्ने मान्यता राखिएको छ । यसको अलावा राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका सहयोगी हातहरूले पनि शिक्षा योजना कार्यान्वनका लागि मन लगाएर सहयोग गर्छन् भन्ने अपेक्षा गरिएको छ । नगरपालिकामा कोभिड जस्तै विकराल समस्या आइपरेर नगरपालिकाले त्यसतर्फ लगानी गर्नु पर्ने अवस्था आउँदैन भन्ने अपेक्षा गरिएको छ । यसो हुन सकेमा मात्र योजना कार्यान्वयन भई अपेक्षित लक्ष्य प्राप्त गर्न सहज हुन्छ ।

७.२ वर्तमान अवस्था

यस नगर शिक्षा योजनाको कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउनका लागि नगरप्रमुख वा निजले तोकेको जनप्रतिनिधिको संयोजकत्वमा एक अनुगमन संयन्त्र निर्माण गरिन्छ । यस संयन्त्रमा नगर कार्यपालिकाका प्रतिनिधिहरू, प्रधानाध्यापक, शिक्षक, व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल
तारा थापा नगर उप-प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
शंकर चौधरी नगर प्रमुख रामधुनी नगरपालिका
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत रामधुनी नगरपालिका

सङ्घ, अभिभावक, पत्रकार, सहयोगी गैरसरकारी सङ्घसंस्था आदि सबैको समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व हुने गरी छरितो समिति हुने छ । विद्यालयस्तरमा पनि विद्यालय व्यवस्थापन समितिको अध्यक्षको संयोजकत्वमा एक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति गठन गरिने छ । यस समितिमा शिक्षक, विद्यार्थी, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, अभिभावकको समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्व गरिने छ । समितिले वेलावेलामा अनुगमन गरी स्थलगत सहयोगका साथै पृष्ठपोण दिने र मूल्याङ्कन गरेर प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित निकायहरूमा सम्प्रेषणका लागि विद्यालयमा पेस गर्नेछ । मूल्याङ्कनका लागि नतिजामा आधारित सूचकहरूको विकास गरी सोही आधारमा मूल्याङ्कन गरिने छ । मूल्याङ्कनका क्रममा आवश्यकताअनुसार विद्यार्थी उपलब्धि परीक्षण तथा सूचकमा आधारित विद्यालय कार्यसम्पादन परीक्षण पनि गरिने छ । यसको अलावा शिक्षक सहायताका लागि जिम्मेवारी तोकिएका स्रोत शिक्षकहरूले पनि कार्यक्रमको अनुगमन गरी विद्यालयहरूलाई स्थलगत सहायता प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिने छ ।

७.३ उद्देश्य

अनुगमन र मूल्याङ्कनका देहायका उद्देश्यहरू रहेका छन् :

१. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई नतिजामा आधारित बनाउनु,

२. योजना कार्यान्वयनका चरणमा आएका समस्याहरूलाई सम्बोधन गरी अपेक्षित उद्देश्य हासिल गर्न सहयोग गर्नु ।

७.४ रणनीतिहरू

उल्लिखित उद्देश्यहरू प्रासिका लागि देहायका रणनीतिहरू अवलम्बन गरिने छ :

१. प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सहभागितामूलक संयन्त्र निर्माण गर्ने,

२. शैक्षिक अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सूचक तथा मार्गदर्शनको विकास र प्रयोग गर्ने,

३. नतिजामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली अवलम्बन गर्ने,

४. विद्यार्थी उपलब्धि परीक्षण र विद्यालय कार्यसम्पादन परीक्षणलाई व्यवस्थित र नियमित गर्ने,

५. अनुगमनका साथसाथै सहायता प्रणालीलाई पनि उपयोग गर्ने,

६. सबै विद्यालयमा IEMIS Focal Person चयन गर्ने,

७. सबै विद्यालयहरूले अनिवार्य रूपमा IEMIS को प्रविष्टि गरी प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाउने,

८. कार्यक्रमलाई प्रभावकारी बनाउन विद्यालय स्तरमा र नगरपालिका स्तरमा अनुसन्धानात्मक कार्य तथा सर्वेक्षण गर्ने,

रामधुनी नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यालय झुम्का, सुनसरी कोशी प्रदेश, नेपाल

तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

७.५ उपलब्धि, मुख्य नतिजाहरू, मुख्य क्रियाकलाप तथा लक्ष्य

उपलब्धि	नतिजा	मुख्य क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य						
				१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष
नतिजामा आधारित अनुगमन प्रणाली स्थापित भई योजना तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयन भएको हुने छ ।	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सहभागितामूलक संयन्त्र निर्माण हुने छ ।	नगरपालिकामा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्र निर्माण	पटक	१		१	१	१	४	९
		विद्यालयमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्र निर्माण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
		अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सूचक तथा मार्गदर्शन निर्माण	पटक	१		१			२	४
		मार्गदर्शन प्रबोधीकरण	पटक	१		१			२	४
		विद्यालयमा IEMIS Focal Person चयन	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै
	नतिजामा आधारित अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणाली कार्यान्वयन हुने छ ।	नतिजामा आधारित अनुगमन, सुपरीवेक्षण तथा मूल्याङ्कन प्रणाली कार्यान्वयन	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित
		IEMIS प्रविष्टि	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित
		कार्यक्रम कार्यान्वयनको मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयारी एवम् सम्प्रेषण	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित
		विद्यालय तथा नगरपालिकास्तरमा अनुसन्धानात्मक कार्य सञ्चालन	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित
		स्थिति प्रतिवेदन तयारी एवम् सम्प्रेषण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०

अनुसूची १

कार्यक्रमगत बजेट विवरण (अनुमानित खर्च)

(रू. हजारमा)

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१. बालविकास र शिक्षा																	
१	बालबिकास केन्द्रको नक्साङ्कन तथा बालविकास केन्द्र थपघट र पुनर्वितरण	विद्यालय	०	१	०	०	१	२	२	०	२००	०	०	२००	४००	८००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	कक्षा १ मा भर्ना हुनका लागि बालविकास र शिक्षाको अनुभवलाई अनिवार्य गर्ने नीतिगत निर्णय	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	स्मार्ट बालबिकास केन्द्र/कक्षाको व्यवस्थापन	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	९	०	५००	५००	५००	५००	२०००	४५००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	बालविकास र शिक्षाका शिक्षकहरूलाई प्रविधिमा आधारित सिप, अनुशासन, संस्कार र सरसफाइलगायतको तालिम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	४००	४००	४००	४००	४००	२०००	४०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	एक वडा एक नमुना बालविकास केन्द्रको विकास	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	९	०	५००	५००	५००	५००	२०००	४५००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	शिक्षण सामग्री, डिजिटल सिकाइ सामग्रीका लागि प्रति इकाइ लागत अनुदान	विद्यार्थी	१०२५	१०५०	१०८०	११२०	११५०	५४२५	१०९००	५१३	५२८	५४०	५५५	५७१	२७०७	५४५०	संघ/प्रदेश/पालिका
७	न्यूनतम् मापदण्डअनुसार सुरक्षित, बालमैत्री, अपाङ्गतामैत्री शौचालय, खेल सामग्री, खेल मैदानको व्यवस्थापन	विद्यालय	१	१	५	५	५	१७	३०	३००	३००	१५००	१५००	१५००	५१००	१००००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	बालविकास र शिक्षाका मापदण्डहरूको प्रबोधीकरण	पटक	१		१		१	३	६	१००		१००		१००	३००	६००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	बालविकास र शिक्षाका शिक्षकहरूलाई पारिश्रमिक तथा प्रोत्साहन अनुदान प्रदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०	७१३६	९४२३	९४२३	११९२७	११९२७	४९८३६	१००३८०	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१०	अभिभावकको लगानीमा बालबालिकालाई डिजिटल सामग्रीसहितका सिकाइ सामग्रीको व्यवस्था	विद्यालय	३	३	४	५	५	२०	४६	१५०	१५०	२००	२५०	२५०	१०००	२३००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	बालविकास कक्षाका बालबालिकाहरूको सर्वाङ्गीण विकासका लागि समुदाय तथा अभिभावकहरूलाई सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	जना	३००	५००	७००	१०००	१२००	३५००	७५००	३००	७५०	१०५०	१५००	१८००	५४००	११२५०	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	बालविकास र शिक्षाका शिक्षकलाई थप पारिश्रमिक प्रदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०	४१८५	५०२३	५०२३	६०२७	६०२७	२६२८५	४१८५०	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१३९३५	१७९२२	१९३८६	२२७०९	२३३२९	९७२८१	१८५४५०	
२. आधारभूत शिक्षा																	
१	आधारभूत तहका बालबालिकालाई विद्यालयमा अनिवार्य भर्ना र निरन्तरताका लागि नीति निर्माण एवम् कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	आधारभूत तहका बालबालिका विद्यालय वाहिर नरहेको वडा घोषणा	वडा	०	३	३	२	१	९	९	०	१५०	१५०	१००	५०	४५०	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	सिकाइ सामग्री निर्माण एवम् प्रयोगसम्बन्धीलगायतका तालिम कार्यशाला सञ्चालन	समूह	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	बालबालिकाका लागि पढाइ उत्सव तथा प्रतियोगिता सञ्चालन	विद्यालय	२	२	२	२	२	१०	२०	४०	४०	४०	४०	४०	२००	४००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	आधारभूत तह (कक्षा ६-८) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	शिक्षक	४	४	४	४	४	२०	४०	४६२	५००	८००	७००	८००	३२६२	६०००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	शैक्षिक सामग्रीहरु सहितको शिक्षण सिकाइ क्रियाकलाप		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	कार्यसम्पादन स्तर उत्कृष्ट रहेका शिक्षकलाई सम्मान	शिक्षक	१०	१५	१५	१५	१५	७०	१४०	२००	३००	३००	३००	३००	१४००	२८००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
८	उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने विद्यार्थीलाई नगरपालिकाबाट पुरस्कार प्रदान	विद्यार्थी	१०	१०	१०	१०	१०	५०	१००	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	विषयगत, कक्षागत, विद्यालयगत र पालिकागत सिकाइ उपलब्धि निर्माण, विश्लेषण एवम् पृष्ठपोषण कार्यक्रम		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	शिक्षकलाई तलब अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०	१०४०४५७	१२४०४५७	१२६९४५७	१५३५६७८	१५७६६३३	६६६२६८२	१५८३२४०	संघ/प्रदेश/पालिका
११	आधारभूत तह कक्षा ५ सम्म बुक कर्नरको व्यवस्था	कक्षाकोठा	५	१०	२०	३०	३०	९५	१९०	२००	४००	८००	१२००	१२००	३८००	८०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	अपाङ्गमैत्री विद्यालयको व्यवस्था	विद्यालय	०	५	१०	५	५	२५	२६	०	१०००	२०००	१०००	१०००	५०००	५२००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	विद्यालयमा डिजिटल र इ- लर्निङ्ग सामग्रीहरु व्यवस्थापन	विद्यालय	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	०	५००	५००	१०००	१०००	३०००	६०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१४	एक विद्यालय एक कम्प्युटर ल्यावको व्यवस्था	विद्यालय	२	२	२	२	२	१०	१६	१०००	१०००	१०००	१०००	१०००	५०००	८०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१५	स्थानीय पाठ्यक्रममा स्थानीय सिप, प्रविधि, ज्ञान तथा अनुभवहरु समावेश		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	५०	५०	५०	५०	०	२००	४००	संघ/प्रदेश/पालिका
१६	अभिभावकहरुलाई शिक्षा र बालबालिकाको भविश्यविचको सम्बन्धबारे जानकारी	पटक	२	२	२	२	२	१०	२०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१७	विभिन्न स्थानीय पेसा, व्यवसाय तथा रोजगारी सम्बन्धी ज्ञान, सिप तथा अनुभव हस्तान्तरण कार्यक्रम सञ्चालन		निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१०६९४५२	१२८९४७	१३३३४६७	१५९९१८	१६३९७३	६९३९४४	१६३३४४०	
३. माध्यमिक शिक्षा																	

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१	विद्यार्थी भर्ना र निरन्तरताका लागि अभिभावक सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	विद्यार्थीको नियमितता बढाउन प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	विद्यालय नक्साङ्कन तथा समायोजन र पुनर्वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	स्काउट र जुनियर रेडक्रस गठन	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	सिर्जनात्मक तथा नवप्रवर्तनात्मक क्रियाकलापका लागि प्रस्तावका आधारमा प्रोत्साहन अनुदान	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	५००	५००	५००	१७००	३५००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	शिक्षकको क्षमता पहिचान एवम् क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	प्रधानाध्यापक एवम् शिक्षकहरूको कार्यसम्पादन परीक्षण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	कार्यसम्पादन स्तर उत्कृष्ट भएका प्रधानाध्यापक तथा शिक्षकलाई प्रोत्साहन प्रदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	शिक्षण सिकाइ सामग्री प्रदर्शनी प्रतियोगिता सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	शिक्षकहरूबाट कार्यमूलक अनुसन्धान कार्य सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	विषयगत समिति गठन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	सहपाठी कक्षा अवलोकन एवम् पृष्ठपोषण आदान प्रदान	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	STEAM Teacher Group गठन गरी STEAM कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१४	STEAM मा आधारित परियोजना प्रतियोगिता सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१५	STEAM Education & Pedagogy सम्बन्धमा अभिमूखीकरण कार्यशाला सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१६	माध्यमिक तहको सबै कक्षाहरु स्मार्ट कक्षाको रुपमा विस्तार	कक्षा	०	१०	१०	१०	१०	४०	८०	०	२०००	२०००	२०००	२०००	८०००	१६०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१७	विद्यालयहरुमा Math Lab, Science Lab तथा डिजिटल पुस्तकालयको स्थापना तथा व्यवस्थापन	विद्यालय	०	१	२	२	२	७	१०	०	१०००	२०००	२०००	२०००	७०००	१००००	संघ/प्रदेश/पालिका
१८	अनलाइन प्लेटफर्ममा पाठ्यक्रम सामग्री, भिडियो लेक्चर र इ-बुकहरु व्यवस्थापन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	५००	५००	५००	५००	५००	२५००	५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१९	शिक्षकहरुलाई डिजिटल शिक्षण विधिहरुमा तालिम तथा क्षमता विकास कार्यक्रम	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
२०	शिक्षक तलब भत्ता अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०	४१७००	६१७००	६१७००	७८६१४	८१७००	३२५४१४	६९००००	संघ/प्रदेश/पालिका
२१	माध्यमिक तह (कक्षा ९-१०) मा अङ्ग्रेजी, गणित र विज्ञान विषयमा शिक्षण सहयोग अनुदान	पटक	४	४	४	४	४	२०	४०	३४६८	४४६८	४४६८	६४६८	६४६८	२५३४०	५०६८०	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										४८३६८	७२३६८	७३७६८	९२६८२	९५७६८	३८२९५४	८०११८०	
४. प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम																	
१	प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपका लागि आवश्यक नीति तर्जुमा	पटक	०	१	०	०	०	१	१	०	२००	०	०	०	२००	२००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	प्राविधिक धारका थप माध्यमिक विद्यालयहरू स्थापना र सञ्चालन	विद्यालय	१	०	०	०	०	१	१	३०००	३५००	४०००	४५००	५०००	२००००	५००००	संघ/प्रदेश/पालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका
शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
तारा थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका
रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी
कोशी प्रदेश, नेपाल

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
३	विविध कारणले पछाडि परेका समूह र वर्गलाई प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र सिपमा सहज पहुँका लागि छात्रवृत्ति लगायतका प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम सञ्चालन (गणित र विज्ञान विषयसमेत)	जना	१०	१५	१५	१५	१५	७०	१५०	३००	४५०	४५०	४५०	४५०	२१००	४२००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	एक विद्यालय एक उद्यम कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	१०	०	५००	५००	५००	५००	२०००	५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	एक विद्यालय एक करेसावारी कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	०	५	५	५	५	२०	२६	०	१००	१००	१००	१००	४००	३००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	प्रत्येक विद्यालयमा बुक फ्रि डे कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	विद्यालय	सबै विद्यालय							०	५००	५००	५००	५००	२०००	४०००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	परम्परागत सिपको पहिचान, प्रमाणीकरण तथा प्रवर्द्धन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	वैदेशिक रोजगारीबाट हासिल गरेको अनुभव र सिपको खोजी, प्रमाणीकरण तथा उपयोग	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	१००	१००	१००	१००	४००	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	युवालाई उद्यमशीलतासम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	३००	३००	३००	३००	१२००	२५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	हरेक माध्यमिक विद्यालयमा वृत्ति ल्याव स्थापना एवम् सञ्चालन	विद्यालय	०	२	३	२	३	१०	१०	०	२००	३००	२००	३००	१०००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	विद्यार्थीको रुची र खुवि पहिचानका लागि कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	०	२००	२००	२००	२००	८००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										३३००	६२५०	६६५०	७०५०	७६५०	३०९००	७२२००	
५. अनौपचारिक शिक्षा र आजीवन सिकाइ																	
१	नयाँ सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको स्थापना	केन्द्र/कक्षा	०	१	२	१	१	५	९	०	५००	१०००	५००	५००	२५००	४५००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	निरक्षरहरूको नामावली सङ्कलन	पटक	१	१	१	१	१	१	१	२५०	२५०	३००	३००	३००	१४००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
३	साक्षरता कार्यक्रमका लागि सिकाइ सामग्रीको छपाई तथा वितरण	पटक	०	०	०	१	१	२	४	०	०	०	५००	५००	१०००	१२००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	०	०	०	१	१	२	७	०	०	०	५००	५००	१०००	३५००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	पूर्ण साक्षर वडा घोषणा	वडा	०	०	०	०	५	५	९	०	०	०	०	२५०	२५०	४५०	संघ/प्रदेश/पालिका
६	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रको संस्थागत क्षमता विकास (दक्ष सहजकर्ता, इ-पुस्तकालय, पत्रपत्रिका, कम्प्युटर, प्रयोगशाला आदि)	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	०	५०	५०	५०	५०	२००	४५०	संघ/प्रदेश/पालिका
७	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आवश्यक भवन र कोठाको व्यवस्थापन	केन्द्र	०	१	२	१	१	५	९	०	१०००	२०००	१०००	१०००	५०००	९०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई स्थानीय सामुदायिक पुस्तकालय र सूचना केन्द्रको जिम्मेवारी प्रदान	केन्द्र	०	१	२	१	१	५	९	०	५०	५०	५०	५०	२००	४५०	संघ/प्रदेश/पालिका
९	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रलाई आजीवन सिकाइ थलोका रूपमा विकास	केन्द्र	०	१	२	१	१	५	९	०	१००	२००	१००	१००	५००	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	सामुदायिक सिकाइ केन्द्रका समुदाय परिचालकलाई पारिश्रमिक तथा प्रोत्साहन अनुदान व्यवस्था	केन्द्र	०	१	२	१	१	५	९	०	२३१	४६२	२३१	२३१	११५५	२०७९	संघ/प्रदेश/पालिका
११	सामुदायिक विद्यालयसँगको समन्वयमा वैकल्पिक/अनौपचारिक प्रौढ शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय	०	१	३	३	३	१०	१०	०	५०	१५०	१५०	१५०	५००	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	अनौपचारिक तथा अरीतिक सिकाइको दक्षता परीक्षण एवम् प्रमाणीकरण	पटक	०	०	१	१	१	३	८	०	०	२००	२००	२००	६००	१६००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	आय आर्जन समूह गठन गरी कार्यक्रम सञ्चालन	समूह	०	०	१	१	१	३	८	०	०	५०	५०	५०	१५०	४००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										२५०	२२३१	४४६२	३६३१	३८८१	१५४४५	२८०२९	

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
६. पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक, सिकाइ सामग्री तथा मूल्याङ्कन																	
१	स्थानीय पाठ्यक्रम अद्यावधिक तथा संसोधन	पटक	०	०	१		१	२	४	०	०	२००	०	२००	४००	८००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	स्थानीय पाठ्क्रममा आधारित विद्यार्थी सिकाइ समाग्री विकास एवम् वितरण (कक्षा ४-८)	कक्षा सङ्ख्या	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	२५०	५००	५००	७००	७००	२६५०	३५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	शिक्षकको गहना, वार्षिक शैक्षणिक योजना; वार्षिक योजना; सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप योजना र शिक्षण सुधार योजना लगायतका योजना निर्माण एवम् कार्यान्वयन सम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	हाम्रो विद्यालयको पहिचान, शिक्षणमा सिकाइ सामग्री हाम्रो अभियान कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि तालिम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	३००	४००	५००	१४००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	पाठ्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि विषयगत शिक्षक तालिम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	निःशुल्क पाठ्यपुस्तक वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	३६९४	४०००	४५००	५०००	६०००	२३१९४	५०७८८	संघ/प्रदेश/पालिका
७	सह तथा अतिरिक्त क्रियाकलाप सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	०	२००	२००	२००	२००	८००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	सबै शिक्षकका लागि पाठ्यक्रम, शिक्षक निर्देशिका र लेटर ग्रेडिङ कार्यान्वयनका लागि सहयोगी पुस्तिकालगायतका सामग्रीहरूको मुद्रित वा डिजिटल प्रतिको उपलब्धता	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	५००	५००	५००	१९००	३५००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	कक्षा ४-१२ मा मूल्याङ्कन सम्बन्धमा शिक्षक क्षमता विकास कार्यक्रम सञ्चालन	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	२५०	२५०	२५०	२५०	११५०	२५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	हेलो अभिभावक र साथी कक्षा साथी शिक्षक कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	१६००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
११	कक्षाकोठामा घडी, क्यालेण्डर, डष्टबीन, शिक्षण सिकाइ सामग्री लगायतको व्यवस्थापन	विद्यालय	०	५	५	६	१०	२६	२६	०	२५०	२५०	३००	५००	१३००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	हाम्रो विद्यालय हाम्रो सहभागिता कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय	०	३	५	५	५	१८	२६	०	१००	२००	२००	२००	७००	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	कक्षा १ का विद्यार्थीको कार्य सञ्चयिका तयारी तथा कक्षा २ र ३ मा अद्यावधीकरण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	२००	३००	४००	५००	५००	१९००	४०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१४	कक्षा ५ र ८ को वार्षिक परीक्षा सञ्चालन व्यवस्थापन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	९००	९००	१०००	१०००	१२००	५०००	१००००	संघ/प्रदेश/पालिका
१५	विद्यार्थीहरूको सिकाइको निरन्तर वा आवधिक मूल्याङ्कन र अभिलेख व्यवस्थापन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१६	विद्यालयमा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढीकरण एवम् कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२५००	३०००	३५००	४०००	४५००	१७५००	३५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१७	प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा शिक्षण सिकाइ तथा डिजिटल सिकाइ सामग्री व्यवस्थापनका लागि विद्यालयलाई अनुदान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२२३७	२३००	२४००	२५००	२६००	१२०३७	२४०७४	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१०५४१	१३९००	१५१००	१६३५०	१८६५०	७३७४१	१५१०६२	
७. शिक्षक व्यवस्थापन र विकास																	
१	विषयगत शिक्षक दरबन्दी न्यून भएका विद्यालयका लागि शिक्षण सहयोग अनुदानका माध्यमबाट शिक्षक व्यवस्थापन	शिक्षक सङ्ख्या	७	९	१०	१०	१०	१०	१५	२०००	२७००	३०००	३०००	३०००	१३७००	३००००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	दरबन्दी मिलान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	शिक्षकहरूको पेसागत विकासका लागि प्रविधि लगायतका विषयमा मागमा आधारित तालिम कार्यक्रम	शिक्षक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	२००	२००	२००	२००	९५०	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
	सञ्चालन																
४	एकीकृत पाठ्यक्रमसम्बन्धी कष्टमाइज तालिम सञ्चालन	शिक्षक	२५	२५	२५	२५	२५	१२५	२५०	१५०	२००	२००	२००	२००	९५०	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	प्रधानाध्यापकको नेतृत्व क्षमता विकास तालिम सञ्चालन	पटक	०	१	०	१	१	३	५	०	१००	१००	१००	१००	४००	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	सहपाठी कक्षा अवलोकन, विषयगत समिति गठन एवम् विषयगत समस्यामा छलफल, कार्यमूलक अनुसन्धान सञ्चालन लगायतका शिक्षकका पेसागत विकासका कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	५०	१००	१००	१००	१००	४५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	उत्कृष्ट विद्यालयको अवलोकन भ्रमण कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	०	०	१	०	१	२	४	०	०	५००	५००	५००	१५००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, प्रश्न निर्माण, उत्तरपुस्तिका परीक्षण, कार्यसम्पादनको अभिलेखीकरण र लेखापालनसम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	२००	२००	२००	२००	९५०	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	पूर्व कर्मचारी, अवकाश प्राप्त शिक्षक र विभिन्न क्षेत्रमा विशेष अनुभव प्राप्त व्यक्तिको रोष्टर निर्माण गरी शैक्षिक सुधारका लागि विद्यालयमा परिचालन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१५०	३००	४००	५००	६००	१९५०	४०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	सिकाइ उपलब्धिसम्बन्धमा अभिभावक शिक्षक भर्पाई कार्यक्रमको कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	१००	२००	३००	३००	३००	१२००	२४००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ र आमा समूहलाई क्षमता विकाससम्बन्धी तालिम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनका लागि वस्तुनिष्ठ आधारहरू विकास	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	१००	१००	१००	१००	४००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	शिक्षकको कार्यसम्पादन परीक्षण एवम् मूल्याङ्कन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	१५०	१५०	१५०	१५०	६००	१३५०	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१४	प्रधानाध्यापक छनोट/नियुक्तिसम्बन्धी कार्यविधी निर्माण एवम् कार्यान्वयन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	१००	१००	१००	१००	४००	८००	संघ/प्रदेश/पालिका
१५	उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीलाई पुरस्कार एवम् सम्मान	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१६	कार्य सम्पादन परीक्षणमा उत्कृष्ट देखिएका विद्यालयका प्रधानाध्यापकलाई सम्मान/प्रसंसापत्र प्रदान	प्रधानाध्यापक	०	१	१	१	१	४	९	०	१५०	१५०	१५०	१५०	६००	१३५०	संघ/प्रदेश/पालिका
१७	कार्य सम्पादन परीक्षणमा उत्कृष्ट देखिएका विद्यालयलाई सम्मान/प्रसंसापत्र प्रदान	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	९	०	२५०	२५०	२५०	२५०	१०००	२२५०	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										३१००	५३००	६३००	६४००	६५००	२७६००	५९६५०	
८. शैक्षिक समता र समावेशीकरण																	
१	विद्यार्थी भर्ना अभियान सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	०	१००	१००	१००	१००	४००	८००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	विद्यालयको नक्साङ्कन गरी समायोजन तथा पुनर्वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	विद्यालय शिक्षाको अवसरबाट बञ्चित बालबालिकाहरूको कारणसहित अभिलेख तयारी र विद्यालयको पहुँच सुनिश्चितताका लागि सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	विद्यालयमा विद्यार्थीको कक्षा व्यवस्थापन समिति (CMC) गठन	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
५	गुनासो पेटिकाको व्यवस्थापन र प्रभावकारी उपयोग	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
६	विद्यालयमा बालक्लब गठन एवम् क्रियाशीलता	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
७	विद्यालयको बालमैत्रीपनको मूल्याङ्कन/ स्वमूल्याङ्कन	पटक	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
८	विद्यालमा कुनै पनि प्रकारको विभेद, दुर्व्यवहार, हेपाइ नहुने सुनिश्चत गर्न यससम्बन्धी शिक्षा तथा संयन्त्र निर्माण एवम् क्रियाशीलता	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
९	विपन्न लक्षित छात्रवृति र गैर आवासीय तथा आवासीय छात्रवृति	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२०००	२१००	२२००	२३००	२४००	११०००	२५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	थप छात्रवृत्तिका लागि कार्यविधि तयार गरी विद्यार्थी छात्रवृत्ति वितरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	४००	५००	५००	५००	२१००	४५००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	अपाङ्गताको प्रकृतिअनुसार उपयुक्त शिक्षाको प्रवन्ध	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५००	१६००	१७००	१८००	१८००	८४००	१७०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	अपाङ्गताको Screening गरी विद्यार्थीका लागि ह्वील चियर, सेतो लठ्ठी, ब्रेलमा लेखिएको पुस्तक लगायतका सामग्रीको प्रबन्ध कार्यक्रम कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	अपाङ्गता भएका बालबालिकाको अपाङ्गता परिचय पत्र लगायतका सुविधाबाट बञ्चित बालबालिकाहरूको पहिचान र घुम्ती सेवाबाट सुविधा प्राप्तिका लागि सहजीकरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१४	लैङ्गिक फोकल पर्सनको व्यवस्था	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	२०	२०	२०	२०	८०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
१५	सर्वोकृष्ट विद्यार्थीलाई प्रोत्साहन र सम्मानपत्र प्रदान (कक्षा १० र १२)	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										४०००	४८२०	५१२०	५३२०	५४२०	२४६८०	५३०००	
९. विद्यालय पोषण तथा स्वास्थ्य कार्यक्रम																	
१	विद्यालायमा शौचालय, पानीको प्रबन्ध, हात धुनका लागि पानी र साबुनको व्यवस्था	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	०	५०	५०	५०	५०	२००	५००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
२	बालबालिकालाई व्यक्तिगत सरसफाइ तथा स्वच्छतासम्बन्धी शिक्षा	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	०	५०	५०	५०	५०	२००	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	चेन्जिङ् रूम र आराम कक्षको व्यवस्था	विद्यालय	०	०	२	२	२	६	१०	०	०	६०	६०	६०	१८०	३००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	दिवा खाजाका लागि विद्यालयहरूलाई थप सुविधा प्रदान (भाँडा वर्तन, चुलो आदि)	विद्यालय	०	०	५	७	१२	२४	२६	०	०	१५०	२१०	३६०	७२०	७८०	संघ/प्रदेश/पालिका
५	विद्यालय दिवा खाजा, स्वास्थ्य, पोषण र सरसफाइ तथा स्वच्छताका कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	१००	१००	१००	१००	४००	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	स्थानीय उत्पादनको प्रयोग गरि आमा समूह मार्फत दिवा खाजाको व्यवस्था	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	८०००	९०००	९५००	१००००	१०५००	४७०००	१०५८००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	स्यानिटरी प्याडको व्यवस्था	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१४००	१५००	१६००	१७००	१८००	८०००	२००००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	बालबालिकाका लागि भिटिमन ए, आइरन चक्की, फोलिक एसिड, जुकाको औषधी वितरण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	बालबालिकाको आवधिक स्वास्थ्य परीक्षण	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	५०	५०	५०	५०	२००	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	विद्यालयमा स्वास्थ्य किट वितरण एवम् प्रतिस्थापन	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	९	०	२०	२०	२०	२०	८०	१८०	संघ/प्रदेश/पालिका
११	स्वास्थ्यसहितको विद्यार्थी हाजिरी रजिष्टरको प्रयोग	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	२०	२०	२०	२०	२०	१००	२००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	०	०	२	२	२	६	१०	०	०	६००	६००	६००	१८००	२५००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										९४७०	१०८४०	१२२५०	१२९१०	१३६६०	५१९३०	१३२६६०	

१०. विद्यालय सुरक्षा, विपद् न्यूनीकरण तथा उत्थानशीलता

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१	विपत् व्यवस्थापन संयन्त्र निर्माण र आवश्यकता अनुसार परिचालन (नगरपालिका र सबै वडा)	वडा	९	९	९	९	९	९	९	२०	२०	२०	२०	२०	१००	२००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	विपत् व्यवस्थापन संयन्त्र निर्माण र आवश्यकता अनुसार परिचालन (विद्यालय)	विद्यालय	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२६	२०	२०	२०	२०	२०	१००	२००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	सङ्कटासन्नता मूल्याङ्कनको आधारमा योजना निर्माण	विद्यालय	०	५	७	८	८	२६	२६	०	१००	१००	१६०	१६०	५२०	११००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	नगरपालिका र विद्यालयको विपत् जोखिम न्यूनीकरणसम्बन्धी क्षमता विकास	समूह	०	१	१	१	१	४	९	०	१००	१००	१००	१००	४००	९००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	विद्यालयमा विपत् सामग्री व्यवस्थापन	विद्यालय	०	०	२	३	५	१०	२०	०	०	१००	१५०	२५०	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	विपत्को समयमा पनि सिकाइलाई निरन्तरता दिन विपत् पूर्वतयारी, पुनर्लाभ तथा प्रतिकार्य उत्थानशीलताका लागि सचेतना कार्यक्रम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	विद्यालयहरूमा विपत् कोष व्यवस्था	विद्यालय	०	०	२	३	५	१०	२०	०	०	१००	१५०	२५०	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	विद्यार्थीहरूलाई मनोसामाजिक परामर्श कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	२००	२००	२००	२००	८००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	वृक्षरोपण कार्यक्रम	विद्यालय	०	५	५	५	५	२०	२६	०	५०	५०	५०	५०	२००	२६०	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	ReAL Plan कार्यान्वयन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५००	५००	३००	७००	८००	३९००	६०००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										६९०	११४०	१२४०	१७००	२०००	६७९०	१४९३०	
११. विद्यालय भौतिक पूर्वाधार विकास																	
१	विद्यालयको घेरावारको व्यवस्था	विद्यालय	०	१	२	२	१	६	९	०	२००	४००	४००	२००	१२००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							वजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
२	विद्यालय भवन निर्माण	विद्यालय	४	१	१	१	१	८	१२	४००००	७१००	२००००	१५०००	३००००	११२१००	२०५९५४	संघ/प्रदेश/पालिका
३	विद्यालय भवन प्रवलीकरण	विद्यालय	०	०	१	१	१	३	५	०	०	२०००	२०००	२०००	६०००	१२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	वाससहितको शौचालय निर्माण	विद्यालय	०	०	१०	८	८	२६	२६	०	०	७०००	६०००	१००००	२३०००	४००००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	खानेपानीको व्यवस्था	विद्यालय	०	१०	०	५	३	१८	२६	०	२०००	०	२५००	१५००	६०००	१८२००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	फर्निचर मर्मत सम्भार	विद्यालय	०	१०	२	१	१	८	१५	०	३००	३००	२००	१००	९००	१८००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	नयाँ फर्निचर निर्माण	विद्यालय	०	१५	१	१	१	१८	२५	०	३०००	२००	२००	२००	३६००	७५००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	विद्यालयको छाना मर्मत	पटक	१३	२	२	२	२	२१	२३	४०००	५००	५००	५००	५००	६०००	७२००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	विद्यालयमा चमेनागृहको व्यवस्था	विद्यालय	०	१	२	४	३	१०	२६	०	५००	१०००	२०००	१५००	५०००	१५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	विद्यालय रङरोगन	विद्यालय	०	०	५	५	२	१२	२६	०	०	१५००	१५००	६००	३६००	७५००	संघ/प्रदेश/पालिका
११	पुस्तकालयको व्यवस्था	विद्यालय	०	०	२	१	२	५	१०	०	०	१०००	५००	१०००	२५००	५०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१२	विज्ञान प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय	०	१	१	१	१	४	७	०	५००	५००	५००	२०००	३५००	७०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१३	विषयगत प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय	०	०	३	३	४	१०	२०	०	०	१५००	१५००	२०००	५०००	१००००	संघ/प्रदेश/पालिका
१४	विद्यालयमा बालमैत्री खेलमैदान निर्माण	विद्यालय	०	०	१	१	१	३	७	०	०	५००	५००	५००	१५००	३५००	संघ/प्रदेश/पालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१५	अपाङ्गतामैत्री हुनेगरी भौतिक संरचना सुधार	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	१५०	१५०	१५०	१५०	७५०	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१६	एक विद्यालय एक बालबगैंचा कार्यक्रमको व्यवस्थापन	विद्यालय	०	०	५	५	५	१५	२६	०	०	२५०	२५०	२५०	७५०	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
१७	विद्यालयमा वस व्यवस्थापन	विद्यालय		१	१		१	३	३		७०००	७०००	०	७०००	२१०००	२१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
१८	बालमैत्री धाराको व्यवस्थापन	विद्यालय	०	०	५	५	५	१५	२६	०	०	२००	२००	२००	६००	१२००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										४५१५०	२१२५०	४५०००	३३१००	४१७००	२०३०००	३६७८५५	
१२. विद्यालयमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि																	
१	विद्यालयमा उच्च गतिको इन्टरनेटको व्यवस्था (हरेक वर्ष)	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	५००	५००	१०००	१०००	१०००	४०००	८०००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	एक विद्यालय एक ल्यापटप प्रिन्टर कार्यक्रम कार्यान्वयन	विद्यालय	२	१५	०	०	०	१७	२६	२००	१५००	५००	७००	६००	३५००	७०००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	लागत साझेदारीमा एक शिक्षक एक ल्यापटप कार्यक्रम कार्यान्वयन	शिक्षक	०	५०	१०	१०	१०	८०	१२०	०	५०००	१०००	१०००	१०००	८०००	१२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	स्मार्ट कक्षाकोठाको व्यवस्थापन	कक्षाकोठा	३५	१०	५	५	५	६०	१००	७७०१	३०५८	३३४४	१५००	१५००	२३१०३	३००००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	विद्यालयमा इ-हाजिरी व्यवस्थापन	विद्यालय	१०		५	५	६	२६	२६	४००	०	२००	२००	२४०	१०४०	१०४०	संघ/प्रदेश/पालिका
६	सूचना प्रविधि प्रयोगशालाको व्यवस्था	विद्यालय	७	२	२	२	२	१५	२६	७०००	२०००	२०००	२०००	२०००	१५०००	२६०००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	स्मार्ट कक्षा, शैक्षिक पोर्टल, इ-हाजिरीलगायतको व्यवस्थापन क्षमता विकाससम्बन्धी तालिम कार्यक्रम सञ्चालन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरु	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
८	सूचना प्रविधिको प्रयोगसम्बन्धमा शिक्षकको क्षमता विकासका लागि सूचना प्रविधि संयोजकबाट मेन्टरिङ	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	IEMIS /SAS व्यवस्थापन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१६४०१	१५६५८	११६४४	७०००	६१४०	५७६४३	१००४०	
१३. शिक्षाको व्यवस्थापन तथा संस्थागत क्षमता विकास																	
१	लगानी प्रवन्धका लागि शैक्षिक सम्मेलन सञ्चालन	पटक	०	०	१		१	२	३	०	०	५००	०	५००	१०००	१५००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	नगरपालिकाले प्रधानाध्यापकलाई र प्रधानाध्यापकले शिक्षकलाई कार्यसम्पादन करार	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	शिक्षक सहायता प्रणालीमा सुधार	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	शिक्षक तथा समग्र विद्यालय शिक्षा प्रणालीलाई बालबालिकाको सिकाइप्रति उत्तरदायी बनाउने पद्धति विकास र कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	३००	३००	३००	३००	३००	१५००	३०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	उत्कृष्ट कार्यसम्पादन स्तर भएका शिक्षकलाई सम्मान	शिक्षक	१५	१५	१५	१५	१५	७५	१५०	२००	२००	५००	५००	५००	१९००	४०००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	मेयरसँग बालबालिका प्रतिभा कार्यक्रम सञ्चालन	वडा	०	२	५	७	९	२३	२६	०	३००	३००	३००	३००	१२००	२५००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	कार्यसम्पादन स्तर सर्वोत्कृष्ट भएका विद्यालयका व्यवस्थापन समिति र शिक्षक अभिभावक सङ्घका पदाधिकारीलाई सम्मान कार्यक्रम	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१५०	१५०	२००	२००	२००	९००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
८	शैक्षिक पात्रो र बुलेटिन प्रकाशन	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	२००	२००	२००	८००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका

क.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
९	विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक सङ्घ, शिक्षक र विद्यार्थी बिच अन्तर्क्रिया कार्यक्रम सञ्चालन	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	१००	१००	२००	२००	२००	८००	१७००	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१२५०	१५५०	२६००	२१००	२६००	१०१००	१९७००	
१४. शिक्षा योजना कार्यान्वयनको प्रवन्ध																	
१	आवश्यक कानून, कार्यविधि तथा निर्देशिका विकास	पटक	०	१	१	१	१	४	९	०	५०	५०	५०	५०	२००	४५०	संघ/प्रदेश/पालिका
२	वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम निर्माण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	५०	५०	५०	५०	५०	२५०	५००	संघ/प्रदेश/पालिका
३	कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका विकास	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
४	कार्यक्रम एवम् कार्यान्वयन प्रक्रियाको प्रबोधीकरण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
५	वार्षिक कार्ययोजना निर्माण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
६	योजना कार्यान्वयन सहजीकरण समिति गठन	पटक	१	०	०	०	०	१	२	१०	१०	१०	१०	१०	५०	१००	संघ/प्रदेश/पालिका
७	विद्यालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन अनुदान (कक्षा १-12)	विद्यालय	२६	२६	२६	२६	२६	१३०	२६०	१२९२	१६००	१८००	२०००	२२००	८८९२	१६५७०	संघ/प्रदेश/पालिका
८	कार्यक्रम कार्यान्वयन	पटक	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	निरन्तर	२००	२००	२००	२००	२००	१०००	२०००	संघ/प्रदेश/पालिका
९	योजनाको मध्यावधि मूल्याङ्कन	पटक	०	०	१	०	०	१	१	०	०	१५०	०	०	१५०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
१०	योजनाको पूर्णावधि मूल्याङ्कन	पटक	०	०	०	०	१	१	१	०	०	०	०	१५०	१५०	१५०	संघ/प्रदेश/पालिका
जम्मा										१८५२	२२९०	२५६०	२६९०	२९६०	१२१९२	२२९२०	
१५. अनुगमन तथा मूल्याङ्कन																	

क्र.सं.	कार्यक्रम/क्रियाकलापहरू	इकाइ	भौतिक लक्ष्य							बजेट							स्रोत
			१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	१	२	३	४	५	जम्मा	१० वर्ष	
१	नगरपालिकामा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्र निर्माण	पटक	१	०	१	१	१	४	९	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ/प्रदेश/पालिका
२	विद्यालयमा अनुगमन तथा मूल्याङ्कन संयन्त्र निर्माण	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	नगरपालिका
३	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका लागि सूचक तथा मार्गदर्शन निर्माण	पटक	१	०	१	०	०	२	४	१००	०	१००	०	०	२००	४००	नगरपालिका
४	मार्गदर्शन प्रबोधीकरण	पटक	१	०	१	०	०	२	४	१००	०	१००	०	०	२००	४००	नगरपालिका
५	विद्यालयमा IEMIS Focal Person चयन	विद्यालय	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	सबै	०	०	०	०	०	०	०	नगरपालिका
६	नतिजामा आधारित अनुगमन, सुपरीवेक्षण तथा मूल्याङ्कन प्रणाली कार्यान्वयन	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	२००	४००	४००	४००	४००	१८००	४०००	नगरपालिका
७	IEMIS प्रविष्टि	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	१००	२००	२००	२००	२००	९००	२०००	संघ
८	कार्यक्रम कार्यान्वयनको मासिक, चौमासिक तथा वार्षिक प्रतिवेदन तयारी एवम् सम्प्रेषण	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ
९	विद्यालय तथा नगरपालिकास्तरमा अनुसन्धानात्मक कार्य सञ्चालन	पटक	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	नियमित	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	नगरपालिका
१०	स्थिति प्रतिवेदन तयारी एवम् सम्प्रेषण	पटक	१	१	१	१	१	५	१०	१००	१००	१००	१००	१००	५००	१०००	संघ
जम्मा										१०००	११००	१३००	११००	११००	५६००	११८००	
कुल जम्मा										२६५२६६	३०४६८६	३३९९२७	३७५३८०	४१४१३१	१६९९३९०	३६४४१५६	

अनुसूची २

शिक्षा योजना निर्माण समिति

१. श्री घनश्याम चौधरी (वडा अध्यक्ष, वडा नं. ९) – संयोजक
२. श्री शुसिला ढुंगाना (कार्यपालिका सदस्य) – सदस्य
३. श्री रविन्द्र पौडेल (प्र.अ.) – सदस्य
४. श्री शंकर कुमार चौधरी (प्र.अ.) – सदस्य
५. श्री गुणराज ढकाल (शिक्षा शाखा प्रमुख) – सदस्य

नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका

सन्दर्भ सामग्रीहरु

१. नेपालको संविधान

२. सोह्रौं आवधिक योजना

३. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४

४. सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह (समन्वय तथा अन्तरसम्बन्ध) ऐन, २०७७

५. अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षासम्बन्धी ऐन, २०७५, शिक्षा ऐन २०२८, शिक्षा नियमावली २०५९

६. विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना (School Education Sector Plan) र सिकाइ आपूरण तथा द्रुत सिकाइ योजना

७. राष्ट्रिय शिक्षा नीति २०७६, शिक्षाको सोचपत्र २०७९

८. विद्यालय शिक्षामा समता रणनीति

९. दिगो विकास लक्ष्य राष्ट्रिय कार्यढाँचा

१०. स्थानीय तहको योजना तर्जुमा दिग्दर्शन २०७८

११. स्थानीय तहको मध्यमकालीन खर्च संरचना

१२. राष्ट्रिय जनगणना २०७८ को प्रतिवेदन

१३. एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (IEMIS)

१४. रामधुनी नगरपालिकाको नगर प्रोफाइल

१५. विद्यालय सुधार योजना र अन्य सरकारी र गैरसरकारी सङ्घसंस्थाका शिक्षासम्बन्धी कार्यक्रम आदि।

रामधुनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
झुम्का, सुनसरी

थापा
नगर उप-प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

शंकर लाल चौधरी
नगर प्रमुख
रामधुनी नगरपालिका

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
रामधुनी नगरपालिका